הצופה

עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל המזרחי
מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר-אילן ז"ל

ב"ה, יום שישי, י"ח אייר תשל"ד (10.5.1974)
שנה ל"ז — גליון 11672 — המחיר 110 אגורה

LIBRARY UNIVERSITY OF JORDAN

קיסינג'ר הגיע לקאהיר

ידווח לסאדאת על ביקוריו בישראל, בסוריה ובסעודיה * היום יחזור לישראל להמשיך במגעיו

סברה בי-ם: הסורים מסתלקים מעמדתם הקשוחה

קהיר 9 (יונייטד פרס) — שר החוץ האמריקאי ד"ר הנרי קיסינג'ר הגיע בריאד לקהיר בשעה 20.15 לפי שעון ישראל. בהגיעו לקהיר אמר קיסינג'ר, כי המגיד שמחה הוא לו לחזור לידידיו במצרים. בהודעה קצרה אמר, כי הוא שמח לקראת שיחותיו עם הנשיא סאדאת ועם שר החוץ איסמעיל פהמי והוא מתכוון לספר להם על שיחותיו בתל-אביב, בדמשק ובריאד ועל ההתקדמות שהושגה לקראת הסכם על הפרדת כוחות בין סוריה וישראל ועל התקדמות שניתן להשיגה.

עוד הערב אמור ד"ר קיסינג'ר לקיים סיבוב שיחות ראשון עם הנשיא סאדאת.

הביקור בריאד

בריאד שהה שר-החוץ האמריקאי כ-3 שעות וקיים שיחות עם המלך פייסל ועם מנהיגים סעודיים אחרים על הפרדת הכוחות בין סוריה וישראל ועל תכניות שיתוף הפעולה הכלכלי בין ארה"ב וסעודיה.

סופרנו המדיני מוסיף:

מן הפגישות שקיים קיסינג'ר עם צמרת השרים הישראלית, מתקבל הרושם שהסורים מתחילים לגשת ברצינות לתכנית ההפרדה, ולא לעמוד בקשיחות על נקודות העשויות לגרום למבוי סתום של הדיונים.

נקודות אלה מתרכזות מסביב לדרישתם לקבל התחייבות לנסיגה ישראלית מלאה.

דרישות הסורים: עוד כמה כפרים

הסורים עומדים לדרוש העברת מספר כפרים נוספים לאיזור הממשל שלהם, אולם לא יעמדו על נקודות עקרוניות. הסורים רואים בתכנית ההפרדה הישראלית, ביחוד מסירת איזור קונייטרה, צעד חשוב להוצאת קלפי מיקוח חשובים מידי הישראלים לקראת מסוד השלום הבא. קלף המיקוח ביותר לגבם הוא איזור קונייטרה. זו מבחינת היוקרה והן מבחינת דעת הקהל הסורית. לכן שוכנעו על ידי קיסינג'ר שלמעשה ישראל הסכימה כאן להחזיר קונייטרה, [illegible] לשכבורו, וכי הסורים יכולים לראות הישג גדול לגבם לקבל איזורים מעבר לקו הגבול, בניגוד להחלטות קודמות של ממשלת ישראל שלא לסגת מאיזורים אלה בשום פנים אלא בהסכם שלום.

יביא תשובת הסורים

עם שובו של קיסינג'ר היום יביא עמו תשובה מפורטת יותר של סוריה, שתמסר לו באמצעות מצרים. אי-לכן יש להניח שלקראת השבוע הבא, יתגבש הסכם ההפרדה, יתכן שהוא יגיע לידי סיכום סופי ויתכן שקיסינג'ר יצטרך לחזור פעם נוספת כדי להשלים את המלאכה.

באשר לאיגרת של הנשיא ניקסון לראש הממשלה, נמסר לסופרנו, כי המדובר באיגרת שהביא עמו הנרי קיסינג'ר בבואו לישראל, איגרת פורמלית המבקשת מממשלת ישראל לסייע בידי קיסינג'ר במאמצי השלום.

השיחות עם קיסינג'ר הועברו ביום חמישי לתל-אביב לרגל העצרת של ה„ליכוד" נגד נסיגה, ומחשש שבאי-העצרת עשויים להפגין לפני בית ראש הממשלה ולהפריע לשיחות. המשטרה חסמה את כל הכניסות המעברים שהובילו לבית ראש הממשלה.

סוריה קוראת לכינוס ועידת פסגה ערבית

דמשק, 9 (ע"ר — יופ"י — ע"צ) — סוריה המשיכה בהפגזות התשה שלה נגד ישראל באיזור החרמון. קראה ביום ה' לכינוס ועידת פסגה ערבית.

שעה קלה לאחר צאתו של ד"ר קיסינג'ר מדמשק הודיע הרדיו הסורי, כי סוריה ביקשה לכנס ועידת פסגה של מדינות הליגה הערבית. משמעות הודעה זו, מוסבר, על רקע מאמצי השלום של ד"ר קיסינג'ר, מתפרשת בצורות שונות. מצד אחד אמרו מקורות מדיניים בדמשק, כי יש ללמוד מכך ששליחותו של קיסינג'ר נתקלת בקשיים חמורים. לעומת זאת כתב העתון הלבנוני „ביירותי", כי קריאתה של סוריה לוועידת פסגה בשעה זו מרמזת, שהסיכויים להצלחת שליחותו של קיסינג'ר גדולים מסיכויי הכשלון. לדעת העתון, כי סוריה אינה רוצה לשאת בעצמה באחריות להסכמה, ולכן היא מבקשת לכנס ועידת פסגה.

דעה אחרת היא, כי הדרישה לכינוס ועידת פסגה כי בכוונת סוריה להפעיל לחץ על שר החוץ האמריקני, שיכנס לסוגה ויוחזרו נוספים משראל.

כמה משקיפי ביירות, ובכללם העתון המצרי-סורי „אלשרק", כתבו, קודם לכן, כי במקרה שמאמציו של קיסינג'ר יכשלו תבקש סוריה ועידת פסגה, כדי לגייס תמיכה ערבית במהותו מערכה לשחרור השטחים הכבושים.

בניגוד לדעות הפסימיות, מוסר העתון „לאוריאן לה זור" בכתבה מדמשק, כי בבירת סוריה גוברת הדעה שישנה התקדמות איטית אך בטוחה לקראת הסכם על הפרדת הכוחות. כתב העתון מוסיף, כי התוצאות הראשונות של צעדי ד"ר קיסינג'ר „משביעות רצון" בקרב מקורבים של הנשיא אסד.

הצעה בלשכת העבודה: ממשלת-מיעוט של 58

ועדת המו"מ במפד"ל דחתה הצעת המערך למנות ד"ר רפאל ליו"ר הועדה לעניני גיור

מאת סופר „הצופה"

הצעה להקמת ממשלה בלי המפד"ל שתישען על רוב של 61 קולות, כולל הסיעות ל"ע ור"צ, או ממשלת מיעוט שתורכב מהמערך ול"ע ולה 58 קולות נדונה אמש בישיבת לשכת מפלגת „העבודה" והסיעה בכנסת.

הישיבה נמשכה עד שעת מסירת הידיעה והנטייה היא לאשר הצעה זו.

בלשכת העבודה היתה גם התנגדות חריפה להצעה להקים ממשלה בלי המפד"ל ובין הדוברים העיקריים נגד ההצעה היו שר החקלאות ח. גבתי וח"כ ג. יעקבי.

ח"כ ח. גבתי

שר החקלאות קרא להמשך המו"מ עם המפד"ל ואילו ג. יעקבי הציע להפסיק את המו"מ ולקיים בחירות כלליות חדשות, שלהן יקבעו מועדים פנימיים במפלגת העבודה.

המיועד לראשות הממשלה, מר י. רבין, היה מהמתנגדים החריפים להמשך המו"מ עם המפד"ל ולדבריו יהיה זה משגה אם יכנסו למפד"ל. בין התומכים בממשלה מצומצמת היו גם שר המשפטים ח. צדוק וח"כ ע. אמוראי וי. זילברברג.

ריכת ספ"ס הוליס אתמול להציע למרכז ספ"ס להקים ממשלה בלי המפד"ל.

ועדת המו"מ במפד"ל דוחה הצעות המערך

ועדת המו"מ של המפד"ל החליטה קודם לכן, בישיבתה בת"א, פה אחד לדחות את הצעות המערך מאחר ואין בהן שום תיקון משמעותי.

ההצעות של המערך היו לקבוע כיו"ר ועדת השרים לעניני גיור את שר-הדתות ד"ר י. רפאל, שיבוא במקום היו"ר הנוכחי ראש הממשלה; לקצר את תקופת הסיום של עבודת הוועדה משנה לחצי שנה. כמו"כ הוצע שראש הממשלה יודיע בזמן הצגת הממשלה שהוועדה תפעל במגמה שהגיור יהיה כמקובל מדורי דורות. היתה גם הצעה שהממשלה כולה תתפטר כעבור שנה אם לא יגיעו להצעה מוסכמת בעניין הגיור בועדת השרים המיוחדת.

המערך התעקש ולא היה מוכן לוויתור משמעותי כלשהו. לכן נפלו כאמור, פה אחד הצעות אלו והן לא נתקבלו על דעת המפד"ל.

הרב הרשל שכטר אצל מזכ"ל המפד"ל

אתמול ביקר הרב הרשל שכטר, יו"ר הכבוד של התנועה בארה"ב, ומי שהיה יו"ר „מועדון הנשיאים" בארה"ב, אצל מזכ"ל המפד"ל מר צבי ברנשטיין. השניים שוחחו על המצב בתנועה בארץ, על המו"מ הקואליציוני וכן על התנועה בארה"ב.

המחבלים מודיעים על פיצוץ בפתח תקוה

דמשק 9 (ע"ר) — סוכנות הידיעות הפלשתינית מסרה הערב בדמשק, כי מחבלים פלשתינים פוצצו מבנית צבאית בפתח תקוה.

חייל צה"ל נהרג באש סורית בחזית הצפון

מטוסי ח"א תקפו מטרות צבאיות באיזור החרמון וב„פתח-לנד" שבלבנון

מאת סופרנו הצבאי

חייל צה"ל נהרג בשעות הצהריים באש סורית בחזית הצפון. הודעה נמסרה לבני משפחת החייל.

מטוסי חיל האוויר הופעלו אתמול שוב, אחר הפסקה של 3 ימים לתקיפת מטרות צבאיות באיזור החרמון ובאיזור ה„פתח-לנד" שבלבנון. המטוסים תקפו במשך כשעה את איזור הדרך שהסורים מנסים לסלול בחרמון ופגעו בציוד ובמטרות אחרות, כן תקפו את ריכוזי המחבלים הקומנדו הסורי במורדות החרמון באיזור ה„פתח-לנד". בימים האחרונים נורתה מאיזור זה אש ארגמות לעבר הר-דוב. גם אתמול נורו מספר פגזים לעבר ההר. לא היו נפגעים.

הירי הסורי נמשך לסירוגין גם בלילה והוא כוון לעבר החרמון, לשם נורו מספר פגזים מסוד ארטילריה. בבוקר חידשו הסורים את האש לעבר המובלעת. לאחר מכן בשעות לפני הצהריים נפסקה האש והיא התחדשה בעצמה „הרגילה" בשעות אחה"צ. הופגזו המובלעת וגיזרת דרום הגולן, אזור תל-פארס ונחל-גשור. הסורים גם ירו כמה פעמים במשך היום מכתי קטיושות לעבר החרמון. כאמור, נהרג מהאש הסורית חייל צה"ל. כוחותינו הגיבו באש ארטילריה לעבר מקורות הירי ומטרות צבאיות סוריות.

התגברה התכונות בצפון

ביומיים האחרונים הוגברה תכונות בגבול הצפון כחשש למתקפה סורית במובלעת וברמת-הגולן. סימנים בשטח מצביעים על אפשרות שהסורים יפתחו בתקפה מוגבלת, או אף כוללת, אם כאמצעי לחץ, או בבקרה של יצירת מבוי-סתום בשיחות קיסינג'ר.

הדלקת הנר

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	5.47	7.06
תל-אביב	6.05	7.09
חיפה	5.59	7.09
אילת	6.01	7.03
באר-שבע	6.02	7.01

לקדוש ולהבדלה
לכל חג וכל שמחה
כרמל מזרחי
תמיד על שולחנך
כרמל מזרחי
היקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

קהל מצומצם הגיע לחגיגות ל"ג בעומר של הרשב"י במירון

מאת סופרי הצופה

כ-20 אלף איש הגיעו עד אמש בחצות לקבר הרשב"י במירון. בשעת חצות פסקה הזרימה למקום ונראה כי תתחדש הבוקר.

זהו מספר גדול מכפי המצופה השנה, אך מצומצם ביותר כלפי שנים קודמות.

נראה, כי קריאת משרד הבריאות לציבור שלא להעפיל השנה למירון בשל מה שהוגדר כ„תנאים תברואיים ירודים", וקריאת רבנים שונים, שלא לעלות למירון, בשל העובדה כי ל"ג בעומר חל בערב שבת — השפיעו על הציבור, שוויתר על העלייה לקבר הרשב"י.

גם המצב הבטחוני בצפון הרתיע רבים מלבוא למירון.

לקראת החגיגות הושקעו ע"י משרד הדתות רבבות ל"י בשיפור התנאים באזור החגיגות. בין השאר הותקן ביוב חדש בכמה מתאי השרותים, הוצבו שוקתות מים לאורך הדרך המעפילה לציון הרשב"י, נקבעו גדרות הרשים, והותקנו מעקים ונסללו שבילים שהעלו אבק בשנים קודמות והיוו מטרד לחוגגים. מעל הכל — דרך חדשה שנסללה מהכביש הראשי עכו — צפת לקבר הרשב"י והוזה לדרך זו מאפשרת עתה המשטרה לעולי הרגל לעלות לקבר הרשב"י בדרך אחת המיועדת לעליה בלבד — ולרדת בדרך אחרת המיועדת לירידה בלבד. בדרך זו נכבש „ההנגשדוהו" בלתי פוסקות בין העולים לאזור הקבר לבין היורדים ממנו.

כמו"כ הותקנה לאולם קבר הרשב"י כניסה מיוחדת לגברים בלבד בנוסף לכניסה הרגילה.

בנוסף לעבודות אלה שבוצעו ע"י משרד הדתות פעלות במקום התחנה במגן דוד אדום וכבאי אש, שבאחזקתן גויסו ע"י משרד הדתות.

ההדלקה נערכה בראש העמוד ע"י על גג המבנה שעל קבר הרשב"י בשעתה אמש בשעה 8, במעמד רבנים, אנשי משרד הדתות ובחורי ישיבה המון חוגג. כהוה הבטחון בצפון נקטו מאז מלשום אמצעי בטחון קפדניים ביותר באיזור הסרי יקדים לאבטחת שלומם ובטחונם של החוגגים.

בין השאר הוצבו בדרך למירון מחסומים של המשטרה, ואנשיהם מזהים את נושאי כלי הרכב המעפילים לאתר. במקרה של רכב חשוד נבדק כלי הרכב בקפדנות.

(סוף בעמוד 2)

ביאטה קלרספלד שוחררה בערבות; יצאה לפאריס

בון, 9 (ע"ר) — הלוחמת האנטי-נאצית ביאטה קלארספלד, שנעצרה במחנה הריכוז „לשעבר" בדכאו ב-17 באפריל, שוחררה היום ממעצרה בקלן לאחר שהבטיחה, שתתייצב למשפטה במועד שייקבע.

ביאטה קלארספלד נעצרה באשמת נסיון לחטוף את מפקד הגסטאפו לשעבר בפאריס קורט ליסקה ולהעביר אותו לצרפת, כדי להעמידו לדין.

חבר הכנסת בנימין הלוי נתן לבית המשפט בקלן ערבות אישית, שהגברת קלארספלד לא תנוסה להכלס מהמשפט. באמצעות פרקליט ישראלי, אריה מרינסקי, שמונה על ידי איגוד נכי המלחמה בנאצים בישראל, הצהירה הגב' קלארספלד שהיא תופיע ב-26 ביוני למשפט שייערך בקלן. כן הצהירה, כי השקפותיה בעניין הטיפול בפושעים נאציים נשארו בעינן. מיד לאחר שחרורה יצאה בחברת פרקליטה לפאריס, כדי להצטרף אל בעלה.

ז'סקאר דאסטאן בעד המשך מדיניות המזה"ת של פומפידו

פאריס, 9 (יופ"י, ע"צ) — המועמד לנשיאות צרפת, מר ולרי ז'סקאר דאסטאן, אמר ביום ה' במסיבת עיתונאים בפאריס, כי הוא תומך בהמשך מדיניותו המזרח-תיכונית של המנוח ז'ורז' פומפידו.

הוא הוסיף, כי כוונתו למדיניות המבוססת על ידידות כלפי הערבים, תוך שיתוף פעולה למטרות של פיתוח כלכלי ותקיפת מדיניות של בטחון וערובות לישראל.

הוא אמר להלן, כי אם ייבחר לנשיא הרי יפתח במאמץ חדש להגן איחוד פוליטי של אירופה לא יאוחר משנת 1980. הוא ציין, כי ההתקדמות לקראת הקמתה של אירופה מאוחדת הופרעה על ידי משבר הנפט שפרץ באוקטובר.

הוא הוסיף, כי אם ייבחר, יציע הצעות לשיתוף פעולה מתיסודי כלכלי הדוק יותר בתוך מסגרת הקהילה הכלכלית האירופית. כמו-כן אמר, שאם ייבחר יתמוך בהצטרפות ספרד לשוק האירופי המשותף אם הממשלה תרצה בכך.

ד'אסטאן הביע את שאיפתו גם להמשך שיתוף הפעולה בין צרפת לבין מערב גרמניה, בהדגישו, כי שר האוצר המערב גרמני הלמוט שמידט, המועמד לירשת את כס הקנצלר, הוא ידידו האישי.

לעניין היחסים עם ארה"ב אמר ז'יסקאר דאסטאן, כי הדבר החשוב ביותר לאינטרסים של צרפת הוא — לקיים בידיה את זכותה לשפוט ולהחליט על ענייניה בעצמה.

מפקדים סובייטיים: המערב מכין מלחמה על-אף ה„דיטנט"

מוסקווה 9 (ע"ר) — מפקדי הכוחות המזויינים הסובייטיים טענו ביום ה', כי הכנות למלחמה מתקדמות והולכות במערב, על אף הצעדים לקראת הפשרה בין הגושים.

ההאשמה כלולה במאמרים ופקודת יום לחיילים הסובייטיים, שפורסמו לרגל יום השנה ה-29 לסיום מלחמת העולם השנייה באירופה. בריה"מ חוגגת את יום הנצחון כחג לאומי.

מפקדי הצבא מבהירים, כי הגוש הקומוניסטי יקדיש עירנות נגד כוונותיהם של „החוגים האימפריאליסטיים הריאקציוניים".

אחד המאמרים פורסם בבטאון הצבא „הכוכב האדום" על ידי הרמטכ"ל, גנראל ויקטור קוליקוב. הוא מאשים את הפנטאגון בחיפוש אחרי שיטות לעריכת מלחמת ראקיטות גרעינית „בהקבלה על הדטנט".

בפקודת יום בשם מיניסטר המלחמה, מארשאל אנדריי גרצ'קו, נאמר כי „חוגים תוקפניים של האימפריאליזם, המתעלמים מלקחי ההיסטוריה, מנסים למנוע יצירת אווירה מדינית חדשה בעולם, ע"י פעולה נגד הפשרה."

ניו-יורק „טיימס": לישראל כדאי להחזיר קונייטרה

ניו-יורק, 9 (עסט"א) — כדאי לישראל להחזיר את קונייטרה ולזכות תמורת זאת באיזורים מפורזים ובהבנה מדינית. כתוצאה מכך גם יוותר סיכוי ליציבות בגבול הצפוני יותר ממה שהיה במשך 25 שנה — כותב היום „ניו יורק טיימס" במאמרו הראשי.

העתון כותב, כי מסירת קונייטרה תהיה מפורה לגייבות בשם שסוריה אינה יכולה לצפות לכך כי ישראל תחויב לנסיגה כוללת מרמת הגולן.

תחזית מזג האוויר

הבים יבשי, בעיקר בפנים הארץ ובהרים. הטמפ' לשבת: ירידה בטמפרטורות. ירושלים — 30, ת"א — 25, חיפה — 23, רמת הגולן — 26, לוד — 28, יריחו — 38, עזה — 27, באר שבע — 31, אילת — 39, מפרץ שלמה — 36.

הובטחה בחירתו של הלמוט שמידט לקנצלר גרמניה

בון, 9 (יופ"יע) — בחירתו של מר הלמוט שמידט לתפקיד הקנצלר החדש של מערב גרמניה הובטחה ביום ה' אחה"צ, לאחר שמפלגות השלטון סמכו את ידיהם באהדה פורמלית על מועמדותו להרכיב ממשלה חדשה.

תחילה ניתן לו מנוי פורמלי על ידי מפלגתו — המפלגה הסוציאל דמוקרטית. לאחר מכן הודיעה גם מפלגת הקואליציה השנייה כי מפלגת הדמוקרטים החופשיים של שר החוץ מר ולטר של, שהיא מצטרפת לתמיכה במועמדותו.

תמיכה כפולה זו מבטיחה את בחירתו, בעת שהבונדסטאג יתכנס ב-16 במאי כדי לבחור בקנצלר החדש.

המכון האסטרטגי: יועצים סובייטיים נהרגו בסוריה במלחמת אוקטובר

ישראל בלמה במהירות את התקפת הפתע של האויב * הגיעה להישגים בשדה הקרב, אך הערבים זכו ביתרונות מדיניים * נשק הנפט הלם במעצמות המערב * מלחמת יו"כ פרצה הדרך לשלום

לונדון 9 (יונייטד פרס) — יועצים סובייטיים שלוו אל הכוחות הסוריים במלחמת אוקטובר בהיקף של יועץ לכל גדוד ויועצים נוספים בכל מטה. מספר יועצים סובייטיים נהרגו בזמן הקרבות — נאמר בסקירה האסטראטגית לשנת 1973 מטעם המכון הבינלאומי ללימודים אסטרטגיים, שפורסמה היום, המשתרעת על 104 עמודים.

על מלחמת אוקטובר נאמר בסקירה בין השאר, כי בראשית המערכה, לחמו החילים המצרים והסוריים בתושייה והשתמשו בכלי-נשקם בתבונה. בזמן ההתגוננות הם היו החלטים ומלוכדים. אולם השימוש בטנקים הסוריים היה גרוע בהתקפות החזיתיות נגד „ההגנה האנטי-טנקית" המצוינת של ישראל. לא היה תיאום מספיק בין הטנקים וחיל הרגלים ודומה כי השימוש בשריון המצרי נעשה תוך אדישות לגורלו בזמן המתקפה.

עליונות חיל האוויר הישראלי

אף לרגע לא הוטלה בספק העליונות הנמשכת של חיל האוויר הישראלי בכל מרכיביו, הן באיכות הטייסים והן באיכות המטוסים. אולם אשר להגנה האנטי-אוירית, לערבים היתה עליונות בה.

על-אף האבידות הרבות בשלבים המאוחרים של המלחמה, הצבאות הערביים נשארו מלוכדים ובכושר לחימה איתן, אף כי יתכן שערכם בהגנה גדול לפי שנה מאשר בהתקפה — נאמר בסקירה.

הסקירה מסכמת, כי מבחינה צבאית ישראל זכתה בנצחון במערכות, אולם מבחינה פוליטית — הערבים ניצחו במלחמה.

חשיבותם של גבולות בני הגנה

בניגוד למלחמת ששת הימים, במלחמת אוקטובר הוכחה חשיבותה של ההגנה, במיוחד ההגנה האנטי-טנקית והאנטי-אוירית. הוכחה חשיבותם של גבולות בני הגנה לישראל, במיוחד בצפון, אולם קו הגנה בשטחים הכבושים של הערבים יהיה בבחינת מתורת פוליטית הוא עלה ביוקר הפעם ויתכן שהמחיר יהיה עוד יותר גבוה בעתיד.

אף-על-פי שמצבה של ישראל בסיום המלחמה היה עדיף ממצב יריבותיה, זכו הערבים במלחמה מבחינה פוליטית. הם הוכיחו, כי צבאותיהם השתפרו מאד ורק תמורת מחיר יקר ניתן להילחם בהם ולא כל שכן להביס אותם — נאמר בסקירה. ישראל ספגה אבידות קשות מאד לגבי מדינה כה קטנה, הנטל הכוסל על כלכלתה הוא עצום והמלחמה אילצה אותה לחפש אחרי אלטרנטיבה אחרת ולא לבסס את בטחונה בפשטות על עליונותה הצבאית.

אפשרות חידוש המלחמה — רק בעזרת מעצמות העל

לקח אחר של המלחמה, כפי שהוא משתקף בעיני המכון הוא שישראל ומצרים כאחד לא יוכלו לצאת למלחמה נוספת מסוג זה בלי הבטחה של התמיכה החיצונית המלאה של אחת המעצמות. האינטנסיביות של הלחימה, האבידות הרבות והמורכבות של הציוד והתחמושת שבשימוש יוצרים תלות קריטית של שני הצדדים באספקה מבחוץ בשביל ניהול המערכה ובשביל שיקום עצמתם לאחריה. תלות זו העניקה לארצות-הברית ולברית-המועצות משקל כבד כלפי לקוחותיהם. גם נאט"ו צריכה ללמוד את הלקח ועתודו באסייה צריכים לבחון את רמת הכלאי, כדי לעדכן אותו לפי הצרכים, כפי שנתגלו במלחמת אוקטובר.

טעויות בהערכה המקצועית

הסקירה עוסקת בהרחבה על הדרכים, בהם הצליחו הערבים להפתיע את ישראל. המפילות והסימטמטיות לקראת מלחמת אוקטובר היתה כה צניפה שאי-אפשר היה רק לבטל אה כשמצעות. המצב לא היה שונה גם מבחינת ההכנות הצבאיות. עצם

(סוף בעמוד 2)

ברז'נייב עומד לבקר בסוריה

ביירות, 9 (ע"צ) — מנהיג המפלגה הקומוניסטית הסובייטית, ליאוניד ברז'נייב, עומד לערוך ביקור בסוריה במחצית השניה של הח"ם באי — מסרה ביום ה' סוכנות החדשות הסורית מפי מקורות סוריים יודעי דבר.

תכנית הביקור ומועדו כלולים באיגרת שנשלחה על ידי מר ברז'נייב לנשיא סוריה, חאפז אסאד. האיגרת נמסרה לידי אסאד ביום ד', ובה משיב מר ברז'נייב בין השאר לשאלות שהועלו על ידי הנשיא הסורי בפני מנהיגי ברית"מ, בעת ביקורו במוסקווה. השאלות הללו נוגעות לערובות שברית"מ מוכנה לתת למקרה שיושג פתרון של שלום במזרח התיכון.

קצין בכיר יועמד לדין על רשלנות באסון סנטה קטרינה

מאת סופרנו הצבאי

קצין בכיר בצה"ל יועמד לדין בעקבות מותם של שלושה קצינים שקפאו מקור בסנטה-קאתרינה.

סופס חוקר סא"ל אברהם פריש שנתמנה ע"י הרמטכ"ל שעבר רב-אלוף דוד אלעזר הורה להעמיד לדין קצין בכיר בצה"ל על פי סעיף 218 לספי חוק השיפוט באשמת גרימת מוות מתוך חוסר זהירות או רשלנות שאין בה כוונה פושעת. בסערת שלגים שהתחוללה בחורף, בסנטה קאתרינה קפאו למוות 3 קציני צה"ל וכן נפצעה קשה חיילת, שיצאה לסיור בסיסה.

מועצת העתונות האוסטרית בגנות מאמרים אנטישמיים

וינה, 9 (ע"ר) — מועצת העתונות האוסטרית גינתה היום סידרת של מאמרים על יהודים באוסטריה, שפורסמה בעתון הנפוץ „קרונן צייטונג" שיש בה כדי לעורר מחדש רגשות אנטישמיים.

קודם-לכן מתחו חוגים פוליטיים וציבוריים שונים ביקורת חריפה על סידרת המאמרים.

מועצת העתונות היא גוף בלתי-תלוי, שנועד לשמור על האתיקה העתונאית. בהחלטתה נאמר, כי העתון עיוות את ההדמית של העתונות האוסטרית. באופן מיוחד גינתה המועצה את פירסום הקריקטורה של העתון, שהתפרסמה ב„מגן דוד" מצויר על דגל אוסטריה וכן פירסום מכתבי קוראים אלמונים, שהיה בהם כדי לעודד אנטישמיות.

טיולים מאורגנים לאירופה ולארה"ב
הווי דתי ואוכל כשר
ההרשמה:
פרישמן 19 ת"א
טל. 245295
ובכל משרדי הנסיעות

כתיבה במכונה
תלמדו היטב ב-12 שעות
בבית הספר למסחר
רימון
ת"א, דיזנגוף 85, טל. 281985
שיטה עיוורת, פיקוח ממשלתי

תנועת האשה הדתית לאומית — ירושלים
משתתפת בצערם הרב של
הגב' עמליה וינטר
ומשפחת רומם (קיבוץ לביא)
במות רפאל היקר
ה' ינחם אתכם ולא תוסיפו לדאבה עוד

למכובדנו
מר אלעזר כהנא הי"ו וביתו
יו"ר הסתדרות המזרחי והפועל-המזרחי באוסטריה
ברכת מזל טוב לבבית
לשמחת נשואי בתם
רחל תחי' עב"ג

המרכז העולמי של המזרחי והפועל-המזרחי — קרן ארץ ישראל של המזרחי — ההנהלה הראשית

בס"ד
לחברנו
אליעזר גלזר ורעיתו
ברכת מזל-טוב
לרגל אירוסי הבת
דינה תחי' עם בג"ל מרדכי נ"י
בראון צבי

המפלגה הדתית לאומית — המזרחי הפועל-המזרחי
המחלקה לעניני דת — מפעל ירחי כלה

ביום שני י' מנחם-אב תשל"ד (29.7.74), יפתח אי"ה המפעל של
ירחי כלה בניר עציון
המפעל יתקיים בשני מחזורים

המחזור הראשון: החל מיום שני י' מנחם-אב 29.7.74, עד יום חמישי כ' מנחם-אב 8.8.74 — עשרה ימים
המחזור השני: החל מיום חמישי כ' מנחם-אב 8.8.74, עד יום ראשון ל' מנחם-אב 18.8.74 — עשרה ימים

פרטים והרשמה במשרד המחלקה לדת, אבן גבירול 166, חדר מס' 406, טל. 444151.
על המתבונים המעוניינים (בתוכם הקבועים) להרשם מיד כי מספר המקומות מוגבל.

אם תתונה מכובדת
או אך רק עם
התזמורת המפוארת
המודרנית-החסידית
בהנהלת ברוך שורץ
● תל-אביב, שינקין 33
טלפון 284381
— מחירים נוחים —

לחתנים, למחותנים ולכל האירועים
חליפות בגיר

להשיג ב:
תל-אביב: רח' אלנבי 100
ירושלים: רח' יפו 42 (כבר ציון)
חיפה: רח' הרצל 18 (בית הקרנות)
בוטיק פייר קארדין
תל-אביב, רח' אלנבי 94
ללא שעטנז — הדבקות המתאים ת"א-יפו

ישראל בטח בה'
עכשיו
להדבקה פנימית למכוניות ולחלונות ראווה
תמורת 2 ל"י — למרשת אבות
להשיג:
בירושלים: מסעדת גרליץ, גאולה, מלכי ישראל 18; סוכנות דאר גרינברג, קרית מטסדורף
בתל-אביב: צלום יצחק, אבן גבירול 61; קרן הלקי מכוניות בע"מ שד' הר ציון 91
בבני-ברק: חנות ספרים מילצקי, רח' ר' עקיבא 37; הלבשת בני-ברק, רח' ר' עקיבא 122 (מול הסופרמרקט)
כמו כן ניתן להשיג לפי ת.ד. 363, בני-ברק

פרס 1300 ל"י
לחתן המשנה הארצי לנוער
וכן אלפי פרסים ותעודות
לזוכים במבצע ענק של
החידון הארצי ה-3 לנוער במשנה
המוקדש לחללי מלחמות יוה"כ ועוצבות ישראל הי"ד
למבחנים בכתב ובעל-פה שייערכו בסוף קיץ תשל"ה, ובחודש השבת תשל"ה יכול לגשת כל נער עד גיל 16 לאחת מ-5 הדרגות: 250, 500, 750, 1000, 1500 (שני המדורים: „איטוי" („מוהרי")) בעל-פה עם הבנה.
פרטים יבואו.
ועדת התכנית הארצית לנוער במשנה
שע"י המפעל העולמי ללימוד המשנה היומית
ת. ד. 29514 ● תל-אביב ● טל. 76 49 25 (03)

המפלגה הדתית לאומית — הפועל המזרחי
סניף תל-אביב
ביום חמישי כ"ד באייר ש.ז. (16.5.74) בשעות 6.00—7.00 בערב
קבלת קהל
במשרדי הסניף אחד העם 108
ע"י החבר פ. שינמן — סגן יו"ר הכנסת וראש המועצה הדתית

ישיבת בני-עקיבא „אהל-שלמה", באר שבע
דרוש מנהל חינוכי
לבית-הספר התורני ליד הישיבה
על המועמדים להיות בני ישיבה, בעלי נסיון בהוראה וניהול, בעלי יוזמה ארגונית-דתית.
המעוניינים יפנו למשרד הישיבה כדי לקבוע ראיון אישי, טל.: 78827—057

בשלבי הכרעה

כל הצדדים באוחדים בדעה, שיש לקצר את המשא־ומתן הקואליציוני ולבהיר באתה האפשרויות הקיימות. מפלגת־העבודה הסיבה, בסירוב מחלט להקמת ממשלה אחדות לאומית. עד כה הסיבה בשלילה לתיקון חוק־השבות. הצעות־פשרה השונות אינן עונות לגופו של עניין. המפלגה הדתית־לאומית רואה את עצמה חייבת לקיים בנידון הוראותיה של הרבנות הראשית. ההכרעה היא בידי מפלגת־העבודה. שבשלבים ה־סופיים תבחר בין היענות לתנאיה של המפלגה הדתית־לאומית, כתאפשר הצטרפותה לממשלה לבין ממשלת־מיעוט. או הנש־ענת על שישים ואחד קולות, השארת הממשלה הקיימת כממ־שלת־מעבר.

המפלגה הדתית־לאומית בעמדתה העקרונית אי־אפשר לה להסתפק בקיצור זמן הבירור בוועדת־שרים. או בהתפטרות הממשלה כעבור שנה אם לא יגיעו לפתרון נאות, והיא עומדת על דעתה להסדר עם כניסתה לקואליציה. מאחר שאין סיכוי רב, שהממשלה אשר תקום תאריך ימים רבים, ודאי שאין מקום לדחיית הפתרון כעבור פרק־זמן מסויים. זו דחייה של השהמסות.

אם מפלגת־העבודה לא תאפשר הצטרפותה של המפלגה הדתית־לאומית בצורה מכובדת ועל דעת כל הגורמים, יבי בפרק הרכיב ממשלה חדשה לפי נתוניה, הרי המפד״ל תהיה באופוזיציה ותערוך אותה לפי סגנונה המיוחד.

המפלגה הדתית־לאומית היא, כידוע, מפלגה קואליציונית לפי יעודיה להיות שותפת בהכרעות מדיניות וחברתיות ולבנות חטיבות־חיים של היהדות בארץ. הישגי הרוחניות בינה לבין מפלגת־העבודה רבים ועצומים במישור הכללי ומכריעים ב־עניינים דתיים לכל גילויהם. בזכותם מדינת ישראל היא בשיעורים רבים מדינה יהודית.

אם המפד״ל תיאלץ להיות באופוזיציה, הרי שכרה יהיה גיבוש שורותיה והנהגתה. הארגנות מחודשת וסיכויי להופיע בעליית כוחה בבחירות הבאות. מפלגת־העבודה תגרום נזק לעצמה אם תשתף בממשלה הבאה אותה קבוצה שמרכיבה שחץ, בילבול עשתונות ואיבה מטורפת ליהדות של תורה ובצוות. קבוצה זו, שלפי כל הסיכויים הריהי מקין נחשיה עבור חולף, בהשתתפותה הביט חרפה על הממשלה.

מכל־מקום, המפלגה הדתית־לאומית באופוזיציה תהיה כדרכה אחראית ונאבקת על ערכים, פתוחה לכציאות המדינית והבטחונית על סיבוכיה וחדורה אמונה בנצח ישראל. היא תצטרך לרכז בשורותיה הכוחות הכוני תורבים בכל ענפי המבק, כאוהדים באמונתם ובאורחותיהם, שיילחמו במדיניות־נסיגה חפוזה, במהל־כים שמאליים תבוסניים, ובמגמות חברה־ורוח החלוניות מכל מקור יהודי.

ציבור של שומרי־תורה, מדברים בהתנהלות הוותיקה וה־חדשה, שיגדל את הדור הצעיר שלו להלוציה מבטימה בדעת־תורה, בהתייצבות ובהתגייסות ליחידות קרביות, כאבק לשמירה מצולה על נחלת־אבות ויישובה לאורחות־חיים צנועים ויקרים, בציוויי הצדק היהודי, להרחבה החינוך ליהדות בכל יישובי הארץ, לזהות יהודית לפי ההלכה ולשבת־מנוחה בפרהסיה הישראלית.

הזעזועים שפוקדים את החברה הישראלית אחר המלחמה ומחדליה, אי־אפשר להרגיעם בצוות מטילתי חדש, או בתחלופה בצמרת הצבא, אלא בהפנית התשובה והכרעה שבדינה במצור קיומה מותנית בזיקה הדתית של האוכלוסיה לארץ הזאת, בחינוך בניה ובנותיה להיות יהודים בהכרה, בידיעה ובמעשים, בכוונות ההקרבה של הפרט לכלל־ישראל, ובעידוד עלייה מכל הגלויות וקליטתה.

היערכות מחודשת בציבוריות הדתית, תכשיר אותה למלא את מקומה הראוי בהנהגת העם, בזמן שבין החילונים פרוצה רפיון נפשי רב, אין כמותה הכרחית לשנים הקרובות. ימים חמורים צפויים לארץ ולתושביה. יעמדו בהם חזקים ברוחם ובאופיים. אנשי אמונה וחובה. המשוכנעים שאין חיים של בני־חורין יהודים אלא כאן. לא יעמדו במבחן כופרים בעיקר, כנענים, ורודפי חיים קלילים, שכבר היום מטיפים לוותרנות מסוכנת.

דרושה רבנות ראשית מאוחדת המרכז שממנו יוצאת הוראה. ולא מסוכסכת ומפולגת. דרושים חכמי התורה ואנשי מידות ציבור יהודת לכל חלקי הציבור ויהיו מופת באורחותיהם. דרושה הנהגה ציבורית בשיעור־קומה הראוי לכוון המונים לקיום מצוות ולמילוי חובות. רבים מתושבי הארץ שרויים במבוכה ומבקשים את אמיתם. הם יודעים שדרכם הקודמת היא דרך־תועים. ציבור דתי הבולט במאבקו על ערכים יהודיים יסודיים, בנצח רוחו ובמעשיו התואמים את דעותיו, עשוי לקרב אליו חוגים נרחבים.

בפרשת־דרכים זו, בין הצטרפות לממשלה אם ייענו לדרי־שותיה לבין האפשרות של פרישה לאופוזיציה, יש לראות את שלימותה של התנועה וחוסנה לקראת עתידה. תנועה המתגברת על משברה מחדשת את כוחה אין לה כל סיבה להסוס מפני התנכלות להישגיה גם כשתהיה באופוזיציה. ככל שתהיה כאוחדת מבפנים, ערוכה לפעילות ציבורית ענפה ודרוכה להערכתה בכל שטחית, תוכל לכל יריביה משמאל ומימין.

קהל מצומצם הגיע למירון

ל״ג בעומר בירושלים

(סוף מעמוד ראשון)

בראשי ההרים שבסביב לאזור ה־הגיגה הציב צה״ל זרקורים רבי עצמה המאירים כל שעות הלילה את מורדות ההרים עטויי הצמחיה הס־בוכה באלומות אור עזות לגילוי תנועות חשודות בהרים. כמו־כן הו־צבו בכל רחבי האזור הצפיה יום והצפיות לילה וכן פורזו ברחבי ה־כמה יחידות הכוחות של חיילים ה־עוקבות אחר כל תנועה חשודה.

נוסף לכך הוגבר במידה ניכרה מ־צרך כוחות צה״ל ומשמר הגבול בגזרה גבול הלבנון וננקטו אמצעים ל"סגירה הרמטית" של הגבול למ־ניעת חדירות בתחום לבנון.

כמו״כ הוזהרו כל החוגגים הפני־עים למקום לעקוב אחר הנעשה סבי־בם ולגלות ערנות מחשש להטמנת מטעני חבלה או הצבת מכוניות תו־פה.

ברחבי אזור החגיגות הצבר מאות רבות של שוטרים, ועשרות שוטרי חרש שנויטו בכל רחבי המחוז ה־צפוני.

בניגוד לשנים קודמות הצליחה ה־פעם המשטרה למנוע הקמת אוהלים לאורך הדרך המעפילה מהכביש ה־ראשי לקבר הרשב״י — וכל מקימי האוהלים נתבקשו להקימם באיזור מיוחד שאותר לשם כך. כמו״כ מנ־עה המשטרה השנה הצבת דוכנים ל־אורך אותה דרך — וצעדים אלו הק־לו על הבאים ואפשרו עליה נוחה ומהירה מכרשי החניה אל קבר ה־רשב״י.

בהר ציון נערך טקס הדלקה לפי־די ל״ג בעומר שהועברו למירון, ל־פקיעין, למערת אליהו וליתר המ־קומות הקדושים בגליל ובצפת.

חגיגות ל״ג בעומר היתה ניכרת ביותר בשכונות החרדיות בירושלים באשר אלפי חרדים שנהגו בעבר ל־עלות בהאורגן למירון העדיפו השנה לערוך את ההילולא וההדלקה המ־סורתית בבירה.

בשכונת מאה שערים הועלו כמה עשרות מדורות. הדלקה נערכה גם ברחובה של בה״כ הגר״א שבשכו־נת שערי חסד.

בשכונות הירושלמיות החדשות הו־עלו מאות מדורות של בני נוער ו־תלמידי בתי״ס. כ־500 פעוטות ב־גילאי 3 יעברו הבוקר את טכסי ה־"חלאקה" כאשר מחלפות ראשיהם יג־זרו בטכס מיוחד במערת שמעון ה־צדיק בשכונות "נחלת שמעון" ש־בצפון מזרח ירושלים. משרד הדתות הכשיר את הבצירה השדה הסמוך ל־צורך זה והיא ערוכה לקלוט אלפי חוגגים שילוו בלהקת כלי זמרים הירושלמית. גם בביהכ״נ הגדול ש־בשכונה בתי ראנד תערך מסיבת חלאקה מקובצת לכמה עשרות יל־דים.

שמחת נישואין במשפחות יפה — ליבגוס

קהל רב של רבנים, שרים, ראשי ישיבה, חברי מוסדות התנועה הש־תתפו אמש בנישואיהם של זאב־מרדכי בן ד״ר משה א. ואלה יפה עם דבורה בת ר׳ חיים זלמן ליבגוס והמנוחה גרסה ע״ה, שנערכה בבית אבי הכלה בסביון. בסידור חו״ק נת־כבד הרב הראשי לצה״ל האלוף מ. פירון. במעמד החופה נשמעו נאומים לבני הזוג הצעיר מפי רבנים, ש־ציינו את פעילותם של בני משפחות הזוג הצעיר למען הדת ויהדות ב־א״י ובחו״ל.

שר האינפורמציה הירדני נגד נוכחות המחבלים בוועידת ג׳נווה

ביירות, 9 (כ״צ) — ירדן סבורה שהיא מתבטאת ישאה והחת בוועידת ג׳נווה עד גורל הגדה המערבית של הירדן, ד אם יתחדשו כי מבפנות זו בהנהגה בידי המחבלים הפלשתינאים — הרי תמשוך את ידיה מן הוועידה.

זאת הצהיר ביום ה׳ שר האינפור־מציה הירדני, עדנאן אבו עודה, ב־ראיון עם העתון הלבנוני "אלנהאר". השר הבהיר, כי בדבריו אלה הוא מבקש להסביר את משמעות הדברים שאמר המלך חוסיין לא מכבר, כאשר הכריז, כי ירדן תסכים לנוכחות המח־בלים בוועידת ג׳נבה. עודה אמר, כי במקרה שכל מדינות ערב יכירו במחבלים הפלשתינים לא רק כנצי־גים הבלעדיים של העם הפלשתיני, אלא גם כמוסמכים לדון בוועידת ג׳נבה על החזרת השטחים הערביים הכבושים שממערב לירדן, כי אז תקבל ממשלתו את ההכרעה הזאת, אולם היא עצמה לא תקיים עוד כל מגע ומשא עם תעידה ושיחה.

בהמשך דבריו הביע אבו עודה אופטימיות זהירה בנוגע לסיכויי ה־צלחת שליחותו של ד״ר קיסינג׳ר ל־גבי רמת הגולן. והוסיף: "יחד עם מצרים, וסוריה אנו רואים את עצמנו כצד שלישי המעורב בכל חושו של הד״ר קיסינג׳ר. שר החוץ האמריקני גם בא אלינו כדי למסור לנו אינפור־מציה על המתרחש. אנחנו מקורים, איננו להיות הגורם השלישי שאבו יועד ד״ר קיסינג׳ר לאחר שתמחדים על לשונו לגבי חזית המדינה.

הוסיף אבו שר האינפורמציה ה־ירדני, כי המגעים עם המחבלים ה־פלשתינאים, באמצעות התיווך של מ־דינות ערביות אחרות, לא נפסקו אפילו ברגעים המעורים ביותר. עם זאת ציין, כי לדעתו מאפו מדינה קרב יתר על הגדה בבנין הגדה ל־ארגון השחרור הפלשתינאי כבציג פרס נקבע. יחוד של תושבי פלשתין, והד הת־עלמות מן המטרה העיקרית, שהוא — השגת נסיגה ישראלית מן הש־טחים הכבושים.

בסיום דבריו אישר אבו עודה את הידיעות בדבר ביקור קרוב הצפוי להיערך בירדן על ידי הנשיא סאדאת. הוא אמר, כי הביקור יתקיים בש־בועות הקרובים אולם בתנו בדייק בתעם.

סראה״מ ונשיא המדינה במפגש יהודי ערבי:

אלון: יגלה אסאד אומץ לב; פרופ׳ קציר: המבחן, קיום ביחד

"אילו היה של הייתי השנה ש־בני היה בבית הישמש, הייתי אומר לאסד, שהיה אומר (אריה בקהו־בית) ייגלה אומץ לב של אריה, כדי שיחליט את סבר לקראת שלום ולא לקראת התפתחויות נוספות בהשתוללות הקרבנות. לעשב המהדי תנם צניה..."

אמר אתמול סגן ראש הממשלה יגאל אלון במפגש האחוה היהודי ערבי המסורתי, שהתקיים בהארפה ביכוטר על שפת הכנרת.

כאלפיים איש מכל חלקי הארץ, ובראשם נשיא המדינה פרופ׳ אפ־רים קציר, השתתפו במפגש. בין ה־באים ניאו שרים, חברי כנסת, ראשי ערים, ראשי מועצות אזוריות וכפר יות, וראשי עדות דתיות. את פני הבאים קיבלו מר יגאל אלון ורע־ייתו רות, שהם יוזמי המפגש של "חג האחווה".

בהתייחסו לפרק באמצעות ד״ר קיסינג׳ר, הערכה מאמצים כבידים ובלתי נלאים להביא לידי הפרדת כוחות בינים לבין סוריה, אמר סגן ראש הממשלה, כי בשאיפתה להגיע להפרדת כוחות עם סוריה, גילתה הכנה רבה גם לאינטרסים של ממ־שלת סוריה ועבה יגם ליוקרתה של סוריה, הד כדי הקפדה על אינטר־סים בחיים של עצמה. העצה יש־ראל, שהביאו צ״י ד״ר קיסינג׳ר ב־עניינה הקיבה עם ממשלת סוריה, רצינות ורצון טוב. "לשכנינו מצפון מוה היותר מזכיר את התשרת, סד־ריפליבאכיה היא האמנית להשגה האפשרי.

בתחילת דבריו אמר מר אלון, כי אם היה צורך בהוכחה נוספת, כי אין פתרון צבאי לסכסוך הדמים ה־מכסוך והמר, באה מלחמת יום ה־כיפורים הנצדים שבאו לאחריה, והוכיחו שאי אפשר לסטות יותר.

נשיא המדינה פרופ׳ אפרים קציר, שנתקבל בתשואות ממושכות, אמר כי הכינוס בצרד בבבר עלה החגים הגדולה. כאשר כל עדה ועדה חגה את חגה בדרכה היא, במסורת הגבורה, ופולט יחד חגגו את יום העצמאות ה־26 של מדינת יש־ראל, שבה נתאפשר, לבודות כל ה־קשיים, קיום יחד בשלום של כל העדות המיעוטים. "אני אומר זאת, לכולת שכולנו עדים לעבודה המע־צינה, שלא רחוק מכאן, ברמת הגו־לן, ממשיכים לרעום תותחים וה־כלים, וגם בארץ פגימה ביצעו מחב־לים ערבים מעשי סידור אכזריים. אין ספק, שהיחסים בין יהודים לער־בים בארץ ישראל ובמזרח התיכון עומדים שוב במבחן, אולם אל נאבד את חוש הבידה ההיסטורי, ואל יטי־לו מאורעות ההווה צל כבד מדי על השגי העבר, וביחוד על התקווה ה־גדולה לעתיד".

בדברי פתיחתו אמר מנחה המפגש, כאכות צבאכי, יועץ שר החינוך ל־ענייני ערבים, כי באי המיפגש נאמנים לעקרון שלוש הדתות, כהוא אל אחד ושלום. הוא ציטט פסוקים מן הקוראן ומדברי חז״ל המאשרים הנחתו זו.

בהגבות האמנותיה הופיעו שני מ־שוררים, יהודי וערבי, שקראו כפי־טוריהם, ואיש תרגם את יצירת רע־הו.

מילר: הבענו מורת רוח בפני קיסינג׳ר על ההצבעה במועה״ב

שר החוץ הנרי קיסינג׳ר הבטיח לנו, כי אחרי שובו מן הסיור במזרח התיכון נוכל להפגש עמו ואז נוכל לדעת פרטים נוספים. בהזדמנות זו נבהיר את פשר התבטאותו, כי הכפיה על יהודי סוריה היא עניין פנימי של ארץ זו — זאת אמר יו״ר ועידת הנשיאים של הארגונים היהודיים בארה״ב הרב ד״ר ישראל מילר ב־מסיבת עיתונאים שקיים אתמול בבית סוקולוב בתל אביב.

במסיבת העתונאים השתתפו מר יהודה הרמן, מנהל ועידת הנשיאים בארה״ב. הוא ציין, כי זה ביקורו הראשון של הרב מילר בישראל מאז היותו ליו״ר ועידת הנשיאים לפני זמן קצר.

הרב מילר אמר, כי שר החוץ הא־מריקני קיים שלוש פגישות מלאות עם חברי ועידת הנשיאים ובפגישות אלה ניתן היה לברר עמו נושאים שונים והוא היה כן וגלוי לב. הפגישה ה־אחרונה היתה זמן קצר לפני צאתו לסיורו הנוכחי באזור. באותה הז־דמנות נשאל ד״ר קיסינג׳ר על הצב־עה של ארה״ב במועצת הבטחון אח־רי פעולת צה״ל בלבנון והטבח ב־קרית שמונה והוא היה מוכן לשאלה זו והציג את ההודעה שפרסם מש־רד החוץ בוושינגטון להסברת ההצ־בעה. עם זאת הביעו הנוכחים את מורת רוחם מצורת ההצבעה וציינו בפני שר החוץ האמריקני כי אין ה־הסבר מספק אותם.

כוחות עיראקיים מעלים באש עיר כורדית

אנקרה, 9 (עיד) — כוחות עיראקיים החלו להעלות באש את העיר זאחו בצפון עיראק, המאוכלסת ב־רובה על ידי תושבים כורדים — מסרה היום סוכנות הידיעות התור־כית.

הכוחות העיראקיים כבשו את ה־עיר לאחר קרבות כבדים נגד המור־דים. בעיר כ־25 אלף תושבים. היא שוכנת צפונית לנהר חידקל. בקר־בה מקום המפגש של גבולות סוריה, טורקיה ועיראק.

יועצים סובייטים נהרגו בסוריה

(סוף מעמוד ראשון)

וחזית בסוריינות בסך הכל 900—1200 טנקים וכ־45 אלף אנשים, בעוד שחיל המצב הישראלי ברמת הגולן, שלא תוגבר, היה מורכב משתי חטיבות משוריינות, כ־180 טנקים וכ־4500 חיילים. לחיל האוויר הסורי היו למעלה מ־300 מטוסי קרב. אולם היתרון הסורי הגדול ביותר היה בהגנה האנטי־אווירית המסופ־קת, לרשותו עמדו 20 סוללות טילי "סם", 27 סוללות טילים אנטי־אוו־ריים ו־162 תותחים אנטי־אוויריים, שתמכו את הדיוויזיות התוקפות. הגנה זו גרמה אבידות קשות לחיל האויר הישראלי, שכנראה לא היה מוכן להיקף כוחה של הגנה. אף על פי כן, כאשר המורים נתקלו בהגנה האנטי־טנקית הישראלית, איבדה ההתקפה את תנופתה הראשונית.

הסקירה מסכמת פרק זה באומרה, כי ההתקפה הסורית נהדפה בעיקר בצורת התגדה והבנה קרבית, בעוד שהדיפת ההתקפה המצרית היתה בראש וראשונה פרי מעשי גבורה.

נשק הנפט הלם במעצמות המערב

על השימוש בנשק הנפט מצד הערבים אומרת הסקירה, כי היא גרמה להלם הגדול ביותר חוץ הבעת הבולט ביותר לבוא תקופה חדשה. משבר האנרגיה מצא את מעצמות המערב מפורדה ובלתי־מוכנות לע־מוד כנגד המוחה באספקה. בנסיבות אלה בחרה ארה״ב בישראל ובניהול מגעים עם ברית־המועצות על יישוב המשבר בעוד שאירופה המערבית ויפאן בחרו בנפט ובערבים.

פריצת הדרך לשלום

אשר לסיכויי ישוב הסיכסוך, או־מרת הסקירה כי ייתכן שהתוצאה המעודדת ביותר של מלחמת יום־הכיפורים היתה פריצת מעגל מאבקי השלום העקרים, שנעשו מאז ראשית 1971. מצרים וישראל כאחת הגיעו למסקנה שאין אפשרות לפתרון צבאי מובהק והכירו בעובדה, שרק יישוב פוליטי של הסכסוך יכול להציב שלום במזרח התיכון. גם מעצמות־העל, ברית המועצות וארצות־הברית שהתפו לעבודה זו ופעלו למען הפסקת־אש והפרדת כוחות. קרוב לוודאי שדעותיהן אינן מרוחקות זו מזו גם בעניין הסדר שלום ארוך־טווח. ברית־המועצות מודעת עתה לסכנות הטמונות בתמיכתה החד־צדדית באחד הצדדים המעורבים בסכסוך המזרח־תיכוני.

באופן כללי ניתן לומר, כי סיכויי השלום הם עתה טובים מאשר בעבר אולם זהו עידוד צנוע בלבד.

ההיקף של ההכנות הצבאיות הסו־ריות, במיוחד ההכנה לחציית ה־תעלה גרמו לכך שבהברת הבחינו בהם, לא רק ישראל אלא גם ארה״ב. אף על פי כן, היתה טעות בהערכת הכוונות הערביות והערבים השיגו הפתעה טאקטית. המכון אינו מטיל את האשמה על כך על שירותי הביון הישראלים ובסקירה נאמר, כי לקח חשוב שיש ללמוד ממלחמת אוקטובר הוא כי יהיה טיבו של שירות הביון אשר יהיה, אין אפשרות לדעת בדיוק את כוונות האויב. אם עובדה זו לא היתה ברורה באירופה נוכח הפלישה הסובייטית לצ׳כוסלובקיה ב־1968, הרי עתה מן הדין שתהיה ברורה.

ישראל בלמה את ההפתעה במהירות

מאחר שניתן להשיג הפתעה טק־טית, ההגנה צריכה להיות מספקה כדי להדוף כל התקפה אפשרית עד אשר הגיע התגבורת. הסקירה אומרת כי ישראל הצליחה בכך והיא גייסה במהירות מספקת ובמספר מספיק את הכוחות, כדי לשנות את מהלך המלחמה. העובדה, שהמלחמה פרצה ביום הכיפורים, כאשר הכל היו ב־בתיהם והכבישים היו ריקים, איפשרה באופן פרדוכסאלי לישראל לבצע את הגיוס מהר, במהירות מ־72 שעות. בכמה מקרים הופעלו יחידות המי־לואים 18 שעות לאחר פרוץ ה־מלחמה.

מיבצע — כמו מתוך הספר

המיתקפה המצרית, שבמסגרתה בוצעה חציית התעלה היתה מבצע כמו מספר הלימוד, מתוכנן היטב ומבוצע היטב. האימונים למיבצע זה נמשכו שנים אחדות. כיום ברור, כי קירוב הציוד הסובייטי לחציית התעלה וציוד אחר בקנה מידה המתי אל התעלה, ניתן להב־חין בו מן האוויר, עובדו על־ידי המצרים תכנית הסוואה מסודרת ודגש רב הושם על ענייני שמירת הבטחון.

כנגד חטיבת רגלים וחטיבה משור־יינת אחת של ישראל הפעילו המצ־רים שלוש דיוויזיות משוריינות ממו־כנות. חוסר האיזון של תבוחות מד־גיש את הצלחתה של ישראל בהדיפת ההתקפה, אף־על־פי שמעוזי קו בר־לב נכבשו בשעות מספר המצרים הדרוכיים כמעט.

מקסים גבוה של הרבים בחזית הצפון

בחזית הצפונית הפעילו הסורים שלוש דיוויזיות ממוכנות ושתי ד־

זכו בהגרלת הפיס

בסך 250,000 ל״י זכו המספרים: 098892; 431249; ובלי טפח בסך 150,000 ל״י.

בסך 50,000 ל״י זכה המספר: 731593.

בסך 1,250 ל״י זכו הכרטיסים: 342037; 510874.

בסך 6,250 ל״י זכו המספרים: 015281; 501494; 588054; 729543.

בסך 1,2500 ל״י זכו הכרטיסים הבאים: 011642 038047 095601 150176 201628 237599 272327 289968 295556 309106 312544 365996 534345 541539 560350 581343 602546 613081 619295 626289 700313.

בסך 600 זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־05836 14232 25508 54982 56329 59490 72150 75080 86158 97602.

בסך 250 ל״י זכו הכרטיסים ש־מספריהם מסתיימים ב־01019 07165 07240 12103 13804 14670 18724 20826 25985 32055 35831 37083 44018 50576 53396 58006 58193 60534 64161 66776 73126 80687 81895 85069 92921.

בסך 100 ל״י זכו הכרטיסים ש־מספריהם מסתיימים ב־2401 3177 4768 5656 7312 7540 9064.

בסך 50 ל״י זכו הכרטיסים ש־מספריהם מסתיימים ב־1031 1088 1319 1521 1523 1829 1920 2010 2085 2139 2890 2895 2985 3395 3941 4134 4404 4906 5118 5488 5500 6031 6063 6296 6519 6824 7125 7305 7451 7465 7792 7966 7969 8102 8148 8607 8611 9514 9485.

בסך 6 ל״י זכו כל הכרטיסים עם ספח שבמספריהם מסתיימים בספרה: 9 ובלי טפח בסך 4 ל״י.

רב־שיח על מגילת רות לזכרו של הפרופ׳ מלצר ז״ל

ישודר בביהכ״נ ברדיו בגל א׳ בשעה 10.5. משתתפים: הד״ר חיים גבריהו (מנחה), פרופ׳ יהודה אל־צור, יהודה טיל, הד״ר חיים־גבריאל כהן, הרב עמנואל קסובסקי, ארז מלצר. כבד המנחה) וצבי קפלן. עורך: ברוך שיין.

משרד העבודה — משרד החנוך והתרבות

המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

המזכירות האקדמאית

מודיעה על הרשמה לשנת הלימודים תשל״ה

מגמות הלימוד:

* פיזיקה ואלקטרו־אופטיקה
* מדעי המחשב
* אלקטרוניקה ומכ״ם
* ראיית חשבון

בית־הספר מיועד לתלמידים בעלי תעודות בגרות ובעלי רקע ישיבתי (לאחר שירות צבאי).

לאחר שלוש שנות לימוד יקבלו התלמידים תואר הנדסאי (להוציא הלימודים בראיית חשבון).

תלמידים שיעמדו בדרישות הלימודים של בית הספר יהיו זכאים, לאחר שנת לימודים נוספת, לקבל תואר במדעי הטבע והטכנולוגיה B. SC.

אפשרות מגורים בפנימיה להלומדים שאינם גרים בירושלים.

בדבר פרטים והרשמה נא לפנות למזכירות האקדמאית של בית הספר, ת. ד. 16031, ירושלים, טל. 02—531181, 02—534127.

הרשמה החיילים: בלשכה להכוונת חיילים משוחררים, רח׳ אבן גבירול 10, תל־אביב.

בית ספר גבוה לטכנולוגיה ירושלים

אגרת

מאת

האדמו״ר מלובאוויטש שליט״א

ליום ל״ג בעומר

ב״ה, ערב ל״ג בעומר תשל״ד,
ברוקלין, נ.י.

הו״ח אי״א נו״נ עוסקי בצ״צ ובמיוחד בהענין שהזמ״ג
שבעצ ל״ג בעומר — ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

ידועים ומבוארים בכ״מ הטעמים ליחוד יום הל״ג בעומר וחשיבותו ומעלתו, אשר עליהם י״ל הכלל בדרז״ל דאלו ואלו דא״ח אפילו כשיש פלוגתא ביניהם, עאכו״כ בענין שיש לומר דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי.

מתחיל מהטעם המובא בשו״ע (שהוא ספר פס״ד הלכה למעשה) דבו פסקו תלמידי רע״ק מלמות (טעם שלילי, אין בו מעשה, מניעת היזק) ועד — שהוא יום שמחתו גדולת של רשב״י: הסתלקותו ועליתו למרום, ובלשונו: האידנא (ביום הסתלקותו) אתקיים כו׳ נשמתי בי׳ אחידא בי׳ להטא בי׳ אתדבקת ואשתדלת כו׳,

שמחה גדולה כ״כ שנעשה יום שמחה **לכל** בנ״י ש„מצוה לשמוח שמחת רשב״י", שאין בו תחנון ונפילת אפים וכו׳,

ושייכות וקשר גלוי בין שני הענינים שהרי לאחר שמתו תלמידי רע״ק, הי׳ רשב״י אחד מאלה שקיימו העולם לאחר שהי׳ שמם, אחד המיוחד בעיניהם, וכעדות רע״ק — רבם דכל תלמידים אלה — „דיך שאני ומראך מכירים כוחך".

ואמר יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה — היפך ותיקון להנהגת אלה התלמידים שלא נהגו כבוד זה לזה.

והנה כבכל ימי זכרון שבתוה״ק תורת חיים (הוראה בחיים) — צ״ל התבוננות בעניינם באופן דלימוד המביא לידי מעשה, ומעניינו דרשב״י ה״ה: א) תורתו אומנתו, ב) אהבת ישראל ד„בכל העולם כולו", איך שיהי׳ מצבו, אף שמדת הדין מתוחה עליו וזקוק „לפטור" מזה,

ואף דרק רשב״י וחבריו — תורתן אומנתן, הרי אפשר לכאו״א **לקבוע** עתים בתורה באופן **שבעת התיא** יהי׳ לימודו באופן דתורתו אומנתו. ואמרה תורה: קבוע לא בטיל.

ז.א. אשר מיום סגולה זה ובכח יום סגולה זה לקבוע עתים בתורה בכל יום באופן דתורתו אומנתו. וזה שכבר יש לו קביעות עתים זו — יוסיף עלי׳ בכפלים לתושי׳ וכמהז״ל מי שיש לו מנה רוצה מאתים כו׳ — קב״ע בתורה לעצמו וכן קב״ע בתורה ברבים.

ומתוך אהבת ישראל שבלי הגבלה — ישתדל ככל התלוי בו שבנ״י הנמצאים בכל העולם כולו יעשו ג״כ ככל הנ״ל: קב״ע בתורה לעצמם, ולהשפיע בסביבתם שיעשו כן.

✡

ענין מיוחד לכהנ״ל בתקופתנו זו רבת הבלבולים וכו׳ ועד כדי כך שאף שרואים במוחש בעיני בשר קושי השעבוד והחושך כפול ומכופל דימי הגלות — יש שמים חושך כאור וכו׳,

ואין לנו שיור רק התורה הזאת, תורת אמת ותורה אור — להאיר את חשכת הגלות המר באור אמתי, הלוך והוסיף ואור,

תורת הנגלה שהי׳ רשב״י מפרק בה כייד פירוקי וכו׳

ופנימיות התורה — שהיא „הבורא דילך" — דרשב״י, כדברי אליהו ע״י התעוררות משה רבינו רעיא מהימנא דכאו״א בכל הדורות כולם, ד„יתפרנסון (פירוש אמתית מאמריו) מהאי חיבורא דילך כד אתגליא לתתא בסוף יומיא ובגיני׳ וקראתם דרור בארץ", כדברי אליהו הנביא להרשב״י.

ועד״ז בעבודת רשב״י בכלל דבי׳ אחידא כו׳, דאף כי מי הוא זה ואיזהו אשר ערב לבו לגשת להדמות אליו, הרי לאחרי ש„פתח ר״ש" דרך זו ונמסר זה ונתגלה בתורה, הרי עכ״פ אפס קצהו אפשרי ושייך לכאו״א ובפרט ע״פ מה שאמר דוד נעים זמירות ישראל בשם כל ישראל: מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, כלה שארי ולבבי צור לבבי וחלקי אלקים לעולם.

ויקויים הרמז הידוע בפי׳ מח״ז כדאי הוא ר״ש לסמוך עליו בשעת הדחק — שבעת דחק לאיש ישראל ולעם ישראל (ואין לך שעת דחק כו׳ — כתקופה זו) כדאי הוא רשב״י לסמוך עליו לפטור את כל העולם כולו מן הדין — וסומכין עליו.

גאולת וחירות הפרט — שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בת״ת —

ומגאולת הפרט לגאולה האמתית והשלימה דכל בנ״י — דיפקון מן גלותא ברחמים ע״י משיח צדקנו,

ויה״ר שיהא כל הנ״ל „בשמחה גדולה" ובעגלא דידן ובלי׳ הידוע: מיד הן נגאלין.

בברכה להצלחה רבה בכהנ״ל
ובברכה לבשו״ט

מנחם שניאורסאהן

ומבוארים בכ״מ: ראה שו״ת אסיפת דינים מע׳ ארץ ישראל סקי״ו ושי״נ. ולהעיר אשר בשו״ת חת״ס חיו״ד סי׳ רל״ג מוסיף טעם ע״פ מדרש (המתולק עם ש״ס פרש״י (וראה ג״כ פרש״י בשלח טז, א)) שביום ח״י אייר התחיל המן לירד. ולכאורה עפ״ז הו״ל לחוג יום זה מני אז. ולדברי החת״ס עצמו הותחל בזה רק בימי רע״ק (שו״ת הצ״ח סו״ס קס״ג. על הסתירה במסקנת ב׳ התשובות — כבר העיר בשד״ח שם), אבל גדולה מזה מצינו במנהגי שבת הגדול (טושו״ע אד״ה סת״ל) שטעמם מאורעות שקדם יצי״מ ולא מצינו בש״ס ומדרשים שיזכירום. ועוד שעשמות הטעם שקבעום בשבת ולא בי״ד ניסן כפני מיתת מרים — משמע שבנתיים עכ״פ לא נהגו בהם. ולחומר הדבר י״ל שטעמים הנ״ל (לבדם) אין מספיקים „להבדילי היום ולציינו במנהג מיוחד וכו׳, אבל כשבא (עוד) מאורע חשוב (יותר) נתעורר ונזכר גם זה שקודמו (ולהעיר ממגלגלין זכות ליום זכאי (תענית כ״ט, א)). ומעין זה מצינו בהלכה ומדאורייתא בגלגול שבועה (קדושין כז, ב). ואכ״מ. ליחוד יום הל״ג בעומר: כמה ממנהגי אדה״ז ושאר נשיאי חב״ד ביום זה — ראה שיחת לג״ב תש״ד. לקוטי דבורים לל״ג בעומר תש״ס. ע״ד העלי׳ למירון ביום זה וכו׳ — ראה ס׳ הילולא דרשב״י (להריא״ז מרגלית, ירות״ו) ושי״נ. הכלל בדרז״ל: עירובין יג ב. ולהעיר ממפרשי המשנה (אבות פ״ה, מי״ז) דמחלוקת הלל ושמאי סופה להתקיים. וראה לקו״א ואור תורה להה״מ ד״ה זה. המובא בשו״ע: או״ח סתצ״ג. ולהעיר אשר בשו״ע אדה״ז שם יש אולי השמטת הדפוס (דבסעיף ה׳ מתחיל: לג ימים כו׳ — מבלי להזכיר ערי״ז מקודם). שהוא יום ..הסתלקותו: פע״ח שער ספה״ע פ״ז (ובדפוס קאריץ נשמט!). סידור (דעם דא״ח) שער הל״ג בעומר. דרושי חסידות דלג״ב (באריכה). ועוד. ובלשונו: זח״ג רצב, א. וראה ד״ה ויכולו — בהמשך רס״ו ע׳ מד ושם ע׳ ריט. לקוטי לוי יצחק לזח״ג שם. שמחה ..רשב״י: משנת חסידים מס׳ אייר וסיון ספ״א (והמ״ח לא העתיק רק ד׳ האריז״ל — פס״ד להצ״צ ליו״ד סקי״א). שקיימו ..שמם: יבמות סב, ב. אגה״ק להמהר״ח: להעיר מל׳ המ״ח שם: ה׳ תלמידים כו׳ ועל ידם ועי״ר רשב״י שהי׳ אף הוא תלמידו נתקיים העולם. דיך ..כוחך: ירושלמי סנה׳ פ״א ה״ב. יכול ..עתה: סוכה מה, ב. וראה ג״כ ירושלמי ברכות פ״ט סוף ה״ב. שלא ..לזה: יבמות שם. ומעינו דרשב״י ..תורתו כו׳: בחו״א רנה, סע״א דא״ל רשב״י למלאכא דאי לית זכאין בעלמא הא אית חד ואנא הוא דכתיב וצדיק יסוד עולם, ובסוכה (מה, ב) ראיתי בני עלי׳ כו׳ אם שנים הן אני ובני — אבל עיין במאמרי לג״ב הנ״ל דתורתו אומנתו הוא עסק התורה באופן דתען לשוני אמרתך כו׳ ע״י המסנ״פ שהמשיך עליו בק״ב (דלק״ש מפסיקין) כו׳. ועיין תניא ספ״י. ועד״ז י״ל בנוגע לשאר עניני רשב״י המבוארים במאמרים הנ״ל ובכ״מ. תורתו אומנתו ..דרק רשב״י וחבריו: שבת יא, א. טושו״ע או״ח סו״ס קו. קבע לא בטיל: הערה ממפרשי המשנה עשה תורתך קבע (אבות פ״א, מט״ו) ומלאכתך עראי. וראה הל׳ ת״ת לאדה״ז פ״ג ס״ב. ולהעיר מבוואות הריב״ש ד״ה מכה התורה. רשב״י וחבריו: עיין סד״ה בזהר כו׳ זימנא חדא אזה״ז לויקרא ובס׳ תרכ״ז. יום סגולה: להעיר ממלאכי (ג, יז): ליום אשר אני עושה סגולה. וחמלתי עליהם כאשר יחמול איש על בנו. ושמו״ר פ״ת, ז. כפלים לתושי׳: כפלים ע״ד דרז״ל בשמו״ר רפמ״ו. כו׳ ..כאמיב: ראה קה״ר א, יג. בחיי ס״פ ח״ש. בתקופתנו זו: להעיר מקביעות לג״ב בשנה זו. שהיא ברנש״ק — שבשית אלפי שני דהוי עלמא הי״ו אלף הששי (להעיר מרמב״ן לבראשית ב, ג). וראה זוח״א קיז, א. חשך לנו.. הוצת: פזמון זכור ברית אברהם לר״ג (מאור הגולה ז). ע״פ ספרא פ׳ בחוקותי (ח, י): אילולא ס״ת שנשתייר להם לא היו משונים מאו״ה כלום. תורת הנגלה ..ופנימיות: שרשב״י חיבר סתים וגליא דתורה (סוי״ה בזוהר כו׳ זימנא חדא הנ״ל). רשב״י ..פירוקי: שבת לג, ב. וראה אגה״ק סכ״ג (קמ״ג, א). הבורא דילך: זוח״ג (קכד, ב) וראה אגה״ק שם. דיתפרנסון ..כאריך: תקו״ז סוף ת״ו. וראה מקדש מלך על הזהר בהקדמה. דאף ..אפס קצהו: ראה תניא פמ״ד (סג, א). ע״פ..פתח ר״ש: ראה ד״ה כי כאשר, תרע״ח שאמר דהה.. לעולם: תהלים עג, כה־כו, ובפרש״י נתאוה בשרי. ועיין יהל אור שם. הרמז הידוע: הובא ג״כ בשער ישכר סוף המאמר ללג״ב. כדאי ..הדחק: ברכות ט, א. ושי״נ. דחק לאיש ישראל: ראה ילי״ש שמואל א רמז צב: תניא רשב״י אומר כו׳ צרת יחיד מנין ת״ל יקראני ואענהו. שאין ..בת״ת: אבות פ״ו מ״ב. דיפקון ..ברחמים: זוח״ג קכד, ב. אגה״ק שם. ובלשון הידוע: רמב״ם הל׳ תשובה פ״ז ה״ה. וראה אגה״ת לאדה״ז פי״א.

هكذا عن الاصل

ייפתח קו תעופה לוד–קונסטנצה (רומניה)

מאת סופרנו הכלכלי

קו תעופה בין נמל התעופה בן גוריון בלוד לבין קונסטנצה שברומניה ייפתח לשירות התיירים הישראליים הרוצים להתחיל את הסיור שם בחוף הים השחור — על כך הודיע מר מ. כריסטיה, נציג משרד התיירות הרומני בישראל, במסיבת עתונאים לרגל פתיחת התערוכה "תיירות ברומניה" בבית "בני ברית".

הוא מסר כי רומניה הבטיחה אוכל כשר לאורך מסלולי התיירות לתיירים שירצו בכך. האוכל יפוקח ע"י הקהילה היהודית ברומניה.

התיירות הישראלית לרומניה גדלה בשנה שעברה ב־65 אחוזים והסתכמה ב־16 אלף תיירים. השנה צפויה מספר התיירים לביקור של 20 אלף ישראלים. בסיה ביקרו אשתקד 3.5 מליון תיירים ברומניה, מהם 2 מליון מארצות מזרח אירופה.

מספר הטיסות בין לוד ובוקרשט, המבוצעות ע"י שתי החברות הלאומיות "אל על" הישראלית ו"טרום" הרומנית הוגדל מ־7 ל־11. מחירי הטיסה מסובסדים ע"י ממשלות רומניה וישראל. הדבר איפשר גם להגדיל את מספר התיירים מרומניה לישראל — כ־3000 אשתקד. מחיר הטיסה המוזל ושירותי תיירות זולים ברומניה עושים מדינה זו לאחת מארצות התיירות הזולות ביותר.

השנה משתתף סניף תי"א של המפד"ל בארגון סיורים לרומניה.

קואליציה בחצור: הליכוד — המפד"ל

מאת סופרנו בתל אביב

המועצה המקומית הראשונה בחצ(ור נבחרה ב)"הסיבה", לאחר הבחירות, (מאחר) שבגלל הפלוגן, הקואליציה שהותה מורכבת מנציגי המערך, הליכוד — התאוריה, ותהיה כעת עם קואליציה חדשה בהרכב הליכוד — המפד"ל.

כפי שנודע לסופרנו סירבה המחלקה המוניציפלית של המפד"ל להצטרף לבניית מתפכה זו, בשל הפרת הסכם שנחתם בשעתו על כינונה של קואליציה מקומית בין המערך והמפד"ל. אך ראש רשימת המערך בחצור, מר רפי אדרעי, הפר יום הרכבת הקואליציה את ההסכם כלי להודיע לנציגי המפד"ל הוא הדש, בתשאי, עם נציגי הליכוד.

כעת, כאמור, הוצעה שותפות הליכוד וכוננה קואליציה בין נציגי המפד"ל והליכוד. בהתאם להסכם הקואליציוני, יכהן נציג הליכוד עוד כשנה ומחצה בתפקיד ראש המועצה ואילו בשנתיים האחרונות לקדנציה, יכהן נציג המפד"ל כראש המועצה.

רופאים מתריעים על ליקויי תברואה בת"א

משלחת מטעם ההסתדרות הרפואית בתל־אביב, נפגשה עם ראש עיריית תל־אביב־יפו מר שלמה להט ועם ראש שירותי הבריאות של העיריה מר דוד יוסף ההתריעה על הוסר ביקורת נאותה במסעדות ובעיקר בדוכנים, בהם נמכרים מצרכי מזון וכן על אי עריכת בדיקות שיטתיות של העובדים, הבאים במגע עם המזון הציבורי.

חברי המשלחת, פרופ' א. בר (ה)רופאים ד"ר ת. יאפה, ד"ר י. פדיימן ד"ר ב. קשיפוב, מסרו, כי התברר להם כי בין העובדים ובעיקר בין הרוכלים ישנו מספר לא מבוטל של חולים בינהם הסובלים משחפת אשר אינם נבדקים בשיטתיות.

חברי המשלחת דנו גם על בעיית נקיון העיר ובין הצעותיהם הקונסטרוקטיביות הקמת מרפאה בריאות עירונית, העסקת רופאים מומחים לתברואה מבריה"ס, במחלקת התברואה העירונית, הסברה תברואתית וכו'.

ראש העיריה התייחס בחיוב להצעות אלו והבטיח לחברי המשלחה דיון מעשי ואחר כך. בהמשך השיחה, הביעו הרופאים את דעתם כי רצוי, שבמרכז הרפואי החדש ההולך ומוקם ליד בית החולים ה־עירוני הממשלתי "איכילוב", יושם הדגש על הגדלת מספר המיטות לאישפוז אשר מחסורן מורגש ב־צורה חריפה במקום המרפאות אשר במספרן בעיר מספיק בהחלט.

שני אחים שנפלו במלחמה — למנוחות

שני אחים — נפתלי ואשר סידור, שנפלו במלחמת יום הכיפורים בזירת סיני, הובאו אתמול למנוחות בקבוצת משמר השרון.

בהלוויה השתתפו הרב הראשי לצה"ל, אלוף מרדכי פירון, בני ה־משפחה, חברים לנשק, מוקירי זכרם ויחידת שריון. לפי בקשת ההורים לא נישאו הספדים. האב אמר "קדיש". הרב הצבאי ערך את האזכרה.

רב סמל נפתלי, בן 24, נעדר עד לאחרונה, רק עתה נתגלתה גופתו. הוא נפל בעת שהיה בשירות מילואים. אחיו, סגן אשר, בן 21, היה בשירות סדיר, בקורס קצינים. שני האחים ילידי הקיבוץ, היו אנשי שריון.

> **נימה לכייס את "צייד הכייסים"**
>
> איתרע כולו של משה ארסי, 27, קהל אביב הוא ההליס ל־כייס דווקא את "צייד הכייסים" הידוע, רסייר משה טוב, בשעה שהלה נסע בבגדים אזרחיים, ב־אוטובוס "דן".
>
> תגובת השוטר רחיד הכבודה ש־חנותה על ארסי המופתע לא שכ־נעו אותו כנראה, כיוון שהוא ני־סה להחלץ מן הפחת באמצעות הכסה בפרצופו של הבלש ה־ותיק. התוצאה: 4 חודשי מאסר בפועל שנגזרו עליו אתמול בבית משפט השלום בתל אביב.

ר' קדיש זרם ז"ל

ר' קדיש זרם מוותיקי נבעתיים ומעסקניה הראשונים של הציבור הדתי בעיר נפטר אתמול באופן פתאומי מהתקפת לב.

שנים רבות כיהן ר' קדיש כבציג המפד"ל במועצת עיריית גבעתיים. היה בין ראשי הציבור הדתי בעיר. לחם מלחמה של היהדות הדתית. בשנים האחרונות שימש כמזכיר ארגון הוותיקים בגבעתיים. בן 75 היה במותו.

הלוויתו תצא היום בשעה 11 לפני הצהרים מבית הכנסת ע"ש הרב זודף בקהלת יצחק, רח' ערבי בזל, ויובא לקבורה בבית הקברות בחולון.

אזכרה לבוגרי ישיבת "תורה ומלאכה" שנפלו במערכות ישראל

במעמד הרב הראשי לת"א־יפו ה־גרח"ד הלוי, רב צבאי בכיר, אישי ציבור, המשפחות השכולות, בוגרי הישיבה והתלמידים נערך אתמול כנס התייחדות עם ששה בוגרי הישיבה שנפלו במערכות ישראל. מנהל בית הספר הרב ג. גרוס העלה קווים ל־דמותם של הנופלים.

בדבריו למשפחות השכולות אמר הרב הראשי כי אבלם הוא אבל האר־מה כולה ועליהם להיות גאים ב־בנים שכאלו.

הרב הצבאי שנאם אחריו עמד בדבריו על גבורתם של הנופלים שהביאו בצוון לפם.

לאחר הדלקת נרות נשמה, לימוד משניות, אמירת קדיש ותפילת "מלא רחמים" הסתיים הכנס.

הוסדרה בעיית המשפחות השובתות בבת ים

שתיים משלש המשפחות ששבתו ליד עיריית בת־ים, פרקו אתמול ב־בוקר אהליהן והפסיקו את השביתה, לאחר שהטיפול בבעיית הדיור שלהן נכנס "להילוך גבוה".

ותיק השובתים מרדכי לוי קיבל הבטחה בהתערבות סמנכ"ל משרד השיכון מר אלפנדרי, כי הדירה ה־ראשונה שתימצא בידי המשרד תינ־תן לו בתנאי רכישה נוחים.

משפחה שלומבו משכונת שבזי בתל־אביב תקבל טיפול מוזרז ב־אמצעות עיריית תל־אביב.

נעצרו סוחרי בשר חזיר בת"א

שלושה סוחרי בשר נעצרו ע"י משטרת מחוז ת"א לאחר שבחיפו־שים בשני בתי חרושת בבת ים וביפו למוצרי נקניק נתגלו ע"י ה־משטרה 36 חזירים ששנשחטו ב־שחיטה שחורה.

החשודים נערכו ע"י צוות המש־טרה הממשיך בחקירת המיבצעים ש־בוצעו לפני כחודש במספר אטלי־זים למוצרי בשר חזיר.

הבשר הועבר למשרד הבריאות הד־משטרה ממשיכה בחקירה.

"טיפת חלב" ראשונה נפתחה ב"בתי מחסה"

מאת כתב "הצופה" בירושלים

ב"בתי מחסה" שברובע היהודי ב־עיר העתיקה נחנכה אמש תחנת "טי־פת חלב" הראשונה בנוכחות אבות העיר ותושבי הרובע.

בדברי ברכתו אמר ראש העיר מר טדי קולק, כי דווקא מוסד נוסח טי־פת חלב מדגיש יותר מכל מוסד ציבורי ותרבותי אחר את ההמשך ברובע היהודי משום שיש בו סמל להיי משפחה ולעתיד.

המגמה על שרותי בריאות הציבור בעיריית ירושלים חבר הנהלת העיר מר דוד ברגמן מן המפד"ל הקביל את מסורת ל"ג בעומר לפעולת הרשב"י שהסתגר במערה למען הקיום היהו־די להתיישבות היהודית בדורנו בעיר העתיקה הביע תקוה כי תחנת טי־פת חלב תהיה הראשונה בסדרת מו־סדות קהילתיים ברובע. בטכס נכח הנדיב מורים רזיק אשר תרם את ה־כספים להקמת התחנה ששוכנה בבב־נה ששופץ כלב בתי מחסה. ראש העיר העניק לנדיב ולבני משפחתו את מדליון ירושלים.

סוכלה הברחה נוספת בנמל ב. ג.

משטרת המכס בנמל התעופה בן גוריון עלתה בימים אלה על "גל־ירוק" של "הסיסות", ועצרה ביום ה' מבריח נוסף, שהביא אתו סחורה באלפי ל"י.

החשוד, שנפל לידי בודקי המכס אתמול, היה אף הוא עולה חדש, שניסה להעביר עשרות מושבים אלקטרוניים זעירים, שעונים וסחורה מוברחות אחרות.

זהו האיש השלישי שנתפס השבוע. הראשון היה סבל, העובד בנבלי הוא שב מחו"ל, וניסה להוציא מוזרה בעוורת תיירת תמימה. המבריח השני הגיע ביום ד', והודשים שהיה לו שותף בשמה הנמל.

איזמל המנתח

(סוף מעמוד 7)

דגש על הצד הרפואי המקצועי. ולא דואגים לפתח את אישיות הרופא לעתיד. גם כשבאים לקבל רופא חדש למרפאה או למחלקה — אין קנה מידה לדון אותו, אלא דרך האס־פקט המקצועי".

וכאן מפיר ד"ר קוק שתי הערות נון־קונפורמיסטיות על רקע המצב השכיח ברפואה הישראלית: "לדע־תי הרפואה הפרטית בארץ יקרה מדי, וזהי ממש חרפה, אם רופא מסוגל לקחת לביקור אחד בבית מאה והמישים ל"י מכל חולה — בלי להתחשב בכך שחולה מסויים הוא מוגבל באמצעים והסכום הזה מה־וה אולי רבע משכורתו החודשית — וזה זו בושה. ממני קושרים ריפוי בני אדם עם מצבם הכלכלי ש"ל".

ולשאלה, מהי רמת הרפואה ה־ישראלית ומיקומה ביחס לרמה המ־קובלת בעולם, עונה ד"ר קוק לא־חר היסוס: "אנחנו מעריכים את עצמנו יותר ממה שמגיע לנו"... הוא מנסה להסתייג, לגלות זהירות, אבל כנותו ויושרו גוברים עליו, ו־הוא מודה שוב, "מעריכים את הר־פואה הישראלית יותר ממה שהיא באמת"...

ואשר להערכת ההתקדמות הכירו־רגיה המודרנית, אומר ד"ר קוק: כשהתחלתי לנתח — זה היה בימים של טרם פנצילין. אילו רציתי ל־הסביר את ההתקדמות המקצועית שעברה הכירורגיה מאז שנות ה־30 ועד היום, הייתי אומר כך: ב־1930 נסענו, מבחינה כירורגית, על חמור, וב־1970 אנחנו טסים בחללית... תוך ארבעים שנה חלה התקדמות המק־בילה בתחומים אחרים לפתוח ל־מאתיים שנה. הכל שונה היום — מיכשור, גישה לניתוח, אמצעי מל־חמה בזיהומים, ממש הכל, אבל לא תמיד השינוי כולו לטובה. אינני חסיד עיוור של כל דבר מודרני. סוף סוף גם לפני שהמציאו את המיקרוה — ניתחו בני אדם. וגם לפני הפנצילין והאנטיביוטיקה הצי־לו המנותחים חיים רבים, אלא מה — אז נדרש המנתח אולי למאמץ רב יותר ולמיומנות גדולה יותר, היום הוא מסתמך על אמצעי עזר. יתכן שגם גוף האדם היה עמיד יותר לסכנת הזיהום הניתוחי. היום, אחרי דור או שניים, שגדלו על זרי־סונים ואנטיביוטיקה — לא יכול אדם לעבור ניתוח בלעדיהם, או — דור אולי מחוסנים חיסון טבעי ב־מידה רבה יותר".

"אבל לעומת ההתקדמות", יהא מסכם, "חלה בארבעים השנים ה־אלה גם נסיגה גדולה מאוד במשהו אחר: ביחסי רופא וחולה. את זה אני רואה בכאב. בזה מוכרחים להד־לחם — אחרת תאבד הרפואה בעיני את המשמעות העיקרית שלה, אותה משמעות שתפסתי בחוש כאשר היי־תי פצוע פעמים בבית החולים ה־רוסי בנעורי, ושניסיתי להגשים אח־רה בירושלים במשך כל שנותי כ־רופא".

במפלגה ובתנועה

ארגון עולי ארצות המערב

יקיים ערב התאחדות עם זכרו של הרב אליעזר נגבק הלוי ז"ל, ביום ד' כ"ג באייר (15.5.74) ב־8 בערב ב"היכל שלמה". הרב צבי תבורי יפתח וינחה את הערב והרב ד"ר מרדכי קירשבלום יעריך את הנפטר הנגול. הרב שילה רפאל ילמד מש־ניות החזן ר' ח.א. מזוביצקי יתפלל תפילת אזכרה. כל חברי הארגון כמו כל יתר מוקירי זכרו מת־בקשים לבוא למועד.

ר' משה גבירצמן ידרוש בחר בהיכל שלמה

השיעור בפרשת השבוע לאור ימינו מכעם ארגון ותיקי בתנועה בירו־שלים, יתקיים מחר, ש"ק, בשעה ארבע אחה"צ, בהיכל שלמה. את השיעור יגיד ר' משה גבירצמן, יו"ר ארגון הותיקים, סניף ירושלים. יוזו־צפורה בוזיק מרכזת את השיעורים.

תנועת האשה הדתית לאומית ירושלים

עונג שבת במכון הרי פישל. ירצה הרב אליעזר רקובסקי על ל"ג בעו־מר. ניגונים בתפילה: הגב' שושנה הולצברג.

בבית הכרם בכנסיון מרגוע פרשת השבוע — הרב דוד שפירא.

המפד"ל — הפוהמ"ז בת"א שעורי תורה בשבת

בבית הכנסת "כתר תורה", כפר שלם בשבת אחרי התפילה בשעה 10 שיעור בתלמוד ע"י הרב אליהו ששון.

בבית הכנסת המרכזי קרית שלום מסלנט 30 שיעור בבין יעקב בשעה 5 ע"י הרב דב זייד.

בבית הכנסת האשכנזי ר"ח רמה 5, נוה שרת בשעה 4 שיעור במדרש ע"י מר יוסף שפירא.

ביום ראשון בשעה 5 אחה"צ פגי־שת עובדי היהלומים בבית הפועל המזרחי אחד העם 108.

תנועת האשה הדתית לאומית

שבת י"ח אייר תשל"ד — 11.5.74

רעננה: בבניין הפועל המזרחי ב־5 אחה"צ — פרשת השבוע — המרצה הגב' אילה לוי.

קרית מוצקין: בבית הכנסת לנוע־ר ב־11 לפנה"צ — פרשת השבוע — ירצה מר צבי גבעון.

בני ברק: במועדון החברה רח' דניאל 3, בשעה 4.30 אחה"צ — על פרשת השבוע — מרצה הגב' שרה ספסטבסקי.

המוזר לקליטה של עולים במעון עולים "קסם" בימי שני ב־8 בערב שעור ביהדות ע"י הרב לנדמן.

במעון עולים "הדוקוף" בימי רבי־עי — ד"ר דב סרבר ב־7 בערב.

תנועת האשה הדת"ל — תל־אביב

פרשת השבוע:

קרית שלום: בבית הח' רופר, מסלנט 30, בהשתתפות הרבנית סגל.

המשך שינקין: בבית הח' בלנק־שטיין המערכה 31, בהשתתפות מר גוטליב.

חוגים:

חוגי נוי: יפגש ביום שלישי כ"ב באייר (14.5.74) בבית הח' מרים שינפלד רח' מרכז בעלי מלאכה 47, בשעה 5 אחה"צ. למוד כשנה ע"י ד"ר ישראלי.

חוג נתנזון: יפגש ביום שלישי כ"ב באייר (14.5.74) בבית הח' צי־לה פרלה רח' צייטלין 6, בשעה 8 בערב בהשתתפות: ד"ר יהודית דישון.

חוג דורמבוס: יפגש ביום שלישי כ"ב באייר (14.5.74) בבית הח' הרשושניס. הנושא: ענייני דיומא.

חוג גורן: יפגש ביום רביעי כ"ג באייר (15.5.74) בבית הח' טובה באר רח' כהנבסקי 3 ת"א, בשעה 8.45.

בסניף המפד"ל חיפה

שיעורי תורה: בביכנ"ס הפוה"מ בבית התנועה, רח' ההלוץ 59 בשבת ב־7 בבוקר שיעור בגמרא ע"י הח' מנחם הכר, ב־10.30 שיעור ברמב"ם ע"י הח' מאיר אוריין. בכל יום רבי־עי בערב ב־8 שיעור בגמרא ע"י ה־רב ג. ראטה.

בביכנ"ס של הפוה"מ בקרית אלי־הו בשבת ב־10 שיעור בגמרא ע"י הח' יצחק לבנון. בין מנחה למעריב שיעור בגמרא ע"י הח' ישראל פול־קבין. במשך כל השבוע דף יומי אח־רי מעריב ע"י הרב בהרב ליבר.

בביכנ"ס המרכזי בקרית־אליהו: בשבת וביום ראשון אחה"צ ב־5 שי־עור ברמב"ם בהדרכה הח' דוד אור־בך. ביום חמישי ב־5 עיונים בספרי הנביאים בהדרכת הח' דוד אורבך.

● במשטרת אשקלון לכדה שני אנשים החשודים בביצוע שורה של פריצות לבתי עסק ודירות בחוד־שים האחרונים. היא עצרה בחור בן 19 ואת גיסו בן 35 ובחיפוש אצל השני נמצאו שתי שקיות עם שעונים ותכשיטים.

הקלות במס

(סוף מעמוד 3)

על חשבון מס הכנסה. או על חשבון המעביד, שיוסיף למשכורת העובדים את הסכום המוקצב לספרות מקצועית ואת מס ההכנסה שיוטל על סכום נוסף זה. מובן, שזה לא יכול להיע־שות מהיום ולמחר והדבר צריך להכליל במסגרת הסכמי העבודה ה־חדשים הנדונים עתה.

לגבי אחזקת הרכב קבע האוצר שתוספת שכר זו תבוטל בהדרגה תוך 4 שנים. עם זאת יהיו כאלה שגם להבא יהנו בפטור במס. הם יקבעו ע"י ועדה ציבורית שתהליט אלו מקצועות והפקידים מחויבים החזקת רכב. ובעלי רכב זה יהיו פטורים ממס. גם בסעיף זה צפוי לאוצר מאבק קשה, כי הגשמת סעיף זה פירושה ביטול הכנסה נקייה ב־שיעור גבוה או הטלת עול של תש־לום נוסף גבוה על המעבידים ב־מקרה שירצו לגלם את המס.

נגד "קרנות ההשתלמות"

בשלב הבא — אומר סגן נציב מס הכנסה, מר א. דובנוב — עומדים שלטונות המס "להתלבש" על קרנות ההשתלמות הקיימות בעיקר אצל עוב־דים אקדמאיים ומקצועיים כשהמעביד מפריש את החלק הארי לקרן והעובד חלק קטן יותר. אחרי תקופה של מספר שנים יכול העובד להשתמש בכספי הקרן, הפטורים ממס, לצורך השתלמות בחו"ל. "למעשה אין זו השתלמות אלא טיול לחו"ל" — טוען מר א. דובנוב, בקבעו שקרנות אלו הן אחד הדברים השליליים ביותר, באשר הן מאלצות את חברי הקרן לנסוע לחו"ל ולבזבז מטבע זר. ה־תיקון המוצע ע"י האוצר הוא שהפ־רשות העובד והמעביד לקרן יהיו שוות והקרן תהפך לכעין קופת גמל, כשתקופת הוסכון גם תוארך ל־5 שנים.

שתי תוספות — דמי ערבה לעובדים באיזור הערבה ו דמי הבראה — הותיקון שיוצע יקבע הכלוכים אלה במסגרת החוק ולא הסודדים בהקצות כפי שקיים כיום. לעה"ד היותר רחוק מתכננים את ביסולן כל תוספות נילוות אחרות כשהמגמה הכללית היא, כאמור, לכלול הכל במסגרת השכר הרשמי.

התמורות אחרות במערכת המסים מתייחסות לקבוצות ולהכנסות שונות, בין היתר מוצע להטיל מס הכנסה על מכירת קרקעין, הפרשי הצמדה על הפרשות מעביד לפיצויים, השלו־מים על רבית, דמי שכירות ותמלוגים המשתלמים בחו"ל, מס רווחי הון על רישום מניות בבורסה ועוד. שורה אחרת של התמורות עוסקת בענינים אדמיניסטרטיביים של גביית המס בין היתר מוצע להגדיל את מקדמות המס לעצמאיים, תשלום ריבית על הפרשי מס לפי שומות, הטלה אוסר מסית של קנס על גרעון במס בעת קביעת השומה ועוד. נושאים אלה האחרים נדונים עתה בוועדה הכספים ועליהם אין עדיין החלטות סופיות.

✱

השינויים במערכת המסים אינם סופיים. מדברי מר א. גפני, הממונה על ההקציבים, נראה כי תיתכן הפ־עלת מסים חדשה השנה. אם הצרכים יחייבו זאת. בעיקר כדובר על הפעלת מס ערך מוסף. שיש שיקולים רציניים להגשימו כבר השנה כדי לספוג כספים מהציבור המצד שני יש הסוברים שעקב האינפלציה ה־דוהרת יש להמנע מצעדים דראסטיים שאך יגבירו את האינפלציה, כי הטלת המס תגרום לעליית מחירים ועלייה מחירים תגרור אחריה תוספת שכר וחוזר חלילה.

מרכז ההסברה | עיריית ירושלים, המחלקה לתרבות, האגף לפעולות תורניות

היכל שלמה

המחלקה להפצת תורה לעם

איחוד רבנים עולי ארצות המערב

עונג שבת

(באנגלית)

הערב, ליל שבת, פ' אמור (מאי 10), בשעה 9.00 ב"היכל שלמה" ירושלים

בהשתתפות:

הרב ניסים חפץ: "ל"ג בעומר" — אמונה ותקוה

מר משה אומן: "בין ירושלים לדמשק"

תוכנית "מלוה מלכה"

מחר, מוצ"ש, בשעה 8.45 בהיכל שלמה, תתקיים תוכנית "מלוה מלכה" בשירים ובזמירות. בהשתתפות: מר אשר נעים.

תקהל מוזמן

המועצה המקומית גבעת־עדה

י"ג אייר תשל"ד
5 במאי 1974

מכרז מס' 1/74

בדבר החלפת רשת צנורות מים

1. מכריזים בזה על קבלת הצעות מקבלנים להחלפת רשת מים בגבעת־עדה.
2. את ההצעות יש להגיש על גבי טפסים מיוחדים שאפשר לקבלם במשרדי המועצה בשעות העבודה הרגילות, תמורת תשלום של 250.— ל"י (שלא יוחזר).
3. הסברים נוספים אפשר לקבל במשרד ע. סיריקין, מהנדס יועץ בע"מ, רח' שלו"ש מס' 8 ת"א, טלפון 235743; 238731.
4. את ההצעות יש להגיש למזכירות המועצה במעטפה סגורה, שעליה יצויין: "החלפת רשת צנורות", לא יאוחר מיום שני 24.5.74, שעה 12.00.
5. על המציע לצרף להצעתו ערבות בנקאית בשיעור של 10% מערך ההצעה שכוחה יפה ל־3 חודשים.
6. תנאי התשלום: התשלום ע"י קרן בלאי מרכיות, לאחר אישור המהנדס והמועצה.
7. אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

י. הדרון
ראש המועצה המקומית

"חלמיש"

חברה ממשלתית - עירונית

לשיקום הדיור בתל־אביב—יפו בע"מ

מכרז מס' 205/74

חב' "חלמיש" מכריזה בזה על קבלת הצעות מקבלנים לבניית 96 ועוד 104 יחידות דיור בנוה שרת.

מוזמנים להשתתף במכרז קבלנים הרשומים ב־רשימות הקבלנים המוכרים של משרד האוצר — החשב הכללי לשנת 1973 להיקף בספי לא פחות מ־7 מליון לירות.

ניתן לקבל את חומר המכרז במזכירות חב' "חלמיש" שד' ירושלים 45, ביפו, קומה ה' תמורת תשלום של 300.— ל"י (אשר יש לשלם בגזברות חב' "חלמיש").

את ההצעות יש להגיש במעטפה סגורה ומסומנת המצורפת למטרה זו לחומר המכרז, ולשימן בתיבת ההצעות חב' "חלמיש" לא יאוחר מיום 31.5.74, בשעה 12.00.

על המציע לצרף להצעתו ערבות בנקאית בשיעור של 5% מערך הצעתו.

אין חב' "חלמיש" מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

א. פרבר
יו"ר מועצת המנהלים

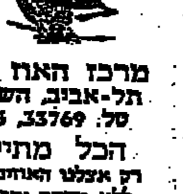

כשר | למהדרין

מרכז האוז בע"מ
תל־אביב, השרון 21
טל. 33769, 36863

הכל מתייקר!
רק אצלנו האווזים שלמים ללא מעיים ימכרו בכל חודש מאי ב־20%
יותר זול
פתוח כל יום מ־8 עד 18.00

ירושלים

מסיבת בר יוחאי בהר ציון במוצ"ש

לסיום הגיגיות ל"ג בעומר תתקיים במוצאי שבת בהר ציון מלוה מלכה מוקדשת לשירי בר יוחאי בהשתת־פות הרב סולמן, ד"ר ש. ז. כהנא והרב מ. גולדשטיין.

הקהל שואל עתונאים משיבים בעתון העתונאים בירושלים

בעתון העתונאים שיתקיים בליל שבת, בשעה 8.45, בבית העם בירו־שלים, ישתתפו שלושה עתונאים ש־ישיבו לשאלות הקהל: ראול טייטל־באום, בעתון "ידיעות אחרונות", בשאלות מדיניות; דוד אגמון, מ־שידורי ישראל, בענינים ערביים ד"ר יצחק דויטש, מ"הצופה", בענייני כל־כלה.

תל־אביב

בבית הכנסת הגדול אלנבי 110

יעבור השבת לפני התיבה החזן ה־בכיר מר דוד פישר ערבית ב־6; שח־רית ב־8.

ביום הרביעי ב־8 בערב ילמד שיעור בגמרא הרב הראשי לתל אביב — יפו הרב יצחק פרנקל בנושא: שיקול הדעת בפיסקה הלכתית.

"אהל שם"

השבת: ב־10 י. סברסקי תנ"ך. ב־11 הרב פרידלנדר: תלמוד, ב־4.30 במסיבת "עונג שבת", ירצה: ד"ר ש. ז. כהנא, על הנושא: "מקומות קדו־שים בישראל", הפותח: יו"ר "אהל שם" — משה גולדשטיין. דברי אגדה — ד"ר ש. ז. כהנא.

באגודת "אהבת חסד"

השיעורים מתקיימים בביה "אהבת חסד" ברחוב נחמני 61 ב־8 בערב, כדלקמן: יום ראשון: גמרא: — ע"י ר' משה בירדמן; יום שני: עין־יע־קב — הרב משה ברנשטיין; יום שלישי: תנ"ך להוג בשים: — הרב שמעון פרנקל: יום רביעי: רמב"ם: — ד"ר יהודה מוריאל.

חיפה

בית כנסת לנוער בביה"ס מהמ"ר "יבנה — נצח ישראל" חיפה התפילות בכל ליל שבת לפי זמני הדלקת הנרות ובשבת בבקר ב־7.30 לפני התפילה שעור בתלמוד ע"י ה־מורה הרב ישעיהו נגר, ב־8.15 הפט־לה. לפני קריאת לימוד משניות ע"י הרב הצ"ל לזכר תלמידי ביה"ס ש־נפלו במערכות ישראל.

תורנות בתי מרקחת

תורנות בתי מרקחת ליום ו'
10.5.1974

ירושלים: "מג'ר" רח' קק"ל 33, טל. 39893; "אלקודס אלכבראי" רח' הרון אל רשיד, טל. 283333.

תל אביב: "פרנקל" רח' המלך ג'ורג' 28 טל. 223721; "קסטל" רח' אבן גבירול 147, טל. 443716; "יאנ"י" רח' יהודה הלוי 67, טל. 612474.

בת ים: גני בת ים, רח' הנביאים 3 (קרוב למגן דוד אדום).

חולון: "דרורי" רח' ההסתדרות 80.

רמת גן והסביבה: "הרצל", רח' הרצל 52, טל. 722372.

בני ברק: "רפואה", רבי עקיבא 62.

הרצליה הסביבה: "כפר שמריהו", כפר שמריהו, מרכז מסחרי.

נתניה: "הרופה", רח' הרצל 2, טל. 28656.

רמלה — לוד: "המרכזי" רמלה, ז'בוטינסקי 3.

באר שבע: "רמב"ם" שכון ד' מר־כז.

יום שבת 11.5.1974

ירושלים: ד"ר פרקס, רח' הפלמ"ח 28, טל. 36084.

תל אביב: "הנביאים" רח' המלך ג'ורג' 72 טל. 286740; "בורדאוי" רח' בן יהודה 183, טל. 242673.

בת ים: "עוראי", רח' בלפור 135

חולון: "אסותא" רח' סרוטפלדור 4 (מול פ' שנקר 19).

רמת גן והסביבה: "גבגבה", דרך גבגבה 38 טל. 743159.

בני ברק: "הדסה", ככר הישיבה.

הרצליה והסביבה: "בריאות", הר־צליה, רח' סוקולוב 65.

נתניה: "גבעי" רח' שער הגיא, טל. 22695.

רמלה — לוד: "המרכזי", רמלה, רח' ז'בוטינסקי 3.

באר שבע: "ירושלים" רח' הר־צל 34.

מוצאי שבת 11.5.1974

ירושלים: "בית הכרם", בית הכרם 19, טל. 521089; "חבשי", עיר הע־תיקה, רח' הגיא. טל. 284285.

תל אביב: "פוקשובסקי" רח' המלך ג'ורג' 25 טל. 283650; "בני" רח' די־זנגוף 174, טל. 222386; "יאנ"י" רח' יהודה הלוי 67, טל. 612474.

הרצליה והסביבה: "בריאות", הר־צליה, רח' סוקולוב 65.

● מנופי נחושת, בשווי של 30 אלף ל"י נגנבו אור ליום ה' ממחסן קיבוץ אלונים ההוהה התקלאית ב־נוה יער.

מדינת ישראל
משרד המשפטים
מינהל מחוז תל־אביב
ג' אדר תשל"א, 28.2.71
מספר 3956/99

לכבוד ד"ר לאופר ארנסט
יו"ר האגודה — "אחים ורעים"
רח' ראש פינה 23
חולון.
א. נ.,

הריני מתכבד לאשר בזה את קב־לת הצהרתכם מיום 28.1.71, בדרך הודעה לפי סעיף 6 של החוק ה־עותומני לאגודות לשנת 1909, על יסוד האגודה הבאה:

1. שם האגודה: "אחים ורעים".
2. מחכת האגודה: רח' ראש פינה מס' 16 חולון.
3. המשרד הראשי של האגודה: כנ"ל.
4. מטרות האגודה: להקים, להח־זיק, לקיים ולנהל בית כנסת, לקיים ולהחזיק ספריה תורנית ולערוך שעורים והרצאות תור־ניים הלכודיים ותרבותיים וכן כל הש־יותים, בהקניים, מוסדות ד־כרוזה הקשורים בהפצת המסורת הנ"ל.

בכבוד רב
(—) ד. רוזניק
הממונה על מחוז ת"א

להתייחסות לב: בהתאם לסעיף 6 של החוק העותומני לאגודות, הנך מתבקש לפרסם את הודעת הקבלה הנ"ל בעתון מקומי, וכן להודיע להבא על שינוי כל שהוא בתקנו־ויהיה של האגודה או בהרכב הנהלתה.

נרשמו לנשואין

הרבנות הראשית והמועצה הדתית פתח תקוה והסביבה

רהנגוביץ זאב בן פישל (רוק) ישראל—פית; זילכה שולמית בת שלמה (גרושה) ישראל—פ"ת.

פרידמן יעקב שמואל בן מאיר (רוק) ביכוף—פ"ת; כהן מנוחה אילנה בת סבי־לון (רוקה) ירושלים—ירושלים.

דהן ראובן בן ישלה (בפלאל) (רוק) ישראל—ב"ב; דניאל פרחה גילה בת דהוי אל (רוקה) ישראל—ב"ב.

תג'ר רפאל ברוך בן רחמים (רוק) ישראל—פ"ת; בדקני אסתר בת אברהם (רוקה) פרס—פ"ת.

ראובן אליהו בן דניאל (רוק) ירושלים—ירושלים; חוד כזל בת יוסף (רוקה) ישראל—בלמון.

רוזנקרנץ יאיר בן אברהם (רוק) ישראל—כבית; אבן־זהור חוה בת פיונה צב (רוקה) ישראל—קרית חיים.

שפירא ישראל בן נתן (רוק) פ"ת—פ"ת; הלמובסקי צביה בת יהודה (רוקה) ידי־שלים—פ"ת.

שוכטר עודד בן כפס (רוק) רדואים—בבית; רבב דליה בת אפרים (רוקה) ישראל—בני יהודה.

בלאו מיכאל בן יוסף (רוק) צכיה—פ"ת; זיס שרה בת ראובן (ירדלף) (רוקה) צ'כיה—פ"ת.

ורפוצקי דוד בן משה (רוק) רוסיה—פ"ת; חייקין בילי בת משה (רוקה) פר־לין—פ"ת.

בעפוף יצחק בן עבד (גרוש) תימן—ברקת; הלל רנה בת רנה (רוקה) תימן—ברקה.

דורי יצחק בן כודרי יעקב (רוק) ישראל—פ"ת; עפר שרה בת צונביה (רוקה) פירק פ"ת.

זילברמן אורי בן אהרן (רוק) ישראל—פ"ת; אורן רחל בת ברוך (רוקה) פולין—פ"ת.

אבנוביץ ליהיה בן סובכם (רוק) רד־פת—ראשל"צ; סירבקי אוגניה בת גרמון (רוקה) רוסיה—פ"ת.

ואזה יצחק בן באבי (רוק) עירק—פ"ת; ציונה רוזית בת בדים (רוקה) ישראל—ר"ג.

ביטון נסים בן סלומון (רוק) מרוקו—פ"ת; סבת נהרה בת יוסף (רוקה) מ־רוקו—כפר־סבא.

בוזכו ליאון בן יוסף (רוק) ישראל—פ"ת; אדרי רות בת סלום (רוקה) ישר־אל—פ"ת.

הרשקוביץ הרי בן לופו כשה (רוק) רומניה—פ"ת; בלוקה ליזה בת מאיר (רו־קה) אלג'יר—פ"ת.

אדרי ארמנד בן משה (רוק) מרוקו—פ"ת; כתני אהובה בת מסעוד (רוקה) ישראל—ראש העין.

המועצה הדתית — גבעת שמואל

יקובוביץ דב שמחה בן שמואל (רוק) גבעת שמואל; ברזד צפורה בת ברוך (רוקה) גבעת שמואל.

רבין חגן בן יצחק (רוק) גבעת שמואל; רדוזוסקה והנה בת כיצילב (רוקה) סולן—כת ים.

וולפסון סרגא בן הוראס (רוק) רד־בביה—רחובות; קורלק שולמית בת יהושע (רוקה) באר שבע.

לשכת הרבנות חצור — גליל עליון

יהונתן בן אריה ליפוביץ (גרוש) ישראל—אילת השחר; אסתר בת בן ציון כבים (רו־קה) ישראל—אילת השחר.

דוד בן כשה צוהר (רוק) ישראל—ברוש גולן; ליאורה בת נח חלום (רוקה) ישראל—ברוש גולן.

גדב בן יהודה סובר (רוק) ישראל—קבוץ געתון; נעמה בת יוסף אילון (רוקה) ישראל—אילת השחר.

אברהם בן יוסף כיטסר (רוק) ישראל—ראש פינה; באולה בת כודרי צורא (רוקה) ישראל—ראש פנה.

ראובן בן סעיד עטר (רוק) ישראל—פרדס הנה; פולקיה בת כמעוד בדוחים (רוקה) מרוקו—תמור הגלילית.

צבריה בן מנצור מזיים בגישה (רוק) מרוקו—כרסב אליפלט; רחל בת חבבה יצחק הרוש (רוקה) מרוקו—ורים שכונה.

הרב יצחק מאיר חרליפ — יקנעם

שלום בן סעיד ימינו (רוק) קרית ים; כב שבע בת עובדיה שלום (רוקה) יקנעם.

הרצל בן כיכה שמואל (רוק) יקנעם; סריה בת אשר אזרי (רוקה) קריה־טבעון.

יצחק בן ליאון שמלצר (רוק) קרית מוצקין; יהודית בן יחיא (רוקה) יקנעם.

אליהו בן שבת גלפרי (רוק) בוטנב אל־רואי; בת שבע בן אהרן סלבביה (רוקה) יקנעם.

זכריה בן סאלם עודו (רוק) יקנעם; רחל בת דוד כהן (רוקה) יקנעם.

סאיר בן יוסף חיים (רוק) יקנעם; גוריה בת ישראל חתן (רוקה) יקנעם.

הרב משה כהן מושב שרשרת

אליאסי יעקב (רוק) ישראל—שבלים; אליאסי בריה (רוקה) ישראל—שבלים.

לשכת הרבנות כפר הס־טוסים

דוד רובין בן רחמים (רוק) לוב—רמת צבקר; בלל דיין בת צלפה (רוקה) ישראל—כת ים.

אליהו אשור (עשוש) בן כלאסו (רוק) ישראל—ר"ג; צביה סופר בת יחיא (רו־קה) ישראל—רמת צבקר.

אברהם סרק בן ציון (רוק) לוב—רמת צבקר; אירים חבבון (יום טוב) בת נסים (רוקה) לוב—ר"ג.

לשכת הרבנות קרית אונו

בהוב יוסף פולטון בן סולומון (רוק) בורמה—ת"א; לינה דבורה בת שלמה (רוקה) ארגנטינה—קרית־אונו.

לשכת הרבנות רמלה

רוזנבלט יוסף בן שלמה (אלמן) רומניה־רמלה; כהן אסיה בת איזנברג צבאואי (גרושה) רוסיה—לוד.

הרבנות הראשית לוד

ציון בן נהרלה אנואר (רוק) פרס־לוד; הכורה בת עזר אליעזר בוהריץ (רוקה) ישראל—לוד.

לוח הצופה

● **שידוכים** לדתיים ואקדמאיים בכל הגילים ללא תשלום מחלקה מ־יוחדת לגילים כצבר ל־40 וכבבים אישיים מיוחדים לפנות ארגון "אמת" ת. ד. 3324 ת"א.

● **סיידים** הקונה רהיטים, אנטיקות, פרידז'ידים, ריהוט משרדי וכל חפצי בית אחרים. טלפון 864938, בערב 876852.

● **מרכז** מכונות גלוח חשמליות הקטן בכירה חלקים צבעם ביאליק 12 רמת גן 736164.

● **דרושה** עוזרת עם ביעול טל־פון 569801 או 59057.

● **בבני ברק** גבול ר"ג חדית 3 חצי + פ"א + 3 מרפסות טל. 267066.

● **להשכיר** 2 חדרים יפים בבני ברק בשכ"ח טל. 786053.

לוח "הצופה" ירושלים

● **בירושלים** מידית, בסכ"ה דירת 3 וחצי ריקה סביבה דתית 525359, 225605.

● **בירושלים** חל ארזה דירת 3 + הול, הסקה, ארונות. 195.000 ל"י. 534543 מ־16.00.

● **למכירה** בירושלים, דירת 3 חדרים + הסקה, משוקצה יפה + ארונות מרפיקה, ק. 3. מול בנק לאומי בגאולה. 526043.

בילוי חג השבועות
במקום היפה ביותר בארץ
בחוק הטבע!
מחירים סבירים — כשר
✱
פנסיון "פאר" טבעון
טל. 04—931083

בתי־קולנוע

ירושלים

שעות ההצגה
במוצ"ש — 900—700
בימי חול — 900—700—400

אורנע — טל. 224232 — טיפול בהלם

אודיון — הרי המוזהם חוזר

ארגון — שבוע 4 — בננות

הבירה — ליידי קרולין לאמב

תל־אביב

אסתר — שבוע 2 — "הפרפר" — בשעות: 9.33, 7.00, 4.00

גורדון — שבוע 5 — לאן נעלם דניאל ווקס

גת — שבוע 3 — אונטי

פאר — שבוע 10 — אהבת החיים

סינרמה — שבוע 3 — סטודנטיות במלכודת

דרייב אין — 7.00 שמח בשלג; ב־9.30 שבוע 2 יום הדמים; בחצות החטופה

חן — שבוע 4 — הדון מת

חיפה

אמפיתיאטרון — קאט באלו

ארמון — שבוע 2 — חיה ותן למות

מידון — ליל העקרב

עצמון — שבוע 2 — "הפרפר"

רון — שבוע 7 — זר בגמנסיה

חן — דקמרון האסור

אורלי — שבוע 6 — פיס וטילי

פאר — רוצחי המימסד

אודה — שבוע 3 — "כך היינו"

● שמונה נוסעים נפצעו ביום ד' בלילה בכביש הדרה—עפולה בהת־נגשות בין משאית לבין מכונית נוסעים.

האופרה הישראלית

רחוב אלנבי 1, תל־אביב
טל. 57227

נסיכת הקרקס תל־אביב	11.5 בשעה 8.30
ברכן ירושלים בניני האומה	13.5 בשעה 8.30
ברכן חיפה ארמון	16.5 בשעה 9
נסיכת הקרקס תל־אביב	18.5 בשעה 8.30
לה טראוויאטה מאת ורדי תל־אביב	19.5 בשעה 8.30
נסיכת הקרקס תל־אביב	20.5 בשעה 8.30
ברכן תל־אביב	21.5 בשעה 8.30
נסיכת הקרקס תל־אביב	23.5 בשעה 8.30
ברכן תל־אביב	25.5 בשעה 8.30
ברכן תל־אביב	27.5 בשעה 8.30
הספר ממיבידיה מאת רוסיני הצגה לתלמידים ולנוער תל־אביב	22.5 בשעה 6

היום

יום ששי י"ח אייר תשל"ד 10.5.74

פר' אמור

ל"ג בעומר

הפרק: תהלים כ"ל; המשנה: בכורות ס, ח"ו; הדף: בנהות קו; ההלכה: אורח חיים של, ז"ס.

ל"ד בעומר

שבת — הפרק: תהלים לא־לב; המשנה: בכורות ס' ז־ח; הדף: בנהות קד; ההלכה: אורח חיים של"לא, י"—א.

שידורי ישראל

חדשות בעברית — בגלים א, ב, 3 — כל שעה
09.55 (א) חדשות באנגלית
10.55 (א) חדשות בצרפתית
5.55 (א) חדשות באנגלית
6.50 (א) חדשות בצרפתית
שידורי תכניות לעולים (ב) עברית — 19.00: יידיש — 19.30: לאדינו — 20.00; מוגרבית — 20.15: רומנית 20.30; רוסית — 20.45.

רשת א'

08.05 "בקבוק התרנגולים" 09.05 במקי־צות התזמורות הסימפוניות ירושלים 12.05 "הקונצרט שלי" 13.06 "קבוצת בחיים" 14.10 לאר לייד הילדים הגדולים 15.05 "הדלת שבט" הכינות השבועה; קריאה בספרי הזוהר; שיחה על הפרשה; פרקי הזוהר; שיחה בהלכות שבת — מאת הרב עובדיה יוסף 16.06 הבירה ההיכון 17.05 "הישיבה לקאסה בבקבקה".

רשת ב'

08.55 "בקבוקות החדשות" 10.05 "כח בבית" 11.45 לא: הרב 12.05 "בקבוב יהדי" 12.30 שירים בשבט 14.10 "בעיבד — כוכף שבתי" 16.06 "כי ביום בכוקיה להסביר" 16.30 "אגביב ובירוה" — שירים לבוא שבת 17.05 הובר ל"ג בעומר — הכנבה להג בעבריה ביד אליבב.

גלי צה"ל

05.58 ברכת השחר 08.05 יומן הבוקר 08.20 בלילי בוקר 09.05 ד"ר עם שיר 09.55 פינת הסיפור ההיכלי הקבר 10.05 דייק עם שיר — הבוקר 10.55 בזה בשלב 11.05 הכיר וקוים 11.55 בה חרש 12.05 יומן הצהריים 13.30 הבקודה היהודית עם חנה זכור 13.55 ההדעות לחיילים 14.05 בשלבו 15.05 בשלבו — אבקר 15.55 הפי־סה הטבות 16.05 בקם הכן 17.05 באלה הין היכים קהיר — באר 1549.

טלוויזיה כללית

15.00 כתיבתה מרבריגי: "צרה צדורה" 15.25 לקראת שבת — הכנה ל"ג־בעומר.

מוצאי שבת

רשת א'

19.50 פרקי היום בתנ"ך: ההלים, פרקים כ"ט, ל' — קריאה בסי יעקב בבאי והיכה 20.40 "פרקי זכרה" באר 21.05 "המבורל" — "מלווה כלכה" 22.05 המצויים בבירואל "ברדא בפתרים" 23.03 "אונת מצבה" 00.05 רגע של שיר.

רשת ב'

21.05 "החוגר" 21.45 בתצאי ספורט 22.05 "בבה אורים" 23.02 "הלילה הזה" 23.15 "דודי בן זאב בבריכ" 01.05 עד אור הבוקר.

גלי צה"ל

20.05 בכלבוקם — מוגנים בצירבוקים לפי בקבוק 21.05 בבורה, בבורה 21.35 שירים בבות ברשם והבוה בבינזאלים 22.05 בוא נדבר 23.05 כלים בלובים — אלוגות סבורבבים 23.55 שיחה תבה של פרופי סדבבקים 00.05 יומן חצות 00.30 בינזבדי לילה 03.05 פוגבים אל תוך הבוקר.

טלוויזיה כללית

20.00 הבבדיל בין קודש לחול — "כ"ן צבה לצברית" 20.30 בבא בבורים 21.16 אירוביזיון 22.00 בבא בבורים 22.50 בירוזי הורה — "גוגובבים" 23.40 בבינו כל יום (בהוך בכבת אבוהו) — הדשות.

למכירה
מקרר אמקור 9 (55)
במצב מצוין
✱
לפנות
בין השעות 7.00—11.00 בבקר
טל. 236782
או בשעה 7.00 בערב

תיאטרון ישראל

במוצ"ש 11.5.74

הבימה:
דלתות ודפקות;
תל־אביב האולם הגדול

כך אוהבים
תל־אביב האולם הקטן

הו, הו יודיה:
ירושלים

הבימרתף:
יהב אחר לבני:
בהר ב־9.00 11.5

הקאמרי
השחף
תל־אביב

התיאטרון העירוני
חיפה:
בבקר המריבה:
חיפה

הצפה

עתון יומי
HATZOFE
DAILY

המו"ל: הצופה בע"מ. עורך: ש. דניאלי. מערכת והנהלה תל־אביב, רח' המבשר 66, טל. 35421; ת.ד. 2045; משלוח דואר 41144 ✱ סניף ירושלים: רח' בן יהודה 3, ת.ד. 1146, טל. 234910; כשר־ב טל. 528364 ✱ סניף חיפה רח' ארלוזורוב 1, טל. 663628. דפוס העשור בע"מ, ת"א, רח' המבשר 66 טל. 28554

●

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות שבעתון

مكتبة امين الأصل

מתיישבים דתיים מהגולן הצטרפו לשובתי הרעב

[illegible]

הצעה להגדרה מחודשת של מפעלים חיוניים למשך תקופת החירום

[illegible]

אות „יקירי התנועה" יחולק בירושלים

[illegible]

דיון בגורל זרימת הירדן

[illegible]

ננעל הכנס האקולוגי

[illegible]

יהודי ארה"ב ידרשו להחיל את תיקון ג'קסון להצלת יהודי סוריה

[illegible]

אלמוגי: אין להקים ממשלה בלי מפד"ל

[illegible]

100 אלף ל"י נאספו במבצע אקים „גג לילד המפגר"

[illegible]

לחברינו

אברהם מועלם ומשפ'
עמנואל הלפרין ומשפ'

מזל טוב — להולדת הבנים

הזכו לגדלם לתורה לחופה ולמעשים טובים

חוזר הצעיר בפועל

ישיבת בני עקיבא בית יהודה — כפר מימון

דרושים מורים

לשנת הלימודים תשל"ה — במקצועות הבאים:

1. מדעי הטבע ומתמטיקה (משרה מלאה)
2. עברית, תנ"ך ומחשבת ישראל (משרה מלאה)

*

על המעוניינים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים והסיון קודם לישיבת בני עקיבא בית יהודה כפר מימון ד.נ. נגב.

תנועת האשה הדתית לאומית

דרושה כתבנית

*

נא לפנות לרח' אבן גבירול 166 תל־אביב חדר 317, טל. 440316

מרכז לעניני חינוך - המחלקה לספרים - כפר חב"ד

לרגל שבוע הספר בתל־אביב

מודיעים אנו בזה כי ניתנת האפשרות — חד פעמית — לרכישת ספרי חב"ד דלהלן בהנחה של 33%:

	ל"י
לקוטי אמרים תניא	8.00
לקוטי אמרים תניא, פורמט כיס	6.00
לקוטי אמרים תניא, אידיש, ח"ב	6.00
לקוטי תורה	36.00
מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ	12.00
מאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך	12.00
מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב	14.00
מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח	20.00
סדור אדמו"ר הזקן עם דא"ח	28.00
שלחן ערוך לאדמו"ר הזקן, 4 חלקים	48.00
הלכות ת"ת	1.50
פוקח עורים	3.00
דרך מצותיך	12.00
צמח צדק, פסקי דינים	20.00
קיצורים לספר התניא	5.00
תורת שמואל תרי"ל	12.00
חנוך לנער	2.00
יום טוב של ר"ה תרס"ו	24.00
קונטרס החלצו רנ"ט	1.00
קונטרס העבודה	2.00
קונטרס התפלה	2.00
קונטרס ומעין	3.00
קונטרס עץ החיים	2.00
קונטרס תורת החסידות	2.00
אגרות קודש מדע ואמונה	1.00
אגרות קודש חינוך	2.00
חוברת לתפלין, מנהגים, דינים מקורות	4.00
הגדה של פסח, מנהגים, ביאורים	12.00
לקוטי שיחות תשל"א	18.00
ענינה של תורת החסידות	1.50
קובץ יו"ד שבט	3.00
אור החסידות	10.00
בטאון חב"ד, א—י"ט	20.00
בטאון חב"ד, כ—ל'	12.00
בית רבי — אידיש	8.00
ר ישראל בעל שם טוב	8.00
לקוטי לוי יצחק	
הערות לזוהר בראשית	6.00
הערות לזוהר שמות — דברים	12.00
הערות לספר התניא	2.00

	ל"י
לקוטים למאחז"ל — אגרות	12.00
ספר המנהגים	4.00
לקוטי דבורים, 2 חלקים	24.00
ספר הזכרונות לאדמו"ר הקודם, ח"א	6.00
ספר המאמרים אידיש תש"א—ה	8.00
ספר המאמרים תרצ"ט	8.00
ספר המאמרים ת"ש	8.00
ספר המאמרים תש"א	8.00
ספר המאמרים תש"ב	8.00
ספר המאמרים תש"ג	8.00
ספר המאמרים תש"ד	12.00
ספר המאמרים תש"ה	8.00
ספר המאמרים תש"ו-ז	12.00
ספר המאמרים תש"ח	12.00
ספר המאמרים תש"י	12.00
ספר המאמרים תשי"א	12.00
ספר המאמרים, קונטרסים 2 חלקים	24.00
ספר השיחות ת"ש	8.00
ספר השיחות תש"א	8.00
ספר השיחות תש"ב	8.00
ספר השיחות תש"ג	8.00
ספר השיחות תש"ד	8.00
ספר השיחות תש"ה	8.00
קונטרס הצ"צ וההשכלה	2.00
קונטרס לימוד החסידות	2.00
שבת, מזוזה, כיבוד או"א, כיסוי ראש	1.00
שיחות לנוער, כרך תלת-שנתי, 4 כרכים	12.00
מחזור השלם	8.00
מחזור השלם, פורמט כיס	6.00
סדור השלם	8.00
סדור השלם לימי חול ושבת	5.00
סדור לימי חול (עבור בתי-ספר)	2.50
סדור הרוסקובער	2.50
סליחות	3.00
תפלת מנחה ומעריב	0.50

גזור ושלח

לכבוד
מרכז לעניני חינוך
ת.ד. 3
כפר חב"ד
נא לשלוח לי את הספרים הבאים: ______
שולח אני מצ"ב סך ______ ל"י, בשיק או בהמחאת דואר.
שם ______ כתובת ______

נ.ב. המכירה הנ"ל תהי' רק בימי שבוע הספר — נא להזדרז!

ב"ה

ישיבת הכותל
מרכז ישיבות בני־עקיבא

משרד החינוך והתרבות
המחלקה לתרבות תורנית

תערוכת הרב קוק
מפעלו הספרותי

תפתח לקהל בשבוע שחרור ירושלים

ביום א' כ"ז אייר (19.5.74) — עד ליום ג' ז' סיון (28.5.74)
בישיבת הכותל, העיר העתיקה, ירושלים

שעות הביקור: 9.00 בבוקר עד 4.00 אחה"צ

● הכניסה חופשית ●

אוניברסיטת חיפה

מזכירות ההרשמה וקבלת תלמידים

מודיעה

כי בחינת המיון הכלל־אוניברסיטאית תתקיים ביום ב', כ"א באייר תשל"ד (13.5.74), בשעה 9.30

מועמדים אשר טרם קיבלו הזמנות לבחינה, מתמנים להופיע במועד זה (ראה מדריך לנרשמים עמ' 16), במודיעין, בבניין הראשי, החל משעה 9.00.

מועמדים הזכאים להנות מזכויות החיילים המשוחררים וטרם המציאו אישורים על כך, מתבקשים להמציאם בהקדם. לא יאוחר מה-15.5.74.

ועד הרבנים של אגודת ישראל
VAAD HARABONIM OF AGUDATH ISRAEL

תעודת הכשר

[illegible]

„אורה" מגדניה מרכזית ירושלים, טל. 67337
קרית התעשיה אמינטא־תלפיות

להשיג בחנויות שופרסל, צרכניות, חנויות מכולת

במצער רב אנו מודיעים על פטירת בעלי, אבינו וסבנו היקר

קדיש ב"ר יעקב צבי זרם

הלויה תצא היום יום ששי י"ח אייר תשל"ד (10.5.74) בשעה 11.00 לפנה"צ מבית הכנסת הפועל המזרחי ע"ש הרב דורך בנחלה יצחק לבית העלמין בחולון.

אוטובוס יעמוד לרשות המלוים.

המשפחה המתאבלת

במלאת 7 שנים לנפילתם של האחים

שמעון ושלמה קניגסבוך הי"ד

תתקיים אזכרה

בבית הקברות הצבאי בכפר־סבא

ביום חמישי כ"ד באייר תשל"ד 16.5.74 בשעה 4.00 אחה"צ

נפגשים ליד השער

המשפחה

ביום ראשון כ' באייר תשל"ד (12.5.74)
תערך אזכרה, לזכרו של בננו היקר

אריה מרדכי בידרמן הי"ד

בשעה 17.00 אחה"צ, על קברו אשר בבית העלמין הצבאי בקרית שאול.

אוטובוס יצא מבית המשפחה, רח' צאלים 18 בנאות רחל, חולון.

בשעה 20.00 באותו ערב, יערך שיעור בלימוד משניות לזכר הבנים, ע"י אביו ר' דוד בידרמן, בביהכנ"ס „צור משה" ברחוב יוסף

המשפחה

ביהכנ"ס „צור משה"

להברנו

שמשון עזריאל הירש

על מאבק במות

האח ז"ל

בפעולתו הציבורית ובנחמת ציון וירושלים תנוחם

חוגי הצעירים במפד"ל
סניף יחוד

למו"ר הגאון

הרב אליהו בקשי־דורון שליט"א

ברכות מאליפות

לרגל היבחרו לרב העיר בת־ים

עלה והצלח ויהי ה' עמך

עובדי המועצה הדתית בת־ים

ב"ה

נופש והבראה באוירה דתית

מלון גלי צאנז

חוף הים — נתניה

הצעה מיוחדת
לסוף שבוע וחג השבועות
(מיום ו' אחה"צ עד יום ב' בבוקר)
190.— ל"י ליחיד

* עונג שבת
* מלוה מלכה עם צוות החוי, תזמורת ומקהלה
* ביום א' סיור לקיסריה וזכרון יעקב באוטובוס בלווי מדריך מוסמך
* אוכל נח * חדרים עם שרותים צמודים * מזג אויר
* בית כנסת במקום * טיולים מדן ועד אילת
* השכרה רבה במקום * שרות שמר־טף ומגרש משחקים
* ארגון כנסים ושבתונים * הערוך ביותר לקבוצות מאורגנות.

הזמנות:

מלון גלי צאנז, רח' 18 נתניה, טלפון (053)23921, (053)27674.
תל־אביב: „עולמית", רח' בן יהודה 66, טלפון (03)223636.
ירושלים: „פרגוש הק', המלך ג'ורג' 43, טלפון (02)39649.
ארה"ב:
ניו יורק, טלפון (212) 697—1120 — שירות 24 שעות ביממה.

—כשר למהדרין—

בלב תל־אביב
ברח' אחד העם 112

למכירה
דירות פאר בנות 3—3½ חדרים
בניה מעולה

מעלית, הסקה מרכזית
גאז, טלפון,
חניה וכו'.

להשכרה:
1. שטח משרדי 250 ממ"ר בככר המדינה
2. דירה בת 4 חדרים באיזור „שיכון הצמרת"

אוז'ל ציטרין מודלסברג

ת"א, ככר מלכי ישראל 5, טלפון 224614
בין השעות 8—1, 4—7

נותרו מספר דירות למכירה

בנות 4 — 3 חדרים בקרית אוסרי

לשומרי מסורת במחירים נוחים.

בדבר פרטים לפנות:
חב' לאו־וק־מן בע"מ
טל: 221774 ירושלים.

אוניברסיטת בר־אילן

שמחה להודיע

על פתיחת המחלקות הבאות בשנה"ל תשל"ה

א. מגמה בין חוגית במדעי היהדות (תוכנית מורחבת). — מגמה זו מומלצת למתעתדים להורות את לימודי היהדות בבתי־ספר תיכוניים בכל החטיבות.

ב. מחלקה לתיאטרון — המטרה היא להקנות השכלה בהיסטוריה של התיאטרון ובשיטות מש־חק ובימוי כדי להכשיר מדריכים מקצועיים לבמאות בבתי־ספר ובתנועות הנוער.

ג. מחלקה לתולדות האומנות — לימוד ההיסטוריה של הציור, הפיסול, והאדריכלות; הכשרת סטודנטים בעקרונות האסטטיקה והבי־קורת האומנותית.

פרטים נוספים וכן טפסי הרשמה ניתן לקבל לפי פניה בכתב אל המשרד לקבלת תלמידים אוניברסיטת בר־אילן רמת גן.
היום האחרון להגשת המועמדות הוא ד' בסיון תשל"ד 25.5.74.

תנועת האשה הדתית לאומית
המדור לתרבות

יום עיון

למנחות קבוצות הורים

יתקיים בעז"ה ביום שני כ"א אייר 13.5.74 בתל־אביב, בבית התנועה רחוב אבן גבירול 166 — קומה ד'.
התכנסות — בשעה 9.30 בבוקר — עד שעה 4 אחה"צ

הרצאה — „אידיאלים בחינוך המודרני והיהדות — גב' זהבה מלכיאל — יו"ר ועדת התרבות
הרצאה — „מקומה של האם בחינוך ילדיה במקורות היהדות — הרב חיים פרדס — רב בביהכנ"ס „בית־אלי" והאחד
אחרי הצהרים — דיון — בהנחיית גב' זהבה מלכיאל

מחלקת

התרבות וההסברה

המפלגה הדתית לאומית • הסתדרות הפועל המזרחי בישראל

תל־אביב — ביום א' כ' באייר תשל"ד (12.5.74)
בחוג הרמב"ם — רח' יהושע בן נון 48
תתקיים הרצאתו של מר צבי זרום על: „שמונה פרקים לרמב"ם"

هكذا في الأصل

„התרת הנדרים" על ויתורים

מאת יעקב אדלשטיין

מסע התנופה של קיסינג'ר להפרדת כוחות בגולן, הביא הסבר להגמשה ולתנופה בעמדת ממשלת ישראל, בכל הנוגע לנסיגה מעבר לקו הסגול. אך בשלב זה טרם הביא להסכם סופי להפרדת הכוחות. בהגמשה היא משום נקיטת צעד על סיכון, שכן ישראל לא תוכל לחזור מתוך לעמדותיה הקודמות שהיו סבירות יותר למיקוח.

קיסינג'ר הצליח להתיר את הנדרים של הממשלה לגבי אי נסיגה „מתוך הסגול", אך בינתיים לא הצליח להביא עמו הסכם הפרדה.

ההחלטה של הממשלה לסגת מ־עבר לקו הסגול באיזור קוניטרה ובאיזור רפיד, היה בה משום קבלת עצות קיסינג'ר. שהסכם חשוב יותר בשעה, שכן ההסכם אינו כולל רק את הסכם ההפרדה בסוריה, אלא גם את ההסכם בסיני. שניהם, קשורים הדדי.

קיסינג'ר תיאר לפני צוות השרים בירושלים, את המצב שיתהוו אם לא יושג הסכם הפרדה עם סוריה. היה זה תיאור קודר למדי. לפיו יתהפך כל מצב, והסורים עם מצרים, בשל כשלון הסכם עם סוריה, ואף יחזרו הסובייטים למצרים ב־עוצמה ובבהלה ויסייעו במדיניות ההכנה למלחמה. אז נחזור — חזרה — למצב של מלחמת יום הכיפורים וכל ההתקדמות שהושגה על ידי תלך לאיבוד.

אולם הבעיה היא כמובן, מה תוקף ההסכם עם סוריה? שכן המגמה המדינית היא לשמור על אפשרות המלחמה, לכן התנגדה סוריה לכוח הירדים של האו"ם באיזור החייץ. היא שוללת של כוח משקיפים בלבד. לכן ישראל עמדה על כך, שיתהום בהסכם באישור האו"ם שרק בתוקפו כמת שני הצדדים, ניתן יהיה להוציא את כוח האו"ם מאיזור החייץ, שכן סוריה יכולה בתוקף להרשות לעצמה להתקיף גם את איזור החייץ, היא תקבל את הגיבוי של הסובייטים לכל מה שיקרה.

שיקולי ההגמשה

שיקולי ההגמשה של הממשלה היו, שאם לא יושג הסכם, תחול התדרדרות בחזית המלחמה. עשויה להתמשש לגזרות אחרות. את החשש הזה ניצלו הסורים היטב וגילו עמידות קשוחה. לכן ההגמשה שתקבל ישראל עבור הנסיגה מקוניטרה ו־מרפיד, היא מועטה ביותר, אלא אם המצב יתייצב בעבר זמן רב. אבל הסורים נמצאים במצב פנימי בלתי יציב, ומשום כך כל הסכם שיחתם עמם, בלי ערבויות, תוקף קיומו מ־פוקפק. במצב זה מבקשת ממשלת ישראל — כאמור — לשריין את ה־הסכם על ידי כל מיני ערובות של ארה"ב ושל ארה"ב, ערובות מלשונות לפני, אבל יש בהן משום להצגה לפתות כלפי דעת הציבור.

שיקול נוסף של הממשלה היה, שאם לא תחול תזוזה בעמדתה, כי אז תטיל ארה"ב את האחריות עליה לכל מה שיתרחש, ובמקרה של התד־רדרות, לא תחוק ארה"ב את ידיה. במלחמה, בת זמננו, שבה יש ה־שימוש מרובה לכלי נשק מתוחכמים ולפיכך מאוד יקרים, שאת מצבה מו־גית, קיסינג'ר ניצל את משמעות כ־פל, בירושלים אמר שאם לא תחול תזוזה תעמוד ארה"ב כן הצד במצב של מלחמה, בדמשק אמר, שאם לא תחול תזוזה מצד סוריה, תסייע ארה"ב לישראל לעמוד במלחמה התשה במושכת. הוא ניצל את המשקל ה־דיפלומטי הידוע של המקל והגזר כ־די להשיג ויתורים משני הצדדים.

הפגישה עם גרומיקו

באמצע הפולס נסע קיסינג'ר ל־קפריסין כדי להפגש עם עמיתו ג־רומיקו. האחרון היה משגיח להפגש בדמשק, כדי להראות כשותף ב־פרוס. אבל קיסינג'ר לא הסכים. את ניהול המגעים שמר לעצמו בלבד. הבעיה היתה, אם גרומיקו הבטיח לו לעזור או לא להפריע. מתקבל יותר על הדעת שהוא הצליח ל־השיג מגרומיקו הסכמה לא להפריע. הרוסים משגינים בהסתייגות מבוקרת, אבל לא לדרגה של רתיעה. שכן ב־מצב של רתיעה יש חשש להתפר־צויות עלימות ואת זה הם רוצים למנוע. לכאורה נראו המגמות של קיסינג'ר ושל גרומיקו סותרות. אבל במסגר של דבר הצליח כנראה קי־סינג'ר להשיג מגרומיקו הסכמה ל־עמדה פאסיבית. הוא הסביר לו ש־למעשה מקבלת סוריה בהסכם יותר מאשר קיוותה, והיא משלמת עבור כול, לולא כוחות האיזור החייץ לפי הגדל במצרי. בלי זה לא היתה מקבלת את ההישגים הללו, אלא ש־לברית המועצות לא איכפת מה סו־ריה תקבל בהסכם ההפרדה. מה ש־מעניין אותה, שמירה על האינטר־סים שלה ועל מעמדה בסוריה. ל־כן הבטיח קיסינג'ר לברית המועצות שהוא לא יחרוג מעבר למידה הפ־רדה ולא יעשה לסכסוך את סוריה לצד, כפי שעשה במצרים. מה עוד שאין לו צורך בקשרים עם מדינה זו, שיש לה עמדה קיצוניות ביותר וקשר עבה עשוי לסבך את המד־יניות של ארה"ב במזרח התיכון.

הסורים לא התירו את נדריהם

ישראל התירה את הנדרים של מלחמת „יום הכיפורים", היא מו־כנה להחזיר את המובלעת, חלק מ־החרמון, חלק מקוניטרה ורפיד. ה־תרת נדרים זו, היא משלוח כדור של מבחן. זהו סיכון מתוך הכרה, כי שאלה היא אם השליטים בסוריה יהיו מוכנים להתכבד אותה כדי לדון על הסכם, לאחר התרת הנדרים.

הסורים לא התירו את נדריהם. הם עומדים על שלהם. המשך המל־חמה הוא לידם עניין של יוקרה. הם נמצאים כיום במצב שהם הנבוכים הערכיים של העולם הערבי, הם ממשיכים את מלחמת יום הכיפורים שנמציהם לגבם רע מאד. ממשיכים בעקשנות ובקשיחות, ולוב הקיצונית היא לצידם. במלחמה זו הם מעמי־דים במצב לא נעים את העולם ה־ערבי כולו, שצריך לסייע בידם. על אחת שמצבו של סאדאת המצרי נעשה קשה מבחינה פנימית. שכן הסורים מאשימים אותו בבגידה, על שהוא חתם על הסכם הפרדה מבלי להת־נות אותו עם תוצאת הסכם הפרדה עם סוריה. מכאן האופטימיות שמגי־לים המצריים לגבי השגת הסכם הפ־רדה עם סוריה, אופטימיות זו נחוצה לצרכיהם המדיניים הבין ערביים.

יש לזכור כי מסעותיו של קיסינ־ג'ר הן למעשה סלילת דרך בלבד להסכם הכללי שצריך לבוא בוועידת ג'נבה.

לאחר הסכם הפרדה עם סוריה, תפתח מחדש ועידת ג'נבה. ואז תצ־טרך ישראל להגיד את דברה לגבי הפרדה עם ירדן ולגבי התקדמות נ־וספת עם מצרים. כלומר, הבעיות ה־מכריעות עדיין לפנינו. הסכם הפ־רדה הוא התחלה זעירה בלבד. ה־סורים מצפו שקיסינג'ר הבטיח ל־מצרים נסיגה ישראלית מרוב שטחי סיני. הם רצו ממנו הבטחה דומה. קיסינג'ר סרב, לא נבון, לא הבטחתי. הבעתי דעת, תקוה, אך אין זו הב־טחה. זה לא כתוב בשום הסכם. אך הסורים יודעים היטב מה שהם אומ־רים. לגבי הגולן לא יכול קיסינג'ר לקבל עליו התחייבויות כאלה. כאן נקודה הכתובת לסורים לגבי הסכם ההפרדה. לא כן, לגבי סיני, שם כ־נראה אמר קיסינג'ר משהו לסאדאת, לדבריו יש אולי על מה להסתמך.

יתקשו לוותר יותר

להתרת הנדרים השבוע של הממ־שלה לגבי נסיגה מקו הסגול, יש להניח שהממשלה תתקשה על ויו־תור נוסף. קיסינג'ר מבין שהוא לא יוכל ללחוץ יותר. מכאן שכל תביעה נוספת של הסורים, תכניס את ה־סורים למבוי סתום. אסאד עשוי ל־התעקש על הדרישה לקשר את הסכם ההפרדה עם ההסכם להסדר סופי. הוא יכול להתעקש נגד הכנסת יחי־דות המשטרה של האו"ם באיזור הח־ייץ ובאיזורי הנסיגה. קיסינג'ר ה־ביא לאסאד הישג. את היוקרה של החזרת העיר קוניטרה. לדעתו מס־פיק ויתור זה כדי להניע את גלגלי ההסכם. הוא מוכן להבטיח לסורים סיוע כלכלי של 100 מיליון דולאר. לשם שיקום הכפרים ברמת הגולן.

הימים הבאים יגידו אם התרת ה־נדרים של ממשלת ישראל תביא או־תנו לגאולה של המלחמה. בצפון, או שנחזור מחדש לכל הנדרים והאי־סורים. היינו לתחילתה של מלחמת יום הכיפורים וכל מה שכרוך בה.

שיטת השכר בממשלה יוצרת „בעיות עדינות"

מאת יצחק דויטש

הפרסומים השונים אודות התשלומים המיוחדים שקיבל מר יצחק רבין, בעת היותו שגריר ישראל בארה"ב, עבור הרצאות שנשא ב־קהילות ישראל במקום שהותו, הם נושא לבירור בצד העובדתי ה־הראיה הציבורית. מבקר המדינה בודק אם אמנם כשר הדבר מ־בחינת החוק והנוהל התקין. דעת הקהל מתייחסת לכך גם מבחינת האתיקה הציבורית כל בעלי תפקידים רמים ובאיזו מידה אין הדבר פוגם בכך שהאיש יוכל למלא את התפקיד של ראש ממשלה בישראל.

מבלי להיכנס לצדדים האמורים של העניין, ראוי לבחון צד אחר שלו — עקרוני מבחינה הכלל. עו־בדה היא כי בעל תפקיד רם בשירות המדינה נזקק להכנסה נוספת כדי שיוכל לקיים את עצמו ואת משפ־חתו ברמה נאותה. אותו צורך קיים אצל בעלי תפקידים בכירים רבים בשירות המדינה. מבחינה זו דומה המצב בשירות המדינתי, בסגל ה־דיפלומטי והכנסת הצבאית.

*

עד לפני שנים קראנו סיפור של מי שהיה ראש אג"ם במטכ"ל אשר עזב את רכבו כדי לצוד יונים. לא היה זה ציד לשמו הוא נזקק ל־הכנסה את „המנה העיקרית" בארו־חה בביתו אליה הזמין אורחים. זאת מכיוון שלא הספיק לו המשכורת לקיים את הארוחה מהכנסותיו הרגי־לות. קצין בכיר בצה"ל, בעל ותק רב, נזקק לעזרת חותנו כדי לממן הקמת ביתו כהלכה. פקיד בכיר ב־מינהל הממלכתי, מומחה במקצועו, בעל תואר דוקטור ומחבר ספרים בנושאי מקצועו, נזקק לממן הוצ־אות ברית מילה לבנו — על חשבון אביו.

פקיד בכיר, אשר שימש מזכיר כ־ללי באוצר, נאלץ לחפש לו הכנסה נוספת. שר האוצר עצמו סייע לו בכך. לצורך זה נגזר בשעתו תפקיד מיוחד של „יועץ כספי במוזיאון ישראל". עובדים רבים אחרים עוס־קים ב„חאלטורה" באופן רשמי ו־בלתי רשמי, כדי להבטיח קיום הוגן למשפחתם. אפשר להרבות ולהביא דוגמאות מעין אלה כהנה וכהנה.

*

לפני ימים אחדים התייחס מבקר המדינה ד"ר י. א. נבנצל לפער ש־בין שתי רמות השכר וההכנסה ב־משק. הוא העלה הבט משלו בנושא. מצד אחד משלמת הממשלה מחיר גבוה מאד בעד עבודות ושי־רותים המסופקים לה ע"י הסקטורים האחרים. היא גם מאפשרת לגורמים הפרטיים להגיע לרווחים גדולים מ־אד, אם זה בבנקאות, בביטוח, ואם זה בעסקי שיכון ואחרים. בצורה זו או אחרת תופחים הכנסותיהם ר־ווחיהם. בדרך זו מתאפשר להם לשלם תשלומי שכר ומשכורת גבו־הים. עובדי המדינה מקבלים מש־כורת מצומצמת למדי — וקיים פער גדול בין הכנסותיהם שלהם לבין א־לה של הסקטורים האחרים. נכון כי בשירות הממלכתי ישנו פיצוי בעצם השירות, העניין שבו, תחושת השלי־חות ועוד. אולם לא על אלה לבדם יחיה האדם. בלשונו שלו אמר ד"ר נבנצל: אני רואה הצדקה מיוחדת לעמוד על עניין זה מפני שיש לו השלכות גם על המינהל הציבורי, במישורים רבים, ביניהם משיכת כ־שרונות, שכרים במשק הפרטי, הוו טובים משורות עובדי המדינה הציבור אל המשק הפרטי בצורת תנאי שכר ועבודה, שאין כל אפ־שרות להתמודד אתם. וזו אחת ה־תופעות המדאיגות. בכל מקום מ־דובר בבני אדם, כולם נושמים אותה אווירה ציבורית ואם אווירה זו מ־אופיינת ברהבות־יתר במקום אחד, בלתי נמנע הוא שהדבר ישפיע הש־פעה לא רצויה גם במקומות אחרים.

*

בגי החישוב האמור קיים וחייב שהוא נקודת המוצא לדברים אלו. הנה אנשים מוכשרים אינם יכולים להתקיים מהכנסתם. הם נזקקים ל־תרגילים שונים כדי לכסות את ה־פרש בין הכנסתם מהמשכורת הר־שמית לבין צורכיהם בפועל. המצוקה התקציבית של עובדי מדינה גדלה כאשר משפחתם גדלה, יש להם יל־דים בתיכון או שעליהם לממן הוצ־אות לחינוך גבוה. זאת שלא לדבר על הבעיה המוכרה במיוחד של יש־ראל — כיצד להגיע לדירת מגורים מהכנסה נורמלית.

במקום משכורת סבירה ישנם אנ־לגו סידורים מיוחדים: הוצאות, אש־ל, תשלומים נלווים ותמובן עבו־דות פרטיות. עובדי מדינה רבים נ־עשים מתוסכלים כאשר הם יושבים מול עמיתיהם מהסקטור הפרטי. מ־צב שכזה משפיע בהכרח גם על מוסר העבודה.

*

על רקע פערים אלה נוצרות תו־פעות שגם אם הן אינן נוגדות את החוק במישרין, הרי הן גורמות ל־מצבים עדינים. הבעיה האקטואלית שהציבור עוסק בה בימים אלה היא אחד ממוצרי־הלוואי של השיטה. גם אם נתעלם מהבעיה עצמה, הגיעה העת לתת את הדעת על השיטה ה־קיימת בשכר עובדי המדינה. נכון שהשעה אינה הכי מתאימה לתקונים יסודיים והעלאות שכר בגיהול ה־ממשלתי. אך ספק אם התעלמות מ־המצב שהשיטה יוצרת היא טובה ל־תכסכית יותר למשק הכלכלי ו־הציבורי. יש לקחת בחשבון כי ל־צמצום הפער בין רמות ההכנסה ב־משק הפרטי למשק הממשלתי דרך דו־סטרית: ניתן להתקרב לכך גם על ידי יצירת תנאים לצמצום ה־תנאים בסקטור הפרטי ובחברות ה־ממשלתיות הציבוריות.

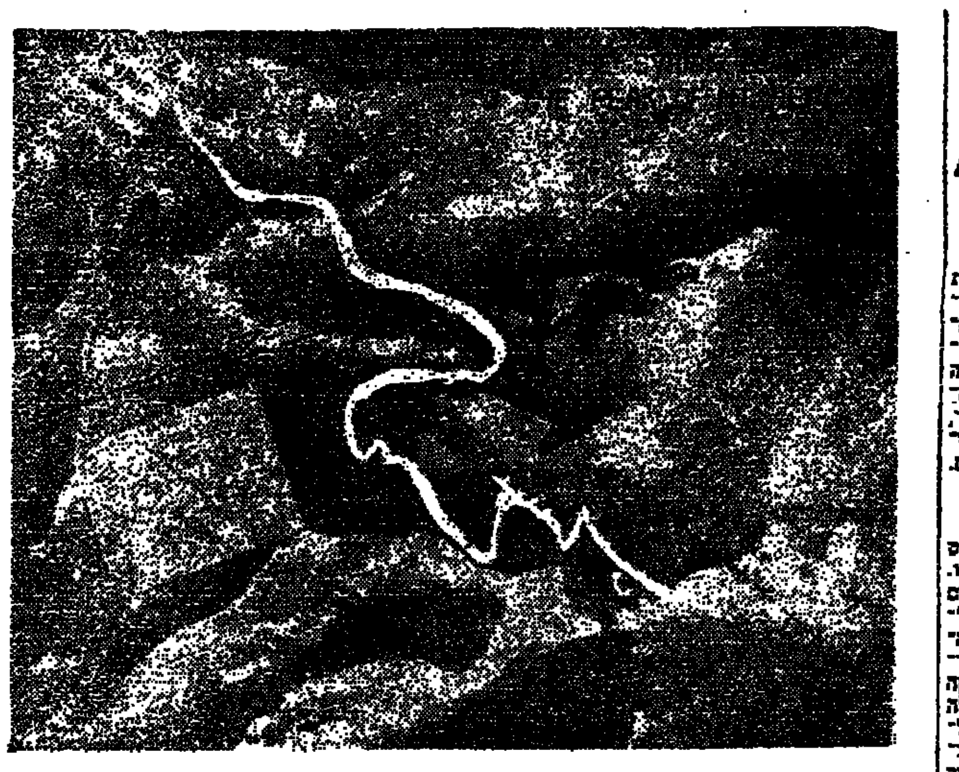

דובר צה"ל פירסם את צילום הדרך שמנסים הסורים לסלול לעבר המוצב 2682, הקרוב לשיא החרמון. מסתבר, כי בגבה חלקים עוברת הדרך בשטחי לבנון. הסורים נאלצו להפסיק את סלילת הדרך בגלל הפגזות חיל־האוויר והפגזות הארטילריה של צה"ל. בתמונה אפשר להבחין במכתשים שגרמו ההפגזות הישראליות.

המערכה על חומת המגן של הגליל

מאת אלתר ולנר

הידיעות הדולפות מאחורי מסך הסודיות האופף את שיחות קיסינג'ר בישראל ובסוריה אינן שופעות אופטימיות. שר החוץ האמריקני עצמו אמר אמנם. כי חלה התקדמות־מה, אך ההסכם אינו בכיסו. הויתורים שעשתה ישראל אינם משביעים את תיאבון שליטי דמשק. אלה מצידם ממשיכים כלפי חוץ בתרועות המלחמה, אלא שאנשי קיסינג'ר מתרשמים. כי אין זו אלא העמדת פנים ולאמיתו של דבר גם הסורים רוצים בהפרדת כוחות. תמורת ויתורים נוספים, כמובן.

האפשרויות בשעה זו הן, איפוא, שקולות. כאשר כף המאזניים נוטה בכל אופן לצד חידוש המלחמה. בינתיים נמשכה בצפון הלחימה, שהיא בינתיים סטאטית ונושאת אופי של מלחמת עמדות. הסורים ממשי־כים בירי הארטילרי על אף ההב־טחות הבלתי־רשמיות שהביא קי־סינג'ר בשמם לצמצם את היקף ה־אש. יומיים היתה אמנם האש דלילה יותר, אך ביום רביעי שוב חזרו ד־ידי את מנת הפגזים הרגילה, כאשר איזורי הגולן, כגון רמת־מגשימים, מב, נחל גשור שוב מופיעים ב־חדשות, בדיווחים של „נפילות" ב־זים, בדיוק כמו שהיה לפני זמן מה, שלא לדבר על החרמון, שאינו יורד מ„סדר היום" בגנת הפגזים הקבועה שהוא נוחל.

מלחמה סטאטית ושיטותיה

הסורים ממשיכים איפוא במלחמה, שהיא בינתיים סטאטית: ללא הזזת כוחות גדולים לתקיפה, להיפך ה־משמשת לדידם אמצעי לחץ להשגת יתרונות בשיחות, דוגמה מוכרה מ־אד ממלחמת וייטנאם הרחוקה ומ־מלחמת ההתשה עם מצרים, הק־רובה. בלחימה כזו, המטרה היא לגרום למקסימום נפגעים. בכל מ־קום, גם בארצות „עשירות" בכוח אדם, להוציא את הארצות הקומו־ניסטיות שבמסורת הרחוק משמש ה־דבר אמצעי לחץ הזנות על דעת ה־קהל, לא כל שכן בישראל, בה כל נפש הוא עולם מלא. הסורים, כמו המצרים יודעים ומכירים נקו־דה רגישה זו ועושים מצידם הכל כדי לשכלל את השיטות הפגיעות, ובכך לגרום לריבוי הנפגעים אצלנו. יש להודות שהיו להם הצלחות בל־תי מבוטלות בשטח זה, אם בקרבנות להשגה שתהיה בגשלו כשלון חרוץ. ההצלחות במספר הפגיעות שהצ־ליחו לפגוע

אפשרו פגיעה ב־מטרות ובאנשים

יש ל־ציין, גם כי הסורים מתגלים כמל־מידים, אולי גם טובים, בטיפול פ־עולותו ושיטות, שנוקט צה"ל בחזית. אם אלה סורים אלימים, הסורים מודרכים להקוה אותם ומצליחים גם לקצוד הצלחות, כפי שראינו בצ־ידה שביצעו בחרמון, פשיטה ש־נסתיימה בהרוג ובשלושה שביים. ראינו זאת גם מאמצעי התצפיתות שנקטו, כגון וריצה שדות מוקשים וכו'.

חזית קשה ו... קצת זהירות

אך ריבוי הנפגעים, דומה שאינו נגרם רק בשל הצלחה מקרית, או לא מקרית של הסורים. דומה, כי ההודעה של מלחמת עמדות, או התשה לא חדרה די לכוחותינו שב־חזית הצפון, שהיא אגב קשה, מב־חינת התנאי השטחים לנפשות זאת. שהיתה על גדות התעלה. לא תכיד נגרמת פגיעה מ„מדל בשי", בטי־שהוא אגב זר ומנוגד למסורות יש־ראל. כפי שקובע הרמב"ם.

זהירות יתר באי־התקבצות, באי־סור עצירה בדרכים ובמקומות ה־עלולים להיות מטווחים באש האויב היתה מונעת, קרוב לודאי קרבנות בנפש ופציעות מיותרים. חסיה בצל מחסה על מכם, ולא שהייה באזו־רים בבקום שעלול להוות סכנת הגרנה מיותרה המושכת אש ייריב, כביעתם, או להיפך אמצעי־מגן, כגון כובע פלדה, אפודות מתאימות וכדי־כל אלה היו חוסכים ויחסכו כאתגג אבודן חיי אדם יקרים.

דרושה בדיקה מחודשת של האמצעים

המלחמה העלולה להמשך בחז־זית הצפון מחייבת גם בדיקה מחו־דשת באמצעים ובשיטות הפעולה בהם נוקט צה"ל כיום. אם יימשך בשם הלחימה שהיינו עדים לו ב־60 הימים האחרונים, לפי הקצב של המלחמה התשה יצטרך צה"ל לחשוב על דרכים נוספות להקהיית הפעילות המלחמתית הסורית. דבר זה כאמור הוא גם נוח לכבי לסורים ומקשה על היינו. בידיהם כמות עצומה של ארטילריה, המוגנת על ידי סוללות טילים מן החזקות בעולם וצפופה מאד וזו יכולה להמטיר פגזים, כמ־עט בלי הגבלה.

הנכון הוא אמנם, שהסורים ספגו אבידות לא מעטות בירי הארטילרי ה־נגדי של כוחות צה"ל. חיל האו־יר מצידו הסב להם פגיעות רבות. הסורים גם נכשלו כאמור כשלון חרוץ בנסיון לכבוש שטח בחרמון ובסלילת הדרך אל המוצב בגובה 2682 מטר. הפגיעות שפגע חיל ה־אויר בציוד ההנדסי ובדרך הנס־ללת מנעו מהם את המשך העבודה, גם נסיון נוסף שעשו השבוע בהע־לאת ציוד בלילה לא עלה יפה הי־שירה נפגעה ונאלצה לחזור. אבדן השליטה על החרמון היווה מכה ק־שה למדי לסורים ועמדה הפיסגה שהיא כיום בידי צה"ל נותנת ליש־ראל יתרונות רציניים במערכה, עם סוריה, ולא רק לגבי מניעת הישגים לסורים, אלא גם בשליטה על המר־חב לדמשק ומצד שני ליתרונות מבציק לגי שטח לגבי השליטה על איזור ה„פתח־לנד" שבלבנון. במל־חמה על שטח והנועה הוכחה אי־פוא עליונות צה"ל.

והיה אם יכשל המו"מ

אם ייכשל המו"מ להפרדת הכו־חות, אין ספק שתהיה התלקחות. זו יכולה להיות התלקחות מוקאלית ב־צורת מלחמה כללית, עם הפעלת מלוא עצמתו של הצבא הסורי ב־אויר וביבשה וזו יכולה להיות מל־חמה מוגבלת לתפיסת שטחים כל ש־הם במובלעת או באחורי הקו הסגול. הצבא הסורי לכרות שלא חזר ל־מלוא כושרו בכוח אדם ובנשק לאירוש הכלים, מסוגל להתחיל ב־מלחמה, לפי מספרי הכלים שהוא מצוייד בהם, לאחר שמילא שוב את מחסניו ומערכיו מכיוב הציוד ה־סובייטי. אל הצבא הסורי עלול ל־הצטרף הפעם גם הצבא הירדני ב־נסיון ההקפה בכיוון יריחו או שכם, כדי להכנס גם הוא „להתמונה". ב־שלב זה לא ברור מה יעשה סאדאת, אך ודאי שיקשה עליו לעמוד מן הצד. צה"ל יצטרך והוא עושה זאת כאמור מן הכתם, לעבור בינת־יים אם אכן תתחדש המלחמה. פי־קוד צה"ל יצטרך כאמור ליתן דע־תו גם במקרה של המשך מלחמת ה־התשה הסטאטית, בצפון, בה היתה עד כה היזמה בידי הסורים בעיקר. אופיה של מלחמה שהוא נותן מ־ראש יתרונות לסורים, צה"ל יצטרך איפוא לנקוט יוזמות כאלה שהוא יכתיב את מהלכי המערכה, כפי שאכנם עשה זאת בעבר בעת מל־חמת ההתשה במצרים. אמנם נשת־נו התנאים ולא כל המהלכים שאפשר היה לבצע בחזית ההיא אפשר לב־צעם כאן, התנאים המדיניים הם שונים. לסוריה יש אפוטרופוס רצי־מי, שיש שהוזו בהשבת בבינצעי אמצעי־נגד, קיימת גם סכנת השד־טי בסילי ה„סקיי־סרקיי" שבידי ה־סורים, אך אין זה מונע ואין זה סוגר את כל האופציות והמקפיות שבידי צה"ל.

סיכויים שקולים

בינתיים, כאמור שקולים הסיכויים לסיום הויוני של המו"מ. המציגות, שיצטרך צה"ל להגן אם הגבבע הפרדת כוחות הסמיכו וודאי כדידי יתרונות רציניים ואיזך תיתן לצבא הסורי עמדות נוחות בגולן, עם מר־חב השטח שנגה לגמרי ממרחבי סי־ני. כל ויתור על שטח מקשה ועלול גם לשים לאל אפשרות הגנה על קוי הצפון, בייחוד לנוכח מאסות השריון הגדולות, שבידיהם. קווים פחות או יותר טובים יחייבו גם החז־קת מערך מילואים גדול להגנתם. עם זאת, אין להגזים בתפרוצת ה־צבאיים כתוצאה מהנסיגה מהמוב־לעת לעומת היתרון של הפסקת ה־אש והלחימה. כתוצאה מההפרדת ה־כוחות. יש לעמוד רק על כך שלא יהיו ויתורים מפליגים לסורים. ש־יוכלו בבוא העת — ופניהם לא לשלום, לחדש את הלחימה מעמדה שתסכן את שלום היישובים ואת בטחונה של ישראל בצפון. ה־גולן, כפי שהוכח הוא קו קדמי ו־חומת המגן של הגליל.

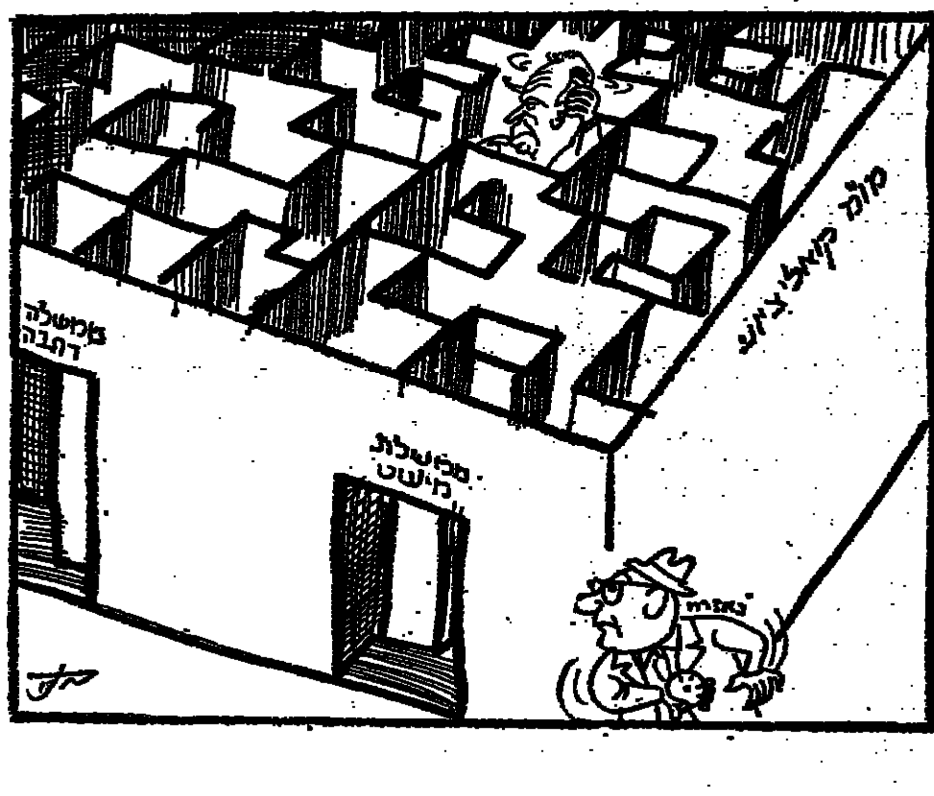

הקלות במס וחומרות בצידן

מאת ברוך אדלר

התפתה לטובה נכונה בימים אלה לשכירים, בעת שקיבלו את משכורתם לחודש אפריל כשנבהו לדעת כי היא גבוהה במקצת מזו שקיבלו עד כה, למרות ששכרם לא עלה. זאת בשל ההקלות במס הכנסה שנכנסו לתוקף בשנת הכספים החדשה המקיפות ציבור גדול של שכירים.

בהקלות אלו מרגישים בעיקר בעלי ההכנסות נמוכות. רבים מהם שוחררו בכליל מתשלום מס, באותר וסף המס — הסכום שממנו מתחילים לשלם מס הכנסה — הועלה. אחרים, שיעורי המס שלהם נמוכים בהרבה מאלו ש־שילמו עד כה. הקלות מסויימות יש גם לבעלי הכנסות גבוהות, אולם בעלי ההכנסות הבינוניות, ואלה הם חלק ניכר מהשכירים, ההקלות לגבי־הם הן זעומות.

טעות אופטית

ב„לוקש" המשכורת החדש ישנה גם טעות אופטית. השכירים שקיבלו בתלוש גילו לתדהמתם כי למעשה הם משלמים עתה יותר מס הכנסה מאשר עד כה, למרות ההקלות שהובטחו להם. אולם הטעות היא בכך שהם לא לקחו בחשבון את ביטול מילווה הבטחון והכללתו בתוך המס. כלומר: אם לוקחים בחשבון את הניכוי הק־קודם של מילווה הבטחון, שלא קיים כיום יותר, למעשה הסכום הכולל של הניכויים הוא קטן יותר. עם זאת בסופו של חשבון מפסידים משלמי המס מהסדר חדש זה, כי המלווה, כתברר, היא השקעה טובה במסגרת, כיום. אמנם הרגיש השכיר במסרונו של הסכום שנוכה מכנו, אך הוא מקבל אותו בחזרה בבוא העת, עם הריבית והצמדה שנוספו לו.

האוצר היה מעדיף לבטל בכלל את המילוות הוא מצטער על המילוות הקיימים, שאותם כבר לא ניתן לבטל בשל הטרדות הרבות שהם גורמים. הטיפול במאות אלפי חשבונות של מילוות הרבים של העבר (קליטה, בטחון, חסכון ועוד) מהווה גם הוצאה כספית גדולה. נוסף לכך יש בעיית המורחת של איתור בעלי האגרות — כשרבים מחליפים את מקום עבודתם ובגוריהם. המילוות מהווים גם עומס כספי כבד על המדינה, כי בסופו של דבר יש לפרוע אותם, בתוספת ריבית הצמדה. לעומת זאת אין משלמי המסים רואים את הצד השני של המטבע. לגביהם המילווה הוא כמו מס באשר הוא גורם שהמשכורת הנקייה נמוכה. המגמה היא, לכן, למעט ככל האפשר במילוות חדשים ולהעדיף על פניהם מיסוי ישיר.

שוב „מלווה מרצון"

למרות מגמה זו מתעתד האוצר להפעיל מחדש את מילווה המלחמה מרצון. הנימוק לכך הוא פשוט: המדינה זקוקה לכסף ומאחר והיא גייתה את כל המקורות הקיימים, היא מחפשת עתה מקורות חדשים. במילווה מרצון היא רואה מקור טוב. בהטלת מילווה זה אי אפשר יהיה להאשים את הממשלה בהכבדת העול, כי הרי את המילווה משלמים מרצון. אולם, למעשה אין הדבר כך. נסיון העבר מוכיח כי מילווה מרצון כמוהו כמילווה רגיל לכל דבר — בהבדל אחד והוא: אותו משלמים בעיקר אלה הנושאים תמיד בעול הכספי של המדינה — השכירים. אליהם קל להגיע מכספרה הזולה של ההסתד־רות או של ארגונים מקצועיים ש־אינם חברים בהסתדרות (הסתדרות הרופאים, למשל) הנקבעת מיכסות של „התנדבות" וכבר הופך המילווה מרצון למילווה שאי אפשר להתחמק ממנו. אמנם להלכה נותנת אפשרות לכל אחד המסרב לשלם את המילווה מרצון לעשות זאת. אך הפרוצידורה הכרוכה בכך היא כזאת שרק מעטים מחליטים להשתחרר מהתשלום. לעומת זאת מוצאים העצמאיים בעלי ההכ־נסה הגבוהות דרכים להתחמק מ־תשלום המילווה או לשלם, יחסית, פחות בהרבה מהשכירים. לעתים זוכים גם העצמאיים להטבות בתמורה לנכונותם, לתרום למילווה מרצון. דוגמא לכך יכול לשמש מה שקרה בענף היהלומים, שזכה להקלות במס כתמורה לתרומה הענקית. מבחינה זו מוטב כבר מילווה חובה או מיסוי אחר. שכן אין התשלום כרוך ב־אפשרות להתחמק ממנו ושהוא מוטל לפי קריטריונים ברורים.

הורדה במסים והחמרה בצידה

הקלות המס שנכנסו עתה לתוקף מורידות את שיעורי מס ההכנסה ב־12—13 אחוזים — אומר הממונה על הכנסות המדינה, מר מ. גוידרמן, בציינו שהן מפחיתות את הכנסות האוצר ב־780 מיליון ל"י. אולם, האוצר מצא את עצמו בשורה ארוכה של התמרות — מהן לשכירים ומהן לעצמאיים. התמרות אלו נדונות עתה בוועדת הכספים של הכנסת ויובאו בקרוב לאישור הכנסת, לאחר ש־מוכנסים ויוכנסו בהן עוד תיקונים בעקבות השגות מאת גופים שונים.

שתי ההחמרות הבולטות ביותר הן התיקונים המוצעים לביטול הפטור ממס הכנסה על רכב וספרות מקצו־עית. ביטול זה — אומר מר גוידרמן — הוא חלק ממערכה כוללת לביטול הפיתוחים במס הכנסה. המגמה היא להגיע תוך שנתיים לכך שעל כל לירה שאדם מקבל הוא ישלם את מס ההכנסה המגיע לפי החוק ולחסל את התופעה שאנשים המקבלים אותו שכר אינם משלמים אותו מס — כי אלה שייכים ל„קבוצות לחץ" הנהנית מהקלות שונות במס.

הקלות במס —2—

בשלב ראשון יחוסלו הפיתוחים של ספרות מקצועית ואחזקת רכב. ביטול הפטור ממס משני סעיפים אלה יכניס לאוצר 80 מיליון ל"י בלבד. אולם, מדגיש הממונה על הכנסות המדינה, איננו עושים זאת משיקולים כספיים של הכנסה אלא משיקולים ציבוריים של מניעת הפליה בין שכבות שונות באוכלוסיה.

ביטול הפטור לא ייעשה בבת אחת. בספרות מקצועית הוקטן השנה ה־סכום הפטור ממס מ־355 ל"י ל־170 ל"י. סכום זה יתבטא בתשלום מעט נוסף של מס הכנסה כ־8 ל"י לחודש. למרות זאת יצאו השכירים, ובעיקר העובדים המקצועיים למאבק נגד החלטת האוצר. הארגונים המקצועיים (הסתדרות המהנדסים, הסתדרות ה־מורים, אגודת העתונאים וכו') הת־ארגנו לגוף משותף לניהול המאבק והם אף הכריזו על נקיטת סנקציות. הם ביטלו את הסנקציות הללו לפי בקשת ההסתדרות שהכירה בתביעו־תיהם והיא מנהלת עתה את המאבק נגד האוצר. הטענה העיקרית היא שביטול הפטור מהווה הפרה חד־צדדית של הסכם העבודה הקיים, בדרך כלל אין התנגדות לעצם ביטול הפטור משום שמכירים ב־עובדה שיש עיוות בתשלום זה. אולם, על עצם התשלום אין העוב־דים מוכנים לוותר. העובדים המקצו־עיים טוענים כי ספרות מקצועית לגביהם איננה תוספת שכר אלא הוצאה ממשית שעליה יש לפצותם. לא איכפת להם אם התשלום ייעשה

(סוף בעמ' 11)

בבוקר במוסקבה - עם שחר בתל־אביב

מאת מיכאל ששר

ל„אל־על" טיסות רבות לישראל, אך דומה שמיוחדת במינה היא הטיסה מווינה ללוד. כאן מתרחשת כמעט מדי יום דראמה אנושית גדולה, שאף אדם קשוח רגשות, יזיל דמעה למראה.

כשאתה עולה למטוס „אל־על" בנמל התעופה של וינה, כבר מלא אותו מאנפי הכסוס, נוסעים שהועלו אליו. הללו יושבים להם מהורהרים ומ־כונסים בתוך עצמם. ואיש מהר אתה מגלה כי אלה הם העולים מרוסיה שרבים מהם עזבו שעות ספורות קודם לכן את מוסקבה ולנינגראד את טשרנוביץ וקייב. המגע עמהם, לשוחח ב־רוסית או ביידיש, נוצר כהרף עין ושיחה עם כל אחד ואחד מהם, צעירים כקשישים, היא חוויה מרגשת שלא־פעם קשה לעמוד בה.

דבר עברית

„אתה דובר יידיש ?" — שאלתי את היהודי הראשון שעמו נכנסתי בשיחה, דקות אחדות לא־חר המראת המטוס. „אני דובר גם עברית" — ענה ועמד על כך שנשוחח עברית ומיד פתח בספורו. הוא יליד בריסק, שם למד גם עברית בגילא דינקותא ואף שהוא בן חמישים ושלוש וזה ארבעים שנה לא דיבר עברית, קולחת הל־שון מפיו כאילו מעולם לא דיבר לשון אחרת. שש שנים, בימי המלחמה, שרת בצבא האדום והגיע עד ברלין. כשנסתיימה המלחמה חזר ל־בריסק לראות מה עלה בגורל בני משפחתו, אך לא מצא שריד ופליט. דמי אחיו זעקו אליו מן האדמה ולכן החליט לעקור ללנינגרד, בה חי כעשרים וחמש שנה. עמו במטוס בנו, גדליה, בן השבע־עשרה.

„על מה היתה פרנסתך ?" — אני שואלו.

„עבודתי כמתרגם מאנגלית וגרמנית לרוסית" — ענה. הוסיף לספר כי מאז הגיש בקשה לעליה, עזב מקום עבודתו וקבע ותתרגם ממתן שעורים בעברית. מתברר שהתשוקה ללמוד עב־רית היא גדולה, ביחוד בקרב הצעירים.

השיחה בינינו קולחת. ממש קשה להאמין שזה לראשונה אנו נפגשים. דומה כאילו במהי־יד נעלמת הגלות הקשה והמרה, בה חי כשני דו־רות. והוא כבר חי ונושם אוירה דארץ־ישראל. הרגשה זו עוד מתחזקת בקרבי כשהוא פונה אלי ושואל אם מכיר אני את פלוני בירושלים שהיה בן כתתו בבריסק, ומתברר כי הוא שכני. — אכן מה קטן עולמנו, למרות המרחקים הגיאו־גרפיים.

תקוותיו וציפיותיו רבות והוא מקוה כי ימצא עבודה בירושלים, כמתרגמן, אך עם זאת דואג לבנו המבקש כי ילמד הנדסה בטכניון. רצונותיו נקרעים איפוא בין ירושלים לחיפה והוא מדבר עליהן כאילו מעולם לא חי בערים אחרות, ב־בריסק או בלנינגרד.

הרשלי מאוסטרופול

אני מוסר לו את כתובתי ומקוה כי יבקרני ומתיישב ליד יהודי אחר. הלה יהודי בלותי ס־פטי, שניו חרושות קמטים ומעידות על כל ה־תלאות שעבר; עם זאת לא סרה בת־צחוק מהם.

„מניין יהודי ?" — אני שואלו וכדרך גוברין יהודאין הוא עונה לי בשאלה, „שמעת על הרש־לי מאוסטרופול ?" —

„אכן כן" — אני עונה.

„ובכן, אני מאוסטרופול" — הוא עונה ביידיש. מקצועו — מהנדס ושנים הרבה הוא חי ב־מוסקבה. תחילה עבד כמהנדס בתעשיית הבטחון, אך כשנגמלה בלבו ההחלטה לעלות „לארץ אבו־תינו", הורחק מעבודה זו ונעשה מהנדס במפ־על אזרחי ואף מקום עבודה זה הוחלף פעם נוספת ובלבד שלא יתבעו ממנו את הרשיון הנב־קי בטענה שהוא קרוב לסודות בטחוניים.

עמו במטוס אשתו ושני בניו, האחד בן שמו־נה עשרה השני בן ארבע־עשרה הגדול, שפה זקן סולז'ניצין, יושב וקורא עתון, לא חלילה רו־סי, אלא עתון עברי! כאילו מעודו לא קרא עתון אחר. בבוקר עוד היה במוסקוה ועתה הוא קורא את הודעות ישראל בשפתן! כשאתה רואה זאת, אתה חש במלוא עוצמתה של המהפכה ה־עוברת על יהודים אלה.

„מניין לך העברית ?" — אני שואלו, והוא כמובן מאליו עונה:

„למדתי בעצמי. קניתי מילון רוסי־עברי וזה שנתיים אני לומד. קשה לי קצת לדבר, אבל לק־רוא אני יודע".

אכן, אם אלה הם היהודים הצעירים בברית המועצות, אין פלא שאף שלטונות הקרמלין לא יכלו לעמוד בפני רצונם.

אחיו הקטן, בן שמנה, ראה את מעשי אחיו הגדול וגם הוא ללמוד עברית. הדבור קשה עליו, אך כשאני שואלו: „מדוע בעצם רצית לעלות לישראל ?" — הוא עונה בטבעיות שאין בה אף שמץ מלאכותיות „זו מולדת שלי" ורק המבטא הרוסי הכבד, מעיד עליו שנולד הרחק ממולדת זו.

האב, הגאה מבניו מספר שתשוקתם של בניו לעלות לישראל, עלתה אף על זו של אשתו ושלו. אף שהוא עוד הלך ל„חדר" בילדותו ואילו ילדיו כמעט ואינם יודעים דבר על היהדות.

האב, והאם, המעורבת גם היא בשיחה, מספ־רים על חייהם במוסקוה. מבחינה כלכלית לא חסרו דבר. המשכורת הספיקה וגם הדירה היתה מרווחת, לפי קנה המידה המקובל בברית המו־עצות. חבריהם לעבודה היו רוסים וחבריהם ב־שעות שלאחר העבודה — יהודים. הבן הבכור למד מתמטיקה באוניברסיטה והיה יהודי יחיד בין חבריו מאות רוסים. ניסקף לו עתיד מזהיר. מה איפוא חסר להם ?

„החופש — הוא עונה. הרגשנו אוירת מחנק. השתוקקנו לקצת יידישקייט" — ובכך בעצם אמר את הכל. הוא החל בבקר לעתים ובתכיפות יותר בבית־הכנסת. נפגש שם עם האקטיוויסטים שגם יעצו לו כיצד יכלכל את מעשיו והנה הוא כאן. בליל הסדר עוד אכל מצה במוסקוה ואמר „לשנה הבאה בירושלים" ועשרה ימים לאחר מכן היה בירושלים.

יהודי ההרים

על מושב אחר יושבים להם שלושה „אריות בעלי גוף". הם חובשים כובעי מצחיה, לבושים מכנסי ג'ינס ושאוה ארוכות ושחורות יורדות על לחייהם. הם צעירים. מסתכלים עלי וגם על בני שיחי בהשתאות אך גם בזרות מה. ספור חייהם שונה. אין הם מדברים יידיש, אלא רוסית בלבד. אלה הם יהודי ההרים מדגסטן. זה אלפיים שנה חיים יהודים מעבר להרי חושך אלה וגם אליהם הגיעה בשורת הגאולה. בצירים זורם בהר (כבצם והיהדי אומר הסבבשתין) ובתיהם חצובים בהר, עולם אחר. אנשים אחרים: בכל זאת כשאתה מ־צטט פסוקים „לכה דודי לקראת כלה" „שמע יש־ראל" ו„לשנה הבאה בירושלים" נוצצות העיניים וחשכל של לבבות מקשר בינינו.

הם בריאים וחסונים, צעירים ושבעים. את מכ־נסי הג'ינס קנו במוסקוה, במחיר שמונה רובל הזוג. כנראה שמאן־דהוא אמר להם שגם זה כרטיס כניסה לישראל של היום, ישראל המערבית. הם מגלים עניין בסיגריות ובמשקאות המוגשים בטפוס ובמבט ראשון נראה שקליטתם בארץ תהא פחות מסובכת, הלהואי.

במעבר הצר עובר יהודי שלבושו מעיד עליו שאינו מעולי רוסיה. הוא חי בהולנד, אך מוצאו מבוקובינה. הוא מתעניין לדעת אם יש מן העולים מבוקובינה, אך נענה בשלילה. מבוקובינה אין איש. אך מצ'רנוביץ יש ויש. נהג קואופרטיב ש־שיבה זרקה בשערו מספר כי בקואופרטיב בו עבד היו שלושים נהגים יהודיים וכולם עלו לישראל.

„הרגשת בשנאת יהודים ?" — אני שואלו.

„בודאי — הוא עונה — אך השבתי לגוים כ־גמולם" ולפי מראה פניו נראה שאין הוא מתרברב לשווא.

עמו במטוס בתו וחתנו. זה האחרון אינסטלטור. עבודה בודאי לא תחסר לו בארץ בקבעו. עם זאת הוא שואל אותי „אין אתם היש־ראלים חו־ששים שמא נבוא אנחנו ונאכל את לחמכם ד־י" ואני עונה לו תשובה ציונית, משום שאני מאמין בה, לאמר: „גם אם אאלץ להתחלק עמך בפת לחמי האחרונה, ברוכים תהיו".

הלה, שאינו דווקא טיפוס של למדן, מתעניין בנושאים ארציים מאד. מה משכורתי וכמה מ־סים משלמים ל„מלוכה", מה מחירה של טלוויזיה ובכמה עולה מכונית.

תוך שאני עונה לו על שאלותיו, מתערב בשיחה יהודי נוסף, לבושו מעיד עליו שאינו עולה. נולד אמנם בקרקוב אך כיום הוא חי במונטבידאו ש־באורוגוואי. הוא בדרכו לישראל, לביקור, לאחר שבא לראות קרובים בלבוב. הוא מספר נסים ונפלאות על מכשירי טלוויזיה שקנה בעיר זו ועל הקשיים שהערימו עליו בודקי המכס. הוא מדבר על רובלים ועל דולרים, שחורים ולבנים וכאן אני קוטע את סיפורו.

העתונאי השיכור

שקוע בקריאת עתון רוסי, יושב לו בודד צעיר כבן שלושים, לבוש בקפידה, בחליפה ועניבה ו־שער בלונדיני ארוך יורד על פי פידותיו, הוא מדבר רוסית בלבד. אבל איזו רוסית ! מלוא יופיה של השפה משתפך מפיו ואכן, אין פלא כי־בר. הוא קריין בטלוויזיה של מוסקווה, עולה עכשיו ובהתנגן ואף כי שאינו מבין רוסית, אך אינני כרויה נהגה מנעימה לדבור.

הוא בודד. פונד סבתה נישואין, אך אשתו אינה עמו. היא ובתו בת השבע עדין במוסקווה, היא חולה והוא מקוה כי בקרוב תצטרף אליו. אני מאחל לה רפואה שלמה. הוא לוחץ את ידי ב־חזקה ודמעה יורדת לו על לחיו.

במטוס מתגלה עתונאית בספה. אשה כבת ה־ארבעים שעבדה בעשרים וחמש שנה כמגישה ב־עתון „פראוודה". בפיה סיפור — בדיוק כאלה הרווחים בברית המועצות. הכרתי — היא מספרת — עתונאי אחד שבכל פעם כשנכנס למערכת, היה שיכור. יום אחד שאלתיו מדוע הוא שכור תמיד ? „אם אהיה פיכח, עלי לכתוב את האמת"... ענה לי.

*

הטיסה מתקרבת לקיצה, השחר מפציע והופי הארץ נראית מרחוק. ההתרגשות גוברת, הקריין מודיע בעברית — אבל גם ברוסית — כי אנו עומדים לנחות בנמל התעופה בן־גוריון שליד תל־אביב. בבקר במוסקוה ובעלות השחר בתל־אביב. מציאות היא זו ולא חלום, לחיים, לחיים חדשים יהודיים, בארץ היהודים.

ה„הילולא" במירון לפני חמישים שנה

מאת א. ז. בן־ישי

הגליל בעונת האביב

השנה — תרפ"ד, העונה — עונת אביב. בין פסח לשבועות, היא עונת העליה [illegible]

ה„הדלקה"

[illegible]

המשורר של ל"ג בעומר

ולא רק המזמור המסורתי, שנעשה כבר לשיר־עם, כושר במירון. ר' יוסף ספירא — יליד צפת ובעל הנות־מכולת בנוה־שלום שבין יפו לתל־אביב — מחבר כל שנה מזמור חדש לל"ג בעומר ולהילולא דרשב"י במירון. הוא מחבר גם את הטקסט וגם את הלחן. [illegible]

מה לכם פה ומי לכם פה ?

(חוזר :)

לכבוד התנא האלקי
רבי שמעון בן יוחאי.

בני ירושלים, יראים ושלימים —
מה לכם פה ומי לכם פה ?
— לכבוד התנא האלקי
רבי שמעון בן יוחאי.

גבורי יפואים ובהודי חיפאים —
מה לכם פה ומי לכם פה ?
— לכבוד וכו'.

דרי טבריה התושבי פוריה,
מה לכם פה ומי לכם פה ?
— לכבוד וכו'.

הכותי תגליל, ברננה ובגיל
מה לכם פה ומי לכם פה ?
— לכבוד וכו'.

ויקירי יהוד־הכעלה ותושבי מתולה
מה לכם פה ומי לכם פה ?
— לכבוד וכו'.

זרע קוסטינה ובני ראש־פינה —
מה לכם פה ומי לכם פה ?
— לכבוד וכו'.

חלוצים הגיבים, ישרים וטובים —
מה לכם פה ומי לכם פה ?
— לכבוד וכו'.

טף ונשים, צאן קדשים —
מה לכם פה ומי לכם פה ?
— לכבוד וכו'.

ילידי ארצנו, מחמדי עינינו —
מה לכם פה ומי לכם פה ?
— לכבוד וכו'.

תבנה עירכם, ויכון דבירכם.
תשחר פניכם בשלשת רגליכם.
שובו לאהליכם, וקחו בגליכם
מברכת אחיכם המלוה דרכיכם.
רוח הצלה ושופר הגאולה
בזכות קדושינו, בזכות קדושיכם.
קולות ישועה ושירי התהלה
שפתותיכם יביעו בעפת הגבעה.
לכבוד התנא האלקי
רבי שמעון בן יוחאי. וכו' וכו'.

הרבה יותר במה שנמסר ושעשוי להמסר בחרוזים, נמסר בעיניו ובידיו של המחבר, שבהם היה קורץ ומפלפל פייטן־ל"ג־בעומר זה, בן צפת. אילו היו נוהגים כך כל ה־ משוררים החדשים, היו אולי שיריהם מובנים קצת יותר...

„חסידי ברסלב"

בשעה מאוחרת בלילה, לאחר חצות, נעשה קהל הרוקדים עיף ותרגוני, וכן קהל הסקרנים־המסתכלים. העומדים מן הצד, כעדי־ראיה בלבד. אש ההדלקה מתחילה דועכת, לאחר שכל אריגי־היקר כבר הפכו לאפר. דומה, שגם ה„הילולא" מתקרבת אל קצה. עד ל"ג בעומר הבא — שנה תמימה. [illegible]

ביחוד לא רצה להסתלק משם קומץ קטן של „חסידי ברסלב", שרקדו כל הזמן, על הגג, כעשרה במספר. [illegible]

על קברי „בית הלל" ו„בית שמאי"

בשעות ההפסקה שבין הילולת הלילה, שבמרכזה ה„הדלקה" ובין הילולת היום, שבמרכזה ה„חלקה" (הזית ולמיד פתחות). היא התמסרות הראשונה של ילדי ישראל) נוהגים להשתטח על קברות יותר הצדיקים, הטמונים לפי מסורת־הדורות במירון. [illegible]

אם צורת קברו של אדם, שעוצבה בידי אנשים חיים, מעידה על יחס החיים אל המנוח, הרי שתי מערות־הקברים המיוחסות לבית־הלל ולבית שמאי [illegible]

אגב: לא רחוק ממערת־הקברים של „בית שמאי" — קבר מוגדל, ועליו מצבת־אבן גאה, בלי כתובת. [illegible]

ולא רחוק משם, על פסגת הר — אבן גדולה מרובעת, בתבנית כסא. זהו — אומר לי זקן, שומר מערת קבורת בית־שמאי — כסאו של אליהו הנביא. מכאן יתקע אליהו בשופר לקבץ את נדחי ישראל. [illegible]

מנגני צפת

[illegible]

עיני כל ישראל אל מירון

מירון זו, שעיני כל ישראל נשואות אליה בל"ג בעומר, היא המקום הגבוה ביותר בגליל העליון, 1298 מטר מעל פני הים. [illegible]

רקדני ל"ג בעומר

הרוקדים — אף הם „קודשי־ל"ג בעומר". [illegible]

במירון אין תנומה

אין תנומה בליל ל"ג בעומר במירון, ליל שימורים הוא, רק אימ־תנים ומפונקים ובעלי מיחושים תיירים שאינם מסוגלים לוותר על מנוחת לילה אחד חוזרים אל צפת מיד לאחר ה„הדלקה". [illegible]

רגע דמיתי לשמוע מתוך הדממה קול תרועה. האין זה קול שופרו של אליהו? [illegible]

ריקוד הילדים לאחר ה„חלקה"

בשובי אל חצר קברו של ר' שמעון בן יוחאי, מצאתי כבר עדה גדולה של ילדים בני־שלש עם הוריהם, [illegible]

— למה, למה, למה,
למה עזבתנו ? — — —

[illegible]

— למה, למה, למה, למה עזבתנו ? — — —

על קברו של ר' שמעון

ה„הילולא" על קברו של רשב"י במירון אינה השתטחות סתם על קברו של צדיק, [illegible]

ר' שמעון בן יוחאי — אבי תורת הנסתר, מחברו של ה„זוהר" הקדוש, [illegible]

יצירתו של פרופ' שרגא אברמסון

ועדת השופטים לפרס ישראל בקיאותו במאות קטעי הגניזה, תשל"ד במדעי היהדות (פרופ' המפוזרים בספריות בכל רחבי [illegible] להגיש את הפרס לפרופ' שרגא אברמסון [illegible]

גם בשני ספריו האחרים, האחד „בכרכזים ובתפוצות בתקופת הגאונים" [illegible]

[illegible]

קול ברמה

מאת אברהם ביק

„קול ברמה" על האידרות של הזוהר והשלבתן בעיר הקודש. אני צפה כתבתי את חיבורי (ר' יעקב צמח, הקדמה)

דמשק, שבט התר"ג

[illegible]

⁎ יצא לאור ⁎

— העבר, לדברי ימי היהודים ויהדות ברוסיה, כרך ד', העורך יהודה סלוצקי, [illegible]

— מבוא לחנוך ולהוראה, מאת צבי אדר, הוצאת גומא, ספרי מחקר ומדע — ב. צריקובר, ת"א תשל"ד, 203 עמ'.

— מתודיקה של הוראת תשבון והנדסה, חלק ד', מאת כרים צוט־בורף־בלנק, הוצאת אוצר המורה, תשל"ד.

— בעקבי משימות, מאת עקיבא גוברין, נערך ע"י ישראל כהן, הוצאת עם־עובד, תרבות וחינוך, תשל"ד.

לפרשת השבוע

אמור

אמור אל הכהנים בני אהרן לנפש לא יטמא בעמיו (כ"א—א)

רש"י: להזהיר גדולים על הקטנים. מבוא גדול לעבודת ה' להיות גבוה השפל בעיניו, ולא יעבר על שום בן אדם שאינו טוב. כי כל אדם עובד את ה' לפי שכלו, ואפשר שלפי ערך שכלו הקטן הוא עובד את ה' יותר מצדיק הגדול — לפי ערך שכלו. ולכן היה משה עניו מכל האדם. והוא שאמר: לנפש לא יטמא בעמיו — אתם הכהנים, העובדים את ה', אל תטמאו לשום בן־אדם, לומר עליו שהוא טבע ורשע. [illegible]

★

במדרש רבה: זה שאמר הכתוב: יום ליום יביע אומר

(תהלים י"ט)

[illegible]

★

ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל (כ"ב—ל"ב)

[illegible]

★

אך בעשור לחדש השביעי (כ"ג—כ"ז)

[illegible]

★

כנר כאזרח בנקבו שם יומת (כ"ד—ט"ז)

[illegible]

ליקט: שלמה יהלום

עיטורי סופרים וספרים

הערות ספרותיות

שלוש גישות בביקורת

מאת יעקב חורגין

ניתן לפנות שלוש גישות בביקורה הספרותית: האחת — גישה התרשמותית־סובייקטיבית; השניה — גישה ביאוגראפית־דידקטית; השלישית — גישה אנליטית־מדעית, לרוב משפטית וצויית. ביחוד שתי הראשונות, בבעירם, אבל לצורך ההגדרה אנסה, בקצרה, לפקוד כל גישה מהגשה הביותר.

[illegible]

על המבקר אברהם בלאס להופעת ספרו „תחומים וחותם"

[illegible]

⁎ ⁎ ⁎

הספר „תחומים וחותם" הוא מציין „כליבר ספרותי". [illegible]

ישראל אחרי מלחמת יום הכיפורים (ב)

הנהגה נבוכה וחסרת אמונה

מאת ש. ז. שרגאי

הכל מודים אפילו „האנטי־דתיים", „אנטי־מפד"לים", „אנטי־אגודה", „פועלי אגודה", „אנטי־יהודים דתיים" בכלל — שבתוך היהדות המאמינה הנאמנה לא מורגש כל־כך הייאוש מכל מה שמתרחש עתה במדינה, התמוטטות התרבותית, התמוטטות הלאומית, התמוטטות המדינית־הבטחונית לא מורגשה כל כך בתוך היהדות המאמינה־הנאמנה. אף ריב השרים, המפקדים, השנאה השיטנה בין „הסיעות", „הגושים" וה„חטיבות" לא פגע בתוך היהדות המאמינה, לא מורגש בתוכה אותו רפיון ידים ורפיון רוח כמו בקרב מערטלי־אמונה ומעורטלי מצוות ומעשים טובים.

היהדות המאמינה־הנאמנה אמונה פתוי חדוה להחדרות שבמדינה ביחוד בשטח המוסרי התרבותי והדתי שלדעתו היא הגורמת לכל מה שהתהוה ומתהווה במדינה מאז מלחמת יום הכיפורים, כאמור בפרק הראשון. אבל רחוקים ממנה מיתוהות הבאמינה, הייאוש, הבהלה ואולת הדי שנדבקו בחלקים גדולים במדינה, וביחוד באלה הקובעים לצערנו את הליכות המדינה ואורחותיה בכל שטחי החיים. ביחוד גדול הפרש בין אלה שהשלו והנו את עצם. כי הם ורק הם קוראים להיות כנהיגי האומה והמדינה, ועדיין הם מחזיקים בקרנות, ודוחים כל יד המושטת לנשיאה בשותפות בעול ובאחריות „כהשיטה ברוב יועדי", למרות כשלונם האיום ומחדלם במלוכת תפקידם הרם הנגישא שקיבלו על עצמם.

היהדות המאמינה, מאמינה אמונה עבוקה אמונת אמת, ושמה בה' מבטחה כי „לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב".

חטאת: „אני ואפסי עוד..."

למרות „הסתר פנים" מאז מלחמת יום הכיפורים, מאמינה היהדות המאמינה כי „הסתר פנים" זה לא מלעילא בא, אלא הוא פרי שגעש הרצאה ישירה מדרכה הנלוזה של ההנהגה ושריה התועים והמתעים מתוך רוח הרעה של „אני ואפסי עוד", „של כוחי ועוצם ידי", של אין כמוהם יודעים הכל, מבינים הכל, חכמים להיות דנים יחידים ושולטים על הכל ועל כולם.

בתוך היהדות המאמינה בכלל ובתוך החלק של הציונות הדתית בפרט, קיים בטחון בלתי מעורער שכל התופעות השליליות מבפנים, שבין אות הבינוניות המאבק המדיני ה' בחוחותי עם שכנינו הערבים וים „ר' ידידינו הטובים" — הכל הוא חלק מחבלי הגאולה, חבלי משיח שניבאו לנו חכמינו ז"ל כי ניתקל בהם כשנעמוד על סף הגאולה; כשנעמוד במאבק האחרון של החושך שאינו יכול לסבול את האור הבוקע ועולה מראשית צמיחת הגאולה, או כפי שזה בצורות הפסוק: „התקוממות האחרונה של הסטרא־אחרא נגד הסטרא־דקדושה שכוחה עולה ד' מאיר מתוך תהליך הגאולה שאנו נמצאים בתוכה.

בואו חשבון

ברם, חבלי גאולה אלה אינם מכריחים ומחייבים, אשר להקטינם ולמעטם, אם נזכה לכך על ידי מעשינו הטובים, ואם רואים שהגענו לחבלי גאולה המטילים אימה ופחד ובחלק גם יאוש, הרי זה יאוש מפני שלא התכוננו לכוון את מעשינו ודרכינו ולשאת עינינו כלפי מעלה, לאבינו שבשמים. מתוך אספקלריה זו רואה היהדות המאמינה צורך חיים וקיום לחשבון־נפש.

היא קוראת לכל העם „בואו חשבון"! יפסק ריב האחים; חושל שבת את התורה, ונאחד את כל חלקי האומה, נשפר מעשינו לאלקים ולאדם, ואם כה נעשה נוכל לעמוד ולהתגבר על חבלי הגאולה הטורים הקשים, ונמתיק את הדינים גם למעלה.

אמנם אין להעלים עין שגם בתוך היהדות המאמינה, ביחוד אצל חלק מן העומדים בראשה מורגשת מבוכה. אין יודעים ולא ברור להם מה היא הדרך אשר עלינו ללכת בה בשעה זו כדי לצאת מן המבוכה; אין דעה אחת מקובלת על הכל, לאן צריכה להיות פנינו מועדות ומה הם הצעדים שעלינו לנקוט בהם כדי להגיע למטרה, להחזיר אמונת הגאולה של מדינת ישראל בתוך העם. גם בתוך חלק של היהדות המאמינה נסתרה חוכמתם ובינתם ולפעמים חילוקי הדעות מאיימים בהתפוררות ובפירודים שהם הסכנה הגדולה ביותר שמאיימת עלינו.

ברם, על אף תופעות מבוכה אלה בתוך חלק של היהדות המאמינה — היא לא נתפסה ליאוש ולאוזלת יד. בתוך היהדות המאמינה, הציונית, לא חולה האמונה אף לשעה קלה בתוכן הגאולתי של מדינת ישראל „כראשית צמיחת הגאולה", ובבטחון שסוף סוף נתגבר על כל הקמים עלינו ועל כל המשטינים והמאשימים מבפנים ומבחוץ.

יהדות המאמינה חזקה באמונתה ובבטחונה שאינם עומדים בשקיעת שמשה של הגאולה אלא בזריחתה בן בית המקדש, אלא לפני זריחתה מחדש ביתר עוז וביתר שאת — אם נעשה את אשר בכוחנו לעשות; חזקה האמונה שגם הרוח הרעה ה„ניהיליסטית" שהציפה המדינה הכביטה בתוכה — גם מתוכה יאיר אור תורה, אור של תחיית היהדות ההיסטורית בכל מישורי החיים, וגאמונותיה מוסריים. התשועה מדינת בטוחות, היהדות זו שאנו נתונים בה כעלום הגלוי. היא „ירידה לצורך עליה". עליה זו בידינו היא: לעלות ולהתעלות, אפילו חילוקי הדעות בתוך המפד"ל והנושאים הפנימיים שלפעמים נראים כאילו מסכנים של כוחה — אינם תוצאה „מאבדן האמונה שמבטה יושבי". לא באבדה האמונה שאנו נתונים בתהליך הגאולה.

מהי הדרך?

סלוה, אותנו הבטחון שבידינו לצאת מן המבוכה ובידינו להתגבר על מיומות הטיב אם נעשה את שלנו. כשאומרים אם נעשה את שלנו הכוונה לשני דברים:

א) לשפר מעשינו בתוכנו פנימה.

ב) לעשות כל המאמצים להעלות את הכנסת העם על דרך הישר, לא הדרך שהלכו בה עד עכשיו.

כאן חילוקי הדעות בתוך המפד"ל: מה היא הדרך העולה בית אל; מה הם האמצעים שהמפד"ל צריכה לנקוט כדי שהכנסת הגדלה תשנה דרכה. יש הסבורים שעלינו להמשיך באותה הדרך שהלכנו בה עד כה ולתת יד להנהגת המדינה הנוכחית שהיא תוסיף לעמוד בראש על אף כל המגומים המחורבנות, הכשלונות מדעת או שלא מדעת, מתוך תקוה שהנהגה זו מוכ־שוק לעלות על דרך המלך, ויש המסבירים שאין סיכויים ואין תקוה שמהנהגה הנוכחית ניווש ויש להפוך את הקערה על פיה, ביותר כשאין ראשים בהנהגה הנוכחית כל סימני תרסה על דרכה במישור המוסרי, התרבותי, היהודי, הדתי; אין כל סימן שרצונה של ההנהגה הנוכחית להפסיק מאמציה לתת דמות לא יהודית לחיי המדינה. ואם גם פה ושם נקבל „בסמוכי" ביתלו הקלות מהבדקים נגד היהדות הדתית ונגד תורת ישראל הוא זו רק הפסקה זמנית עד „יעבור זעם...". מכאן „הסיכויים" בענין מה הוא גיור ומי יהודי לגיור. סיכויים שיש בהם משום הנאה־עצמם האחרים בבחינו שיכולו אחר כך לשום לסרט.

אף בענין המדיני הבטחוני הלך קוו הדעות במפד"ל בבקורת יסוד דית אותה, אמנם, הממשלה הגליונת שהיא לא הקיים נסיגה מיהודה ר' שמרון ללא הסכמת העם. אולם היא אינה אומרת את דעתה שאין לוותר על יהודה ושומרון ושהיא לא תנקוט כל צעד ולא תכנס לשום בירורים, דיונים, וסיכומים כל זמן שהוא לא תדע מהו רצון העם. לא כך הם הדברים: היא אומרת במפורש שהיא בעד החזרת יהודה ושומרון ושעל יסוד זה היא תנהל מו"מ, תבחר, תקיים דיונים, אף סיכומים ומסקנות אלא, היא אומרת, שבנוגע לביצוע היא תשאל את העם ותבקש הסכמתו. היינו לאחר המעשה, אחרי שנעמוד בפני עובדה מוגמרת להלכה. בבחינת: „בתר דעבדין מתמלכין". השאלה עומדת איפוא אם לתת יד (במידה שהדבר נתון בידינו) להנהגה הנוכחית, (ממשלת מערך או ממשלה חדשה במתכונת של היום מירושה אותו קו מדיני, בסוגיה ואותו קו במישור הרוחני) או למנוע זאת ממנה כדי לכוף עליה שינוי יסודי בכל מהלך המחשבה המעשה של העם היושב בציון, בכל מישורי החיים ועד כדי כך היא תיאלץ לשתף גם אחרים בהנהגה; להביא לאחדות בעם; להפסיק את הריב לסלול דרך לאיחוד כל חלקי האומה במאבק, להתגבר על התהום, הריאוש והניהליזם שהמדינה נתונה בהם בתשפת „מאסרינה", זאת היא השאלה שהמפד"ל עומד בפניה ר' עליה להכריע מתוך שיקול דעת רב לא מזוית וללא „דביקות" במסרות של השתתפות בהנהגה בכל הנסיבות.

המפנה מחייב

המפנה שחל במדינה מחייב גם מפנה ובבקורת דרכנו בשעה זו ד' בתנאים המתחים.

אמנם יש מקום לבעלי־דין לחלוק ולומר כי גם אם נצליח לשנות את פני ההנהגה הנוכחית ולשתף גם אחרים בתוכה ועל ידי כך לעצור בפני „הניסה־נפילה", להביא לאחדות בעם (ואל יהיה דבר זה קל בעינינו) — לא יועיל הדבר לשינוי כל שהוא בשטח התרבותי המוסרי הדתי מכיוון שאלה שעומדים להיות שותפים בממשלת הרום, לא משלמות העבודה, אינם נותנים מכלל שותם התופעות השליליות לאורח חיים של אמונת תורה, מעמדתם השלילית של ההנהגה הנוכחית. ואם לא „הרי זה כהרי זה", צד השווה שבהם.

אנו זורקים לנפשנו: מה היא שאיפתה של מדינת ישראל ביום ה' מה צריכה היא להיות.

בהם שהדבר לא דוכנו, הדרכם של אלה האלה לילך ולהחזיק לרוח ישראל סבא במדינת ישראל. לפעמים שונים: אבן צד שוה בכולם אף על־פי־כן האיחוד באומה האמונה הכוללת לכל — הם בעצמם ערכים יהודיים בבחינת „חיבור עצבים אחרים הנה לד' הם יגררו אחריהם ד' שינוי הלך תורה גם במישור התרבותי, המוסרי, הדתי לקיום יהודי היהודי של עם ישראל ומדינת ישראל.

ההכרעה קשה. אין כאן הלכה מפורשת: עשה ולא תעשה. יש צורך בהרבה סייעתא דשמיא לא להכשל.

ברם, דבר אחד ברור שיש לבחון את מהלכינו לאור מטרתה של התנועה והאספקלריה שלה ולא לומר: אנו מוסיפים ללכת בדרך שהלכנו בה מפני שהלכנו בה עד כה והוא הוכיחה עצמה. התנועה אומרת שגם היום תוכיח עצמה. אומר רבי מאיר מאפטא („אור לשמים" פרשת בחוקותי): „תורה שבכתב ותורה שבעל פה מוסרים הקב"ה לכל דור ודור שידרשו צדיקים על פיהם את התורה שבכתב לפי שיכולים לפי העת והזמן וכן שמענו שאדמו"ר הרב הקדוש מהר"ר ר' יעקב יצחק מלובלין פירוש הפסוק „ושפטו את העם בכל עת", רצה לומר לפי העת והזמן כן ישפטו הלכה..." ובבית מדרשם של קוצק ואיזביצא אמרו:

„השיגרה לעשות היום מפני שכך עשיתי אתמול — היא אם כל חטאת. הקיפאון ללא התחדשות המידית הוא סם המוות".

לחזור אל המקור

אין לכן טעם לומר שעלינו להמשיך ללכת היום באותה הדרך שהלכנו בה אתמול. יש לבחון בקפדנות רבה ובכובד ראש ובשיקול דעת רב, באספקלריה של רעיוננו אם אין צדק בתביעתם של הצעירים (למרות סיגיום התנהגותם שלא כדת פה ושם דבר שגם הזקנים אינם נקיים): ההתגוללויות, בני עקיבא והתלמידי ישיבותיהם, תלמידי ישיבות מרכז הרב חלק מהקיבוץ הדתי העומדים בשורה הראשונה בחזית ההגשמה של תורה ועבודה ובחזית הבטחונית של המדינה המוליכה מראשית צמיחת הגאולה לגאולה השלמה. דווקא חלק זה של התנועה שלא נסוגו עם הורם של „אין ברירה", של הליכה בתלם; הוא „קול העם". אלה עולים במידה רבה ברצון המחושבה וברצון להבקיע את החושך, על אלה שאומרים שלום שלום, אולי מתוך עייפות.

אם נעמיק חשוב נראה שדווקא אלה רוצים להמשיך בדרך המקורית של ראשוני הציונות הדתית: של מדיניות ציונית אקטיבית, של פעולות מדיניות בתחומות כשלנוכח עינינו התוכן הגאולתי של הציונות ר' המדינה בכדי להתגיא אני העם מן הנכוי. לשחרר מן הגוכריות ולהחזיר לעם ישראל את ארץ ישראל הגאולה; הם בעד מאבק ללא רתיעה וללא וותה צעמית של דמותה היהודית היסטורית של מדינת ישראל.

יומן ניו־יורק

בסימן ביקורו של הראשון לציון

מאת ד"ר הלל זיידמן, סופר „הצופה" בארה"ב

ביקורו של הראשון לציון, הגאון הרב עובדיה יוסף בארצות הברית זכה להד־רב בציבוריות היהודית וכן בכלי התקשורת הכלליים. הוא זכה לאהדה רבה התקבל בכבוד על־ידי כולם. הופיע בעצרות עם, בהרצאות. הגיד שיעורים בישיבות וכן נועד עם גדולי תורה מעמודי התווך של יהדות ארצות הברית. נוסף על השיחות המדיניות שקיים עם אישים מרכזיים בממשל האמריקאני וכן עם המזכיר הכללי של האו"ם בפניו העלה את זעקת יהדות סוריה.

הביקור של הראשון לציון כלל את ניו־יורק, ושינגטון, ניו־ג'רסי, מונטריאול שבקנדה.

בתלוויתי אל הרב הראשי, משך שבוע ימים. גם כשעסק בענינים מדיניים, לא יצא מד' אמות של הלכה. לדידו ד' אמות אלה משתרעות על פני שטחים רבים, באשר לדעת הרב, אין עולם אחר חולה עולם התורה.

הפגישות עם בני תורה היו גם המרשימות ביותר. שני הצדדים נהנו — הרב הגאון והמארחין — ראשי הישיבות ותלמידיהם.

בין הישיבות בהן ביקר — הישיבה אוניברסיטה ע"ש ר' יצחק אלחנן, ישיבת תורה ודעת, ישיבת מיר.

ביקורת על דרכי הלימוד

אחרי כל שיעור דיבר הרב יוסף על לימוד, אבל לא הרבה דברים על מעלת לימוד התורה, כיוון שזה בחינת מאי קא משמע לן — אלא על דרכי הלימוד, תוכנו ושיטתו. ואם כי לא ביקר במישרין, אבל היה ברור מדבריו שדרכי לימוד שונים מאלה המקובלים ברוב הישיבות.

הוא דרש ללמוד בעיקר דינים, בכדי לא להיכשל בעצמם ולהדריך לאחרים. ובבה קדושה, אמר, להדריך את הלומדים בהדרכה בנתיבות הוראה „קצות החושן" זה רק „קצה" החושן ולא החושן עצמו, העיר.

הוא ביקר אלה הכבלים. לדבריו, זמנם וכשרונותיהם, לפלפולים ולא להסברה ישרה, חבל על הכשרונות האלה. ולא עוד אלא כשיצטרכו לפסוק דין ימנו מקו הישר ויצטרכו ללכת באורחות עקלקלות, הזהיר בתוקף.

דבריו נתקבלו ברצון ע"י התלמידים. בישיבה גדולה ומפורסמת אחת לחשו באוזני תלמידים, שזה מזמן לא שמעו שיעור „הלקי" ומתקבל על הדעת כזה, ולא דברים כל כך נבונים בבירור דרכי הלמוד. שיעורו היה למעשה שיעור לדוגמא.

מתמיה שראשי ישיבות שהיו באותו מעמד כמעט שלא התיחסו לדברי טעם של הרב, ולא נכנסו לדון אתו בסוגיא זו, כי אם נטפלו ל„פוליטיקה" שבישראל...

במסתו בבית הכנסת „בית אל" בבורו פארק, ברוקלין, בהשתתפות של כאלף איש, התריע הרב על הסכנה בה נמצאת יהדות אמריקה, מבחינה רוחנית, סכנת טמיעה ונשירה, ואמר שעוגן והצלה היחיד הוא חנוך תורני. אבל לא רק חנוך הבנים כי אם גם חינוך ההורים. „בניהם לא ילמדו בישיבה אם אתם תבלו את הערבים בהסתכל בטלביזיה", הזהיר. הוא קרא ללמוד התורה ללא שעשונו של קולנוע.

עם הגאונים ר"מ פיינשטיין והגרי"ד סולובייצ'יק

בפגישות עם הגאונים הרב משה פיינשטיין הרב יוסף דוב סולוביי'ציק, עם כל אחד להוד, תמימת דעים בענינים יסודיים לענין אחד. בדבר הרב מאיר כהנא, להתאורה הביע רק התנגדות לו, הרב פיינשטיין הדגיש שסנה שלא אותו בכלא...). שניהם קיבלו את הראשון לציון בכבוד. הרבי פיינשטיין נתן לו את ספרו „אגרות משה" ובהקדשה כמעט על חצי עמוד הרים על נס את גדולו של בעל „חזון עובדיה" „יביע אומר" בהוראה, בהערה למעשה.

את השבת בילה הרב בקהילות הספרדיות, שבראשון עומדים גם אישים רבנים ומחנכים.

העדה הסורית בניו יורק שאפה חיזוק ועידוד רב מן הביקור הזה. אבל לא רק אלה.

משם נסעו ישר לשדה התעופה, שם חיכו להם תלמידים רבים מישיבה הספרדית „מקדש מלך" וחות של הרב חיים בר־אליעל, הרב לאפיאן, והרב ברוך בן־מנחם, אצלו התאכסן הרב בשבת, מחשובי הקהילה הסורית מר א. ברש שבת. מר סיטון שלום ועוד. בריקודים ובשירה „אור זרוע לצדיק", ליוו את הרב למטוס.

קבלת פנים ע"י אגודת ישראל

לקבלת פנים מיוחדת בלבביותה באה משלחת רשמית של אגודת ישראל בראשותם של האדמו"ר רבי משה הורביץ מבוסטון, הרב משה שרר, הנשיא, הרב יחזקאל בסר. הם דנו אתו, בהבנה הדדית מליאה בעיקר על עניני חנוך, בארץ ד' בהתפצות.

דיון עם ראשי המזרחי—הפועה"מ

כל הפרשה של היחסים בין ישראל לתפוצות המצב הדתי בארץ ברגע הפתחים עם משלחת של המזרחי—הפועה"מ בראשותו של הרב ד"ר ישכר דוב ברגמן, חבר הנשיאות העולמית. הרב ברגמן, שהינו גם נשיא של ועד החנוך התורני. גולל לפני האורח את בעיות החנוך באמריקה ואפשרות פתרון. הסורה מסר סקירה מפורטת על התמשתתיות של עמדתה של הרבנות הראשית כלפי הצטרפות לקואליציה מצדו של מפד"ל, העלה על נס פעולותיו ד' והכוונותיו של. ד"ר הרחות ד"ר רפאל לחיזוק הדת.

באותן השאלות דן עם משלחת של הסתדרות הרבנים, איגוד הרבנים בראשותם של הרב דוד ב. הולנדר, שהוא גם נשיא פועלי אגודת ישראל, הרב א. מכליס, שישיבתו וקהילתו כוללות הרבה יהודים סורים.

הרב הראשי בקשני לספר לו פגישה עם הסינטור הנרי ג'קסון, וכמו הלשון פנה אליו: „זכות גדולה לך שאתה מגדולי חסידי אומות העולם, שנאמר דברים גדולים עליהם ע"י חז"ל. תמשיך במאמציך, למען אחינו ברוסיה, וגם תעשה למען אחינו בסוריה. ובזכות זו תצליח בכל אשר תפנה ותעלה מעלה, מעלה, מעלה...".

הסינטור היה נרגש מאוד וענה להרב, שהוא היה, כקצין אמריקאני במלחמה בבוכנבלד, יומיים אחרי השחרור, וכזה שראה בעיניו ושמעו אוזניו. לא ישכח לעולם, וההחלטתו נעשה מאז לעמוד לימין יהודים נרדפים.

אצל ולדהיים עם תקוע

בכבוד רב נתקבל הרב ע"י המזכיר הכללי של האו"ם קורט ואלדהיים, בלווית השגריר יוסף תקוע. (הוסכם, לא לפרסם על השיחות, ולפיכך איני בן־חורין לדווח עליה).

בדיוק באותה שעה דנה מועצת הבטחון על הולנה הנגדי לישראל. תקוע עזב את הישיבה בכדי להלוות להרב הראשי. גם להראות לו את העצרת. היה נראה או במקום המשפט שמה הרשע.

הרב הירבה לשבח את מר תקוע כדובר יהודי אמיתי, ובמיוחד הרים על גם את נאומו במועצת הבטחון על „עם לבדד ישכון" במענה למאליק של ה„איזולציה".

עם סיטון שלום על פעולות לחנוך

הרב לא הסתפק בקריאה לחנוך תורני. הוא דן בענין זה הלכה למעשה עם כמה אישים. הייתי נוכח בדיון אחד בנידון עם מר סיטון שלום. היה זה דיון פרטי, שלא ניתן לפירסום, אבל יש לקבוע שמר שלום הצעיר מולבש כאחד אישי האמונה במעשים למען החנוך הדתי. אני מדגיש „בפעולות", משום שגלאה נפשנו מדיבורים בנידון, מסילים ללא כסוי, מהתכנסויות והכרזות על „בוועידות החנוך" הבאות במקום מעשים. סיטון שלום אף פעם לא השמיע „הרצאה" על „חיוניות החנוך". ב„קונגרסים" למען חנוך נפקד מקומו, ב„מוקדי" בנושא זה אין לו ענין, — אבל הוא עשה ועושה לפי־שעות בששה זה רבות וכבירות. ובימחרים גלופליים. בהתייעצות עם הרב שמעתי מרוחה על קהילות ספרדיות באמריקה הדרומית והמצפונית. וכי אירופה, ללא רבנים ומחנכים, על סכנת טמיעה, והעיקר על פעולות שכבר התחיל בזהן בתנופה ובמעשיות, שאין דומה להן אף בין יהודים אשכנזיים של המון ארגוניה.

מר סיטון שלום הוא „אבי" אחד המפעלים ביותר של מפעל פתוח „בתו"ם". דודו מר א. ברש שבת הוא הראשי הקהילה הספרדית.

*

באמור בכל הופעותיו דרש הרב לימוד הלכה למעשה; ופיכך לכן איך גפלמה מאחדים שהתפנו בפראות משנה מפורשת „והא הוי בגולתן".

ברם היו אלה רק תופעות יוצאות דופן.

הביקור הכתר בהצלחה והרם להרמת כבוד התורה ונושאי דגלה.

„הפרדת כוחות" ומעמדו של כוח חירום של האו"ם

מאת ד"ר י. נפתלי

אחרי הפרדת הכוחות בין צבאות ישראל ומצרים והצבת כוח בינלאומי ביניהם, נעשים מאמצים להגיע להסכם דומה עם סוריה. נזכיר גם, כי לפני שלוש שנים הועלתה בעיית הצבת כוח בינלאומי בין ישראל ושכנותיה על ידי „ועדת הארבעה", אלא דובר אז, שהכוח יהיה מורכב בעיקרו מצבאות שתי מעצמות העל, רוסיה וארצות־הברית, — דבר שישראל התנגדה לכך.

יצויין, בימינו אלה הוזלו בכלל לדבר על ערבויות בינלאומיות לפתרון סכסוך ישראל—ערב, כי אין אף צד בסכסוך הזה שיסכים לכך. בפרט אחרי שהשיטה הזאת הוכיחה את אפסותה בעבר.

שטח מפורז מוגדר: איזור הנמצא בבעלות המדינה, אך היא איננה רשאית לבצרו או להכניס לתוכו כוח צבאי. לפי חוזה ורסאי, הפך איזור הריינוס שטח מפורז וידוע שהגרמנים הפרו אותו. לפי הסכמי שביתת הנשק שבין ישראל ושכנותיה נקבעו כמה שטחים מפורזים. ניצנה — הוכרזה פעם כאיזור מפורז בגבול מצרים, מלחמת ששת הימים שמה קץ למצב הזה. גם בגבול ירדן היו שטחים מפורזים, מתוכם משמר הירדן. עד למלחמת ששת הימים, הוגבל מספר הכוחות המזויינים בירושלים בשני חלקיה. כולם בוטלו.

האזורים המפורזים בעולם וגם באזורנו לא החזיקו מעמד וכל דאלים גבר, מי שהיה לו כוח השתלט עליהם על אף מתאוויו של הצד השני. לכן, ארבעת המעצמות בדיוניהם על הסדר בסכסוך שבמזרח התיכון באו לידי מסקנה, כי דרושה הצבת כוח בינלאומי משטחים מפורזים.

יחד עם זאת בדיונים על מציאת פתרון לסכסוך המזויין שבאזורנו, איש לא העלה את הרעיון של מתן ערבויות בינלאומיות לצדדים המעורבים בסכסוך זה, כי ידוע שאין להן ערך, הערבויות הבינלאומיות או האזוריות, לא עמדו במבחן המציאות לפני מלחמת העולם השניה והארצות שסמכו עליהן שילמו מחיר יקר בעד אמונתן הפיותות.

אגב, כריסטיאן פינו, שר החוץ לשעבר של צרפת בביקור של שבועים בארץ לפני כשלוש שנים הזהיר אותנו: אל תסמכו על ערבויות בינלאומיות. כשר החוץ בממשלת ג' מולה בעת מבצע סיני, הוא נוכח לדעת מהו הערך של ערבויות בינלאומיות, גם לאלה שניתנו על ידי של צרפת. דברים אלה נאמרו לנו על ידי מרצאה מתוך שכן החלה בלם סינו את הקו נגד מצרים. ולא פעם היו לו ויכוחים עם ראש ממשלתו בנושא זה. „הוא עשה זאת, כי האמין לנאצר, שפנו מודיעות להסדר ולא למלחמה, רק אחרי שהרביע שרומת על ידי רודן מצרים, שינה פינו את טעמו ונתן יד למבצע סיני."

בהצבת כוח בינלאומי בגבולות ישראל—ערב, מעוניינות המעצמות הגדולות מטעמים שלהן וגם הארצות הקטנות עם מזכיר האו"ם בראשם, כי האחרונים מעוניינים שוב בחיזוק של האו"ם. עמים קטנים אלה שוכו לעצמאותם בשנים האחרונות הרגים לגדולם והם רואים באו"ם עוגן הצלה בעת צרה מכיוון שכך יגדל כוחו של האו"ם, כן יגדל בטחונן העצמי.

משברים באו"ם בגלל כוח החירום

יצויין, זהו הפעם הראשונה, אשר כל הארצות המשתתפות באו"ם, פרט לסין הצמוכה שאינה משתתפת בדיונים של המזה"ת, מסכימות להציב כוח בינלאומי באיזור כה מסוכסך כמו המזה"ת. בעבר לא כך היו פני הדברים. משברים רבים פרצו באו"ם עם רוסיה וגם עם צרפת בגלל המצב במזה"ת, מאז קום מדינת ישראל.

נזכיר בקיצור את ועדת הפיוס בראשותו של הצרפתי בראסאגיה. ועדה זו גרמה לסכסוך עם הרוסים, שהתנגדו לה בטענה שהיא בלתי יעילה. חסרת אונים ולא תוכל לפתור את הסכסוך שבין ישראל לבין הערבים, לכן גם סרבו להשתתף בהוצאות הועדה. הצרפתים, אשר אחד מפקידיהם עמד בראשות הועדה, גם הם התנגדו לה, אבל השתתפו בהוצאותיה. סכסוך יותר חמור פרץ כאשר ה„קסדות הכחולות" של האו"ם נשלחו להשכין שלום במלחמת האחים בקונגו—קינשאסה ואשר בעת ביקורו שם מצא מזכיר האו"ם האמרשלד את מותו. הרוסים טענו, כי ההחלטה על הקמת הכוח הבינלאומי הזה נתקבלה בניגוד לדעתם, כי למעשה הוא משרת את האינטרסים של האימפריאליזם.

הסכסוך העיקרי פרץ בין ארצות המערב לבין רוסיה אחרי מבצע סיני — סואץ. הרוסים טענו, כי מלחמה זו היתה מלחמה קולוניאלית ביסודה ולכן אלה שגרמו לה חייבים לשאת בעול הוצאות הכוח המזויין, שהוקם על ידי האו"ם והוצב בגבולות ישראל—מצרים כתוצאה מהמלחמה הזאת.

כוח האו"ם הורכב אז מצבא של ארצות קטנות. רצה זאת נאצר כדי למנוע התחרות רוסיה—אמריקאית, כי שתי המדינות האלה רצו להקים כאן כוח מזוין גדול, כיום התנגדה ישראל, שכוחות רוסיים ישתתפו בכוח הבינלאומי שהוצב באיזור, כדי שצבא רוסי לא יתמקם באיזור לפי הזמנת האו"ם.

הרודן המצרי בזמנו רצה דווקא, שהכוח הבינלאומי שיוצב בין ארצו וישראל יהיה מורכב מצבאות של עמים קטנים, כי אם הוא יהיה מורכב מעמים גדולים הוא יצטרך להתחשב בהם, כדי שלא יתערבו את המדינות אליהם הם שייכים. ראיה זאת לפני מלחמת ששת הימים, כי אשר נאצר הוליך להסתלק מכוח האו"ם — עשה זאת. יתכן, שרודן מצרים לא היה נוהג כך, אילו הצבא הבינלאומי, שהוצג או בגבול מצרים—ישראל היה מורכב מיחידות של המעצמות הגדולות.

לכן באו גם נציגי המעצמות הגדולות הברית בוועדת הארבעה לידי מסקנה, כי מוטב להקים כוח בינלאומי מצבא של עמים גדולים ולהבטיח בכך שמה שקרה לפני מלחמת ששת הימים לא יקרה עוד. אולם, כאמור לא יצא דבר מהצעה זו בשל התנגדותה של ישראל לשיתוף הרוסים וגם של הצרפתים. בגין גישתם העוינת לישראל.

הפרת הכוחות והדרך לאלג'יריה

הפסקת האש במלחמה הוא אקט צבאי בלבד, בכל זאת ידוע שהוא נעשה בליווי הסכמים מדיניים, אף הבטחות להבא גם הפרדת הכוחות — כל כי שסבור, שהוא רק ענין טכני — בטעות יסודה, כי קודמים לכך דיונים מדיניים. נסיעותיו של קיסינג'ר להסדיר הפרדה כוחות עם המצרים ועתה עם סוריה מעידות על כך.

אם כן, אין להתפלא למה מעמידים לנו הסורים תנאים מדיניים בדיונים על הפרדת הכוחות. השאלה היא רק מהי מידה שעודתנו מול הלחצים המפעלים עלינו לגלות גמישות לוויתורים לסוריה, כי קיימים לחצים רבים עלינו ואין כל טעם להסתיר.

מכיוון, שהפרדת הכוחות עם סוריה קשורה בהסדר גלובאלי לא רק עם שכנינו, אלא עם העולם הערבי כולו אין איפוא להתפלא, שהמתווך האמריקני מצא לנכון לבקר באלג'יריה לפני שהתחיל בשיחות אתנו ועם הערבים.

האחדות הערבית הוכיחה את עצמה בעת ואחרי מלחמת יום הכיפורים. זו עובדה, שיש להתחשב בה בכל המהלכים המדיניים בינינו לבין הערבים. אם בימיו של נאצר היתה קיימת חלוקה בין ארצות הריאקציה לבין ארצות ערב המתקדמות, אם היא קיימת עוד בחוברות תעמולה מישנות, הרי במציאות קיימת חזית המאוחדת של עמי ערב מול ישראל, אין שומעים עוד התקפות על פייסל, חוסיין או הנסיכים שבמפרץ הפרסי מצד המתקדמים, גם לא מפי המתבלים.

פעם היו נוהגים העמים הקולוניאליים, גם אלה אשר בארצותיהם היו ממשלות סוציאליסטיות לתמוך בכוחות הריאקציה במושבות. האמריקנים, שלא היו להם מושבות, היו תומכים בארצות בהן משטר ריאקציונרי, כי המתקדמים היו פונים למוסקבה או לפקין. בפרט כשהתחילו בעצמם במדיניות של התקרבות לסין ולרוסיה.

כשהבינו, שאין זה מספיק לעשות הסכמים עם פייצל בריאד, או עם חוסיין ברבת עמון, אלא צריך גם להתקרב לעולם הערבי המתקדם, הרי הדרך המתאימה ביותר היא לבוא ראשית כל במגע עם אלג'יריה, ארץ מתקדמת מובהקת ואשר נשיאה מתיימר לעמוד בראש העולם הערבי. יתר על כן, המנהיגים האלג'יריים אינם דוקטרינרים נוקשים, יש להם גישה פרגמאטית להסדר הבעיות בעולם. משום כך, לפני שהתחיל בסיבוב עם שכנינו מצא קיסינג'ר לנכון לבקר באלג'יר, כי במידה מסויימת הוא יוכל להיעזר ב„שירותיו הטובים" של הנשיא בומדיין.

יתר על כן, האלג'ירים אף פעם לא השליכו את יהבם על מוסקבה, אף על פי, שיש להם יחסים טובים עם הרוסים. גם כשהתחככו עם הצרפתים בעת הלאמת מקורות הדלק — לא פנו למוסקבה אלא בשיחותיהם עם הצרפתים הזכירו לא פעם את השם של ארה"ב. כלומר — רמזו בזה לצרפתים אם לא יסתדרו הענינים ביניהם, קיימת המיד האפשרות לפנות לאמריקנים. מה עוד, האלג'ירים לא שכחו לנשיא, שבעת מאבקם על עצמאות ארצם, נעזרו ע"י האמריקנים.

אומנם, האמריקנים לא באו לפני ארבע שנים להתערות עם הצרפתים באלג'ירה בעניני הנפט, כי קיימת היתה אז סולידריות של המערב. בכל זאת שמחו אז האלג'ירים לדעת, שלא יופעל עליהם לחץ אמריקני ועל ידי כך יוכלו לנהל משא ומתן עם הצרפתים ללא לחצים מבחוץ.

במצב דברים זה, לא קשה לשר החוץ האמריקני לבוא במגע עם האלג'ירים. מה עוד בעת עצרת האו"ם האחרונה, שהיתה מוקדשת לבעיות אנרגיה וחומרי גלם ואשר האלג'ירים היו השושבינים העיקריים שלה, ניצל נשיאה של אלג'יריה את ההזדמנות לבוא בדברים עם אנשי מסור ומדינה בארצות הברית וקיסינג'ר בתוכם.

מכיוון, שמשטר הבעת בסוריה מוגיע כמשטר מתקדם, אם ניתן יהיה להשפיע על ראשי השלטון בארץ הזאת, הרי זה רק בעזרת מדינאים מתקדמים מארץ אחרת. כי כאן ויראותו של שר החוץ האמריקני לבקר אצל נשיא אלג'יריה ולפי הידיעות הנגיעות אלינו התקיימו בימי באלה חילופי איגרות בין נשיאי אלג'יריה וסוריה. תוכנם טרם הגיעה לידיעת הציבור הרחב, אבל שקיימת התייעצות ביניהם בדבר הפרדת הכוחות עם ישראל — אין זה סוד.

עם שרידי הקהילה היהודית בסורינאם

מאת יעקב בלור

— רשמי מסע —

כשהמטוס שלנו נחת בשדה התעופה של פארא־מאריבו, בירת סורינאם, (גויאנה ההולאנדית בחוף הצפוני של דרום אמריקה) הרי הדבר הראשון שמשך את עיני היתה כרזה גדולה בבניין שדה התעופה שקידמה בברכה את הנוסעים באנגלית, הולאנדית וכמה לשונות אחרות התוהינה שסורינאם מכילה בני־דתות ואמונות שונות רבות: לנוצרים, פרסביטריאנים, הוסיטים, קתולים רומאניים, אורטודוקסים יוונים, מוסלמים וכולי. בעוברי על הרשימה הבעתי לקטגוריה של ישראלים הסיפרה הקרובה לה 830, והיו האוכלוסיה היהודית של סורינאם היום. חשיבותה מקרוב בא העיקב אחרי האוכלוסיה של העיר רואה סינים, יאוואנים, אינדיאנים, כושים, יאפאנים, אינדונזים, ומזמן לזמן הפנים של אירופי, בדרך כלל שותפים יפה, התלה שומעים הלשון הרשמית, הולאנדית, אחרי כן הזיכרון האנגלי הנקרא „טאקי־טאקי", תערובת של ספרדית, פורטוגזית אנגלית וכמה מלים ממוצא עברי, אחרי כן דיאלקט של הילידים הנקרא סוקי; וכן סינית, יאוואנית ויאפאנית. הבגש הכושי יש לו ניב משלו.

ראשיתה של הקהילה

הקהילה היהודית מונה היסטוריה של שלוש מאות שנים. בשנת 1654 כשבראזיל הצפונית נכבשה בחזרה בידי הפורטוגזים ואז היהודים אנוסים לברוח, הלך מהם יצאו לקאיינה (גויאנה הצרפתית), קבוצה של מאראנים באותו זמן עזבו את לבורנו, איטליה, והתיישבו אף הם בקאיינה. אולם שנה אחת לאחר שהגישו כבשו הצרפתים את האי, הם הבטיחו ליהודים חופש דתי אך לא קיימו את הבטחתם. הקהלה התמורה ורבים עברו לסורינאם שם גרו מספר יהודים. הם קיבלו רשיון להתיישב באיזור מיוחד מסוים לעסוק בחקלאות והיו הראשונים שייסדו את מטעי הסוכר בסורינאם. איזור זה התפרסם כ„יודן־סאוואנה" — סאוואנה היהודית. שם הם בנו בית כנסת וניהלו קהלה משלהם. הממשלה העניקה להם אוטונומיה והיתה להם מיליציה משלהם שהגן עליהם מפני האינדיאנים והעבדים.

חברי הקהילה הזאת הכילו נושאי משרות בכירים אזרחים וצבאיים. בתעודות יש סיפור בנוגע לפסק דין שהוגש על ידי בית הדין היהודי והערעור של הנאשם לממשלה: יהודי נמצא אשם בהסגרות של אחד בימי הביינים של חג (בחול המועד) וניתן לגירוש מן היודן־סאוואנה. הממשלה הבירה בפסק הדין של בית המשפט כמוזיב.

עד היום הזה, יהודי סורינאם הם פאטריוטים מובהקים. בשנת 1689 כשסורינאם הותקפה בידי הצרפתים, אז היהודים שבראשם עמד שמואל הנשיא, אחד מזקני העדה, נלחמו יחד עם ההולאנדים, משפחת הנשיא עדיין קיימת בסורינאם.

שוחחתי עם אחד ד"ר נשיא בבית חולים. בתקופה שנייה של סורינאם היה אחד מהמנהיגים הראשיים קפטיין בשם יצחק פינטו.

בזמן כשכל הארצות האחרות באירופה גירשו יהודים, בריטניה והולאנד נתנו אורחים. כשהאנגלים עזבו את סורינאם הם רצו לקחת את היהודים עמם לג'מאיקה, ביודעים כמה הם יכולים לתרום להתפתחותו של האי. ההולאנדים, כמובן, אף הם העריכו את הדבר הזה והאיצו ביהודים להישאר במקום שהם נמצאים.

סיום תקופה

האוטונומיה היהודית בסורינאם התמידה עד שנת 1825, 200 שנה כמעט. בבקעה כמעט הנדידות התכופות של העבדים ובמקצת מומת האקלים הקשה, התחילו היהודים לעזוב את הסאוואנה. מהם שהגיעו לקוראקאי, מהם להולאנד ומהם שהגיעו לצפון אמריקה. עקבות של הקהילה המוקדמת יותר שלהם נשארים, למשל בבית קבריה מוזנח עם מצבות הנשואות כתובות בפורטוגזית, אנגלית ועברית. על מצבה אחת, בתאריך 1732, מתואר המנוח כשוחט מוהל וסופר.

המלה העברית מושבע אף היא נוספה, המלה הזאת נראה שהוא פעל כנוטריון, מקבע שהוא מכובד עדיין מאד בהושבה הזאת.

פארא מאריבו שופעת היום בעקבות של העבר היהודי העשיר שלה. שם מצויים רחובות עם שמות יהודיים כגון יודנברס טראט (בה משתמשים גם ברובע היהודי באמסטרדאם), דשורון סטראאט דב קוסטה סטראאט ואפילו לוונשטיינס סטראאט, הרחוב הזה נקרא על שמו של רב אורטודוקסי שנולד בסורינאם, בנו נעשה יותר מפתי לרב בקאניה ושווייצאריה. ישנם בתים שעדיין מודבקות להם מזוזות, אם כי יהודים לא גרו שם מזה זמן. ונזירים הנוכחים לא הורידה. אותן מתוך תערובת של יואש של כבוד ושל אמונה טפלה. הרואים בהם מעין קמיע לברכה, רואים שמות על הלוחות הראוות כמו אבי־עזר, רפאל, אבוהב, פראדו, מעית, דב קוסטה ואחרים — ברלם שמות בולטים של משפחות פורטוגזיות וספרדיות יהודיות. בעלי השמות הנוכחיים אינם מדעים אפילו למוצא היהודי שלהם. ישנם גם כושים עם שמות יהודיים שהם משתמשים במלים עבריות בלשונם, הם מצאצאי העבדים שעבדו במטעי הסוכר בבעלות יהודית.

קיים סיפור בנוגע לקהלה היהודית בימים ההם: היו שם עבדים כושים בסורינאם — ברגיל, אותים בכל משפחה יהודית. (העבדות בוטלה בשנת 1863) ד' אנשים מהחוף האינדונזית, הובאו לשם כדי לעבוד במטעים, שבאותן הזקן הם מסבירים את הכיבה שגרים עם בנים רבים. כן היותה שם קהלה של צבעים עריקים הגרים בערבה.

נס ליל „כל נדרי"

פעם אחת תקף אחד מן העבדים העריקים הללו את המשרתת על אחד מן הבתים היהודים הבכירים ואמה להגיד להם מתי יהיה הזמן המתאים ביותר של השנה להתקפה של הקהלה היהודית ולשדוד את בתיהם. היא אמרה להם לחכות עד ליל יום הכיפור כשכל היהודים יהיו בתפילת „כל נדרי". לאחר שהיא מסרה להם את האינפורמציה, נתנו לה ללכת, באיים להרוג אותה אם תגלה את תכניותיהם למישהו. לשעה קלה היא שתקה, אבל הבעלים היהודיים שלה היו כל כך טובים אליה והיא אהבה אותם שסוף סוף לא יכלה לעמוד בפיתוי, כשיום כפור התקרב, סיכנה הנערה את חייה ואמרה ליהודים מהי מזימתם של העריקים.

אבל פה היום של היהודים לששות; זם. בודאי לא רצו להיעדר מבית הכנסת ביום כיפור כדי להגן על בתיהם וחייהם, לבסוף הם החליטו לנקוט תכנית מודית, כשיום כיפור עמד להתחיל, הלך כל אחד לבית הכנסת כרגיל, אבל כל אחד נטל עמו רובה מאחורי בית הכנסת מודדו הרובים ומקמו בכל נדרי.

הפריג עבר לאט. בתוך היו ותשים בעשב. לאט לאט התקרבו העריקים, הם הקיפו את בית הכנסת, כשהתקרבו מספיק, הם קמו מריבצתם והסתכלו לתוך החלונות ראו עבר דרך הקבוצה, באמריקה, משם היו האנשים הללו, לבן הוא סימן של נצחון, וכאן היו כל היהודים לבושים לבן, כאילו כבר ניצחו. כשהם מזמרים בקול, אחרי המבט הנפתע הזה, הם נמלטו על נפשם. הם ברחו אפילו מבלי לראות את הרובים, והיהודים יכלו ללכת הביתה באותו יום כפור בשקט ולעולם לא הפריעו העריקים את הסאוואנה היהודית.

סורינאם היתה לה עדה ספרדית בשם „צדק ושלום" ועדה אשכנזית נוה שלום. בין שתי העדות האלה היתה מחלוקת ישנה נושנה ולמעשה הן המשיכו כקהלות נפרדות. במרוצת השנים ירידתן במספרים הביאו לתקרבות ביניהן, הן נאותו להשתמש בבית הכנסת האשכנזי אבל להתפלל לפי הנוסח הספרדי ר' בית הכנסת שמשתמשים בו עתה הוא הבניין האשכנזי במואה סטראאט.

זה מקרוב הוציאו השלטונות ההולאנדיים במושבה בול המתאר את בית הכנסת „נוה שלום" בפארא מאריבו.

הממשלה פירסמה גם תכניות לשיקום של בית הכנסת ביודן סאוואנה ולהפוך אותו למוזיאון לאומי, ישתמשו באותו סוג של לבנים שהובאו מהולאנד לפני שלוש מאות שנים, זהו בית הכנסת העתיק ביותר בחצי הכדור המערבי.

הקהלה היהודית בסורינאם משתדלת לקיים מגע עם הקהלות היהודיות בכל העולם, היא מפרסמת עתון יהודי בהולאנדית (תרועה בעברית) המביא ידיעות יהודיות מכל העולם.

מרכז הקהילה ובית־הכנסת

מוסד ביאליק ★ ספרים חדשים

ק. א. ברתיני
מחשבים ודרכים
שני מחזורי־שירה שהראשון בהם, 'שירי סיבוב', מעוגן במראות הכלואים והעקורים בסיבוב המאבקים על נפשם, והשני, 'בלדות עגנוניות', זורע אור חדש על הדמויות הראשיות של סיפורי עגנון.
92 עמ'. —6 ל"י.

★

שמואל הוגו ברגמן
הפילוסופיה הדיאלוגית מקירקגור עד בובר
חיבור מקיף על התפתחותה של אחת התורות הפילוסופיות, המנחה את השיחה ביסוד הממשות.
242 עמ'. —24 ל"י

★

מהדורות חדשות
י. ל. צונץ
הדרשות בישראל והשתלשלותן ההיסטורית
הספר הקלאסי הגדול בחוכמת ישראל, בעריכתו של פרופ' ח. אלבק. הדפסה שלישית.
600 עמ'. —40 ל"י.

להשיג בכל בתי־המסחר לספרים ובמדור ההפצה של מוסד ביאליק, ת.ד. 92, ירושלים

חוקה וחוקי יסוד בישראל

מאת יונה כהן

(ג)

אם מטוב שער המשפטים חש באווירה של ספקנות קשורה באולם, בהרצאתו ב"יום העיון" בכנסת, בשעה שהעלה את הצעתו שתפקיד השמירה של החוקה במדינה יימסר לביהמ"ש העליון, אי מתוך ידיעה עצמית על משמעות הצעתו וקיומם של חוקים רחבים שלא יעשו לכך, אמר השר צדוק:

„הובע החשש שמא נמסור כח רב מדי בידי ביהמ"ש העליון והוא יגש למלאכתו בדרך הפרשנות המכנית הצרה בהתחשבות מבסיבה משתנית ומתפתחת".

שר המשפטים סבור שביהמ"ש העליון, בבואו לפרש חוקים הקונסטיטוציוניים מתחשב בכל הנסיבות, ומסתמך על המלים שאמר כב' השופט ש. אגרנט אודות "חוק השבות": „בשים לב לאופיו הקונסטיטוציוני המיוחד של החוק האמור, ובהתחשב במגמה שמאחורי הגישה הכללית הכללי של הסמכויות המוחזרות בו, הנני סבור שהדרך לפרש את המלים האחרונות אינה חייבת להיות זו של כהן פירוש כמשמעם דווקא".

גם לשופטים השקפת עולם

השר צדוק רוחש אימון לא סייג בשופטי בית המשפט העליון שלנו ואין הוא בסבור שאין השופטים משתחררים לחלוטין מגישה סובייקטיבית, אלא שלדעתו אין בכך השפעה על בסיס על הפסיקה. בתוך כבוד בוא לשופטים אל נתפלא אם נבדוק, ונמצא רבים במדינה הסבורים שלהשקפת עולמם האישית של שופטי בית המשפט העליון יש השפעה לא בעצה על דרך פרשנותם להוקי הכנסת ועל פסיקתם. זאת תעיד: לאחר שביהמ"ש העליון, בהקריב הנוגעים לציפור נפשה של האומה, להתהום הנודע, הרגיש היסודי לקיומנו כעם, בכל הקשור לתורת ישראל וקיומה, פירשו מיבצת השופטים את חוקי המדינה פירוש כה „והבי" יד שנבלו מבני את נכונתו היהודית...

הבה נקרב את הדברים למציאות ונזכיר עובדה אחת בלבד. שופט ביהמ"ש העליון נעתר לעותרים מהללי קדושתה של שבת, והוך חילול שבת מהדהר ורועם מחוק השופט הנכבד את ידיהם של העותרים, ובהחלטתו, על דעת עצמו בלבד, הביא להפעלתה של טלוויזיה בשבת. עתה מוצע שאותו שופט, יחד עם שופטים אחרים שבהשקפותיהם, באורח חייהם ובפסקיהם, קרובים לחברם, יהיו מופקדים על פירושם של חוקי המדינה והתאמתם ל„חוקה". האומנם תרחה יד שמאל אשר עשתה יד ימין של אותו שופט? מותר להניח שחברי הכנסת יחששו דרך לביניהו על גוף משפטי מרכזי, שיופקד על משימה נעלה זו בלבד, על שמירה על ה„חוקה" ללא הפפעה וקשר לפסיקה קודמת, ולתקדימים משפטיים שהם עצמם יצרו...

השופט ודעותיו הפרטיות

בחזור לדבריו המאלפים של השר צדוק ומכרבם על שופטי ביהמ"ש העליון שלנו. מטענה באמונה הנהגתו, שהשופטים שלנו אובייקטיביים הם, מבא שר המשפטים, ובצדק, בקטע מדברי השופט אגרנט שאמר (במשפט שלים):

„העקרון של שלטון המשפט משבעותו היא כי על השופט להתרחק בכל האפשר ממתן קדיפות לדעותיו הפרטיות על מה שתובע הצדק בנוגע לעתרון הבא לפניו, שאם לא כן עלול להתעורר החשד כי במקום להיות פירושו של החוק הוא שפט עפ"י שרירות לבו.." ובהמשך לזה אומר השופט אגרנט: „אכן, מסכים אני כי השקפת העולם של שופט נותנה אותותיה זעיר פה וזעיר שם בהחלטותיו, ולו אך מהמת לסף הכרתו. גם אינני שולל שקיימים מקרים בהם לא תעמוד לו לעזור ידיעתו המשפטית המכנית, באין הוראה במשפט הפוזיטיבי הענה על השאלה הטעונה הכרעתו. אמנם במקרים כאלה יכול שלא יהיה לשופט ברירה אחרת כאשר לסמוך על מושג של צדק הנראה בעיניו. אלא שגם אז דרושה לו התרכה כי אותו מושג הכתרש בתודעתם של בני הציבור הנאור. אפילו אם אין לפניו עדות אובייקטיבית על כך, אף על פי כן, קומה על השופט הנתון בדילמה המורה, לפחות להעריך בלבו פנימה כי הכושג על צדק שהוא בא להכחיזו, היה זוכה להסכמתם של בני הציבור ההוא אילו נדרשו להביע את דעתם עליו. אולם אם מתעוררת בפניו בעיה של השקפת עולם אשר לגביה הדעות של בני הציבור הנאור הן חלוקות עד היסוד, ורובצת ביניהם תהום עמוקה, כל שכן אם המחלוקת הזאת מסעירה את הרוחות. כי אז מוטב שהשופט ירסן את עצמו מלהביע את דעתו הפרטית על אותה בעיה, ד בלבד שקיים בפניו מוצא שיפוטי שאינו מצריכו לעשות זאת".

לקבל רק פסיקתו של שופט

למען האיזון הביא השר צדוק דעה שונה כזו של השופט אגרנט. הלא היא דעתו של השופט א. זיתקין שאמר שגילוי לב:

„לפעמים חייב בית המשפט לנקוט עמדה אידיאולוגית, האל יחושה שאינו מסוגל לכך, או שהדבר יפגע ביוקרתו, בתיתו תשובה לשאלות אידיאולוגיות אין השופט מתיימר שהכל חייבים לקבל את דעתו כנכונה, את פסיקתו חייבים לקבל. הנורמה המשפטית שהוא פוסק כחייבת, כי זאה מטבע בריאתה הפונקציה השיפוטית שבלעדיה אין קוף להמדינות"...

את ההססיה ההספקה המתלוות לעצתו, להפקיד את שמירת החוקה בידי ביהמ"ש העליון, מבקש שר המשפטים הכלומד לפטור בדרך עקיפין, בהקנות עביו של ת. סרידר סיינתן לחוקה. וכך אמר בסוגיה זו:

„עם כל הכבוד לשופטים בבית המשפט, אינני מציע שאנחנו נסמוך בכל על התבונה ועל הריסון העצמי של השופטים בלבד, שהוא תביד מפריש את החוק הזה החוקה לפי רוח הזמן, ובסיבה זאת דעתי היא שאין להפריז בנוקבות הבריון שבו נפסוק את החוקה שלנו. יש להשאיר מידה רבה על גמישות יחסית בידי המוסדות הנבחרים הבציגים של המדינה".

מי יפסוק בטענה קונסטיטוציונית?

כאן העביר השר צדוק את ציבור המשפטים לדאגה אחרת: כיצד לחבר בית שהחדרינוה בחוגים הקונסטיטוציוני לא השבע את הליכי השיפוט הרגילים, הרי להלכה שאלת הבהרת הקונסטיטוציונית של חוק או של הוראה חוק יכולה להתעורר בכל משפט ובכל ערכאה שיפוטית.

הצעתו של השר צדוק היא שכל טענה של נתבע שחוק פלוני כאילו סותר את החוקה הבא לעיונו הלכתו של בית המשפט העליון, שישב בהרכב רחב ויפסוק. כל זה בלי לפגוע ובלי לעכב את דיוני שאר הערכאות: אלא אם ביהמ"ש העליון, תוך כדי הבירור, יפסוק או יצווה לעכב את ההליכים באינסטנציה היותר נמוכה.

כך אמר שר המשפטים: „נאשם מובא לדין בפני בימ"ש עירוני על עבירה על חוק עזר עירוני והוא טוען שאותה הוראה של חוק העזר העירוני, לפיה הועמד לדין, נוגדת את העקרון שנקבע בחוקה המדינה. או נתבע במשפט על הוצאת דיבה טוען בבית משפט השלום שהוראה פלונית בחוק לשון הרע איננה קונסטיטוציונית ו„אינה תופסת" מפני שהיא סותרת את עקרון חופש הדעה וחופש הדיבור הקבוע בחוקה. האם נעביר על שופטי השלום ועל השופטים העירוניים ועל בתי המשפט המחוזיים את הפסיקה הקונסטיטוציונית, כפי שהם כתעררים רגילים בפניהם? האם נרשה היווצרות מערכת מגוונת, ודאי בברוצת הזמן סותרת, של הלכות פסוקות בכל רחבי מערכת השיפוט על הרצאות השונות האלה?"

באמן לדרכו הצעתו שביהמ"ש העליון הוא המוסד השיפוטי הראוי לדון בהתאמת חוקי המדינה לחוקה. הכלים השר צדוק רק לכך שבעתיד יוכנסו שינויים מסויימים לשיקולים של „ועדת המינויים לשופטים", ולא את הליכי המינויים, ואמר שיתכן שבעתיד יהיה צורך להביא בחשבון יותר כשירויות שצד כה לא ניתנה עליהם הדעת, לכשל, כשרויות בתחום המדע הקונסטיטוציוני, פעילות ציבורית וכדומה.

דעתם של שופטי ביהמ"ש העליון

בצוד שר המשפטים אדוק בשרפתו הנ"ל לא כן הוא בדעותיהם של השופטים העליונים עצמם. הללו חלוקים הם בזה. השופט לנדו פרסם ב„הפרקליט" (בשנת 1971) מאמר בו יצא נגד הטלת התפקיד של „שמירת החוקה" על ביהמ"ש העליון ועל בתי המשפט בכלל. לדבריו, לא שעליהם לפרש ולבדוק חוקים המתקבלים בכנסת, מבחינת תכנם ומהותם הקונסטיטוציונית. אין בית המשפט צריך לדון אלא בצד הפורמלי בלבד, כדרך שנהג בית המשפט במשפט ברגמן—האוצר, בענין „חוק מימון הבחירות".

חלק מהשופטים בביהמ"ש העליון (אגרנט, לנדו וקיסטר) סבור שאין לביהמ"ש העליון להתערב ולפסוק בסוגיות הקשורות לדת ומדינה. לעומתם ישנם שופטים (ויתקון, חיים כהן, ברנזון ומאני) הסבורים שלביהמ"ש העליון סמכות כליאה וחובתם היא לשפוט בכל הבעיות.

בהרצאתו, במסגרת „יום העיון" בכנסת לזכר הזיר הכנוח ר. ברקת ז"ל, התייחס גם השופט א. ויתקון לבעיה הנ"ל של הדרך בה דן השופט העקפת עולמו הפרטי. ד"ר ויתקון סבור שישופטים בישראל, יודעים להתרסן, להיות כתונים בדין ולהתחשב בדעת הזולת. השופטים אצלינו, אמר, הם שופטים ופוסקים ולא „כותבי מאמרים ראשיים". בכל זאת, הוסיף השופט הנכבד, ישנה אפשרות של נקיטת עמדות קונטרברסאליות, אך זה כבר תלוי בציבור, אם יידע להתמוך ולקבל באיכותה את פסקי הדין של השופטים, גם כשהתוצאותיהם אינן לרוחו...

אשר לשאלה: מי יפסוק בטענה קונסטיטוציונית, כגון: חריגה מסמכות, פגיעה בעקרון מסויים שבחוקה וכו' השיב כב' השופט ויתקון, שסכנה תבורה בכך שכל עו"ד או כל טוען בכל בית משפט יורשה לעכב את המסך הבירור בטענה הנ"ל. אלא מאי? במקום הפסקת הדיון וצפיה להחלטה, של ביהמ"ש העליון או ביה"ד המיוחד לפירוש החוקה, מוצע שכל ערכאה משפטית תוכל לפסוק, לקבל או לדחות את הטענה הנ"ל. אפשר יהיה לערער על ההחלטה בפני ערכאה גבוהה יותר עד ביהמ"ש העליון.

חוקי יסוד טובים מ„חוקה"

פעמים תימוקים רבים למסקנה ש„חוקי יסוד" עדיפים עדיין על פני כל הסכנות הפורמליות שהעדר חוקה יסוד הוא כאילו בלתי חוקי, נדחו בהזדמנויות שונות. עוד ב־1950 קבע רה"מ, ד. בן־גוריון בנאום בכנסת שהדרישה המוזכרה בהכרזת המדינה לחוקה היא דרישה לחוקה בלתי פורמלית. ואמנם, ההכרזה לא קבעה מועד לקביעת החוקה הסמכות לעריכת חוקה הועברה לכל כנסת ולכוזד שהמצא לנכון. הפרופ' י' קלינגהופר הכלומד קובע זאת גם על סמך העובדה ש„האסיפה המכוננת", שהוסמכה לקבוע את החוקה, שינתה את שמה ל„כנסת ראשונה" ובפ"י חוק המעבר תשי"א הועברו סמכויותיה לכל כנסת הבאה אחריה, כולל סמכות לקבוע חוקה.

אולם, גם מבחינה עניינית־מהותית כל הנימוקים שהועלו ועמדו לנגד עיניהם של חברי הכנסת הראשונה נגד קבלת חוקה, והמנוח בן גוריון בכללם, בעינם עומדים:

* מועצה המדינה הזמנית דחתה את הצעת ועדת החוקה בדבר הקלת ההפקיד לקבלת החוקה לאסיפה מכוננת;
* בתוספת הממשלה החדשה בכרי הכנסת כדי לקבל את איבונה אחרות קוד הוסה, ובהם לא דובר כלל על קבלת חוקה;
* להבטחה שלכת החוק לקיומו של מבשר דמוקרטי בישראל לא הדוחה חוקה (ואולי גם לא תועיל), הרבים בספר חוקים להסדר מיבנה השלטון ולהבטחת הזכויות החטה של האזרח;
* במדינה מבני רק חלק מהעם היהודי, למה לחייב המבני עולים העתידים לבוא ארצה בחוקה נקבה שיהיה קשה לשנותה?

ואת תעיד: עתה, יותר מבשנים עברו, ספק רב אם היה הבנה לערוך שהוקה היסוד במדינת ישראל ההיה מבשתה על יסודו היותודה של עמנו, על ירושה היהודית וערכי הגבה, בקיום המדינה, לבטל, בסים היהו בכנסת בנושא החוקה, אותה הצעתו של הפרופ' יהודה מיחם כהן, בהצעתו הוי לבסים יסבינה ספיטים, בינהם: לוח זכויות האדם, מבנה השלטה, חלוה המבנד של בבית הנבחרים ועוד.

פרופ' כהן, כאיש ההוהות הנאמנה לערכי ישראל ולמקורות היהודית, הדגים בבואו לחוקה את מקומם של ערכים הדתיים בחיי האומה, הוא כלל בהצעת החוקה הוראה בפירוש שבצד בתהמ"ש הרגילים יוקבו בת"ד דתיים שלהם יהיה הסמכות לדון בענייני המעמד האישי והקדשות. הנהי מקבלים כיום הצעה זו כבסיס לדיון? התהנשב בכלל הסעיף שנכלל בהצעה הנ"ל הקובע בחוקה עקרונות יסוד של המשפט העברי, במקום סעיף 46 ל„דבר המלך במועצהו".

סעיף 46 — מהו?

לא ייאמן כי יסופר, עשרים ושש שנים לאחר קום המדינה העצמאית, הריבונית, אין עצמאותה שלימה. בתוי מדינת ישראל קיים עדיין שריד בתקופת השלטון המנדטורי: סעיף 46 ב„דבר המלך במועצה" ההוייב שופטים בישראל להזדקק ל„...יסודי המשפט ועיקרי הצדק האנגליים".

בסעיף 46 נאמר: „בהתחשב עם ההוקים, דברי המלך, הפקודות והתקנות האלה והמקרים שאלה לא יהיו נוהגים לגבם, ישפטו בתי המשפט האזרחיים בהתאם ליסודות המשפט המקובל ולעיקרי הצדק שנוהגים באנגליה".

נכון, אל יסודות המשפט המקובל באנגליה ואל עיקרי הצדק שם, שולה החוק את השופטים אך ורק במקום שם נראה „חלל ריק" מבחינה משפטית, ובאין חוק המדינה כתוב והרוה באותה סוגיה ומפסיק הם המקרים הללו. למען האמת נוסיף גם שאין השופטים שלנו אצים־רצים אל המעיינות הזרים.

ובעשה שבאריכות מסורת ישראל העלו בביהמ"ש העליון (בבג"צ 34/58 — ברזון נגד משטרה ישראל) טענה שההרמת האופניים הנגנבים שאותו ברמן קנה (בתום לב) נעשתה לפי „המשפט המקובל באנגליה".

השופט ש. ניסוין דחה את טענה זו, ובפסק הדין חייב את המשטרה לנהוג לפי חוק המדינה („פקודת הפרוצידורה הפלילית", מעצר וחיפושים) וכתב:

„השאיבה ממעיין המשפט המקובל האנגלי אל תוך מסכת ארצנו אינה באה אלא בכלים שיבשו מקור רוהינו שלנו".

פעמים אין כפור, וברכות רבות השונות הללו נביני המפד"ל (ובראשם [illegible]) — בין באריי [illegible] להיים ארוכים הד"ר [illegible] והמפד"ל (אח"כ) את הכבריה בכנסת להדירה את הגבול החד (סעיף 46 הנ"ל) בהוראה [illegible], היינו: במקום שידרנה לשופטים כפנין חלל ריק בחוקי מדינת ישראל [illegible] רוהינו, יחפשו שם התובה וניחלו צדקה [illegible], בבקום לאציב בבארות [illegible] אשר לא יכילו המים.

[illegible] את התשובה שהשיב שר המשפטים דאז, רב יוסף, [illegible] של המפד"ל. הוא [illegible] שבפשבים בישראל יזדקקו למשפט העברי [illegible], אך „[illegible]" [illegible] הוא [illegible] ישראל [illegible] אבל [illegible] המשפט האנגלי יותר מאשר למשפט העברי. [illegible] בישראל למשפט [illegible] אה שר המשפטים [illegible] יכל לפי [illegible] בה...

אילו זכינו — חוקה יהודית

עובדה היא שסעיף 46 הנ"ל מ„דבר המלך במועצתו" (כשבאנגליה גם מלך אין עתה אלא מלכה...) עדנו, להלכה, בתקפו במדינת ישראל, כ־26 שנים לאחר הקמתה.

הפרופ' מנחם אלון, שזה לא כבר פירסם את מחקרו רב הכמות והאיכות על „המשפט העברי", בתום הרצאתו האחרונה, בכנס הב' „יום העיון" הנ"ל בשאל ע"י אנשי משפט (בהקהה הלא־דתית) הכיצד [illegible] וחברי הכנסת „בהוקקים ישראליים", הפרופ' אלון, מקומו ונו, השיב: ראשית — לבטל כליל את סעיף 46 הנ"ל ולהתחייב בהפנייה למשפט העברי. שנית, שהמחוקקים עצמם יתרחבו [illegible] בחקיקה במים למשפט העברי. בתחומים רבים יצטרכו ניתן לשאוב במקורותינו, ואף לא מהוה בחקיקת, לשאוב ממעיינות המשפט של העמים האחרים, דרוש רק רצון טוב ויהיו.

*

ולסיכום: במדינתנו שהיא בתנאים לא נורמליים בבחינה מדינית־בטחונית, ואלקים יודע לכמה זמן, אין מקום להחפז בקבלה חוקה נוקשה. באין גיבוי לחקיקת חוקה יהודית־דמוקרטית, שהיתן נביאנו ובצוות חכמינו יהיו ביסודה, מוטב להמשיך בדרך ההיה של חקיקה חוקי־יסוד בלתי נוקשים, לבל ייהפכו כבלים מכבידים ומזיקים. בינתיים, ישקדו מוסדות החינוך התיכוניים והגבוהים במדינה על הוראת המשפט העברי, יסודותיו ודרך התפתחותו, וידיעתו היסודית תצווה הנאי לקבלת האור ע"י.

בכרם נצא לכרמיהם של אומות ומדינות זרות, הבה נסייר בכרמי משפטינו, והתחבשר גב שבצאהנו הפיפוסית, כי לא ככל הגויים בית ישראל.

חל שיפור ברשויות המקומיות

מאת חיים פיקרש

שנים על גבי שנים, אומרים, התנהלו עניני השלטון המקומי בארץ, בתוך לבטים ומשברים. בירותים הוו לקויים, תוך גרעון כרוני בתקציבים, כשהסתכמו כדי 600 מליון ל"י. נוצרה אווירה של אי־אימון ואילו עתה, שונתה התדמית, הוכרה שיטת העבודה, חלה התקדמות בכל התחומים.

תהוכה זו באה לידי ביטוי בכנס הארצי של נבחרי הרשויות המקומיות, שנערך, השבת, בירושלים, ובו נטלו חלק לבצלה כ־1000 איש, והן במושב הראשון של „הכרכו לשלטון המקומי" שנפתח בתל־אביב בהשתתפות מאות נבחרים — ראשי רשויות מקומיות ומנהיגים.

שיפורים לטובה

דוברים שונים, בכל התנועים הנתנים הפיליטיים, העלו על גב את השיפור לטובה שחל והידק הקשרים שנעשו בין השלטון המרכזי לשלטון המקומי בישראל. שיפור יתכיב זה, אמרו, „כלי נושא ברכה הנאי".

מאמצים בכיוון זה אמנם בוצעו במרוצת כל השנים, וניכרים בייחוד היו ייתבותיו של שר הפנים הכנה ח.מ. שפירא ז"ל, אך ההצלחה הצי־קיה ניכרה, בפעילותו של שר הפנים הנוכחי ד"ר יוסף בורג, אשר יחד עם צוות עובדים בבוגר, בראשותו של מר חיים קוברסקי, המנכ"ל המשרד, לידכו את המצב ברשויות המקומיות.

*

השלטון המקומי, עיקרו לתת שירותים לאזרח החייבים להיות משופקים לו „כיום לידתו ועד פטירתו" — כהגדרת מר פנחס אילון, יו"ר המרכז לשלטון המקומי וראש עיריה חולון. ובמה דברים אמורים? שואל מר אילון ומשיב: „רשות מונציפלית חייבת לספק את כל השירותים, החל מלשכות של טיפת חלב להינוקות ובמשיכה בכל שטחי החיים — ועד ליום הפטירה", שבו, מספלה, למעשה, המועצה הדתית, באמצעית החברה קדישא, אך גם היא בלוחה של הרשות המונציפלית".

בגבייל משרד הפנים חיים קוברסקי, מציין כי הרשויות המקומיות בארץ סבלו אבנם מהוסר איכון של הציבור הרחב, אך שלא בצדק, שכן בתחום יחסי העבודה, למשל, עובדי הרשויות המקומיות לא שבתו, בהיקף כלל ארצי, כאן קיומה של המדינה, יהירה מזה, לברות קשיי תקציבים ותשלומים, הם המשיכו כל הרשויות וממשיכים גם כיום לספק את בלוא השירותים והצרכים לתושבים, המדובר, בשירותי חינוך וסעד, בריאות, תעבורה, הכמל ומים.

להידוק הקשרים הביאו בלא ספק, אנשי משרד הפנים שהביעו נכונתם לסייע, בכל השטחים ולהקל על הרשויות מהעומס התקציבי המוטל עליהן. לא בכדי יזמו את השתתפויות הרשויות הממלכתיות, בהחזקת שירותים ממלכתיים כגון חינוך, בריאות, סעד ודתות, ועתה התחייב להרחיב את המסגרת.

האמנם המשרדים הללו יש בהם כדי להקל על הרשויות המקומיות בארץ, כיצל הגרעון התקציבי, המצטבר, כפיק עליהן, עובדה ואין צריך עליהן; אין לך כמעט רשות מונציפלית בארץ, שאינה שרויה בדחקות פיננסית, חובותיה — בדרלים.

*

„אחר להד של שנים, זכינו והחל הצעד הראשון להקלת מצוקה זו" — אומר לנו מר אילון, הוא מציין את העובדה כי בשנת כספים זו, זכו הרשויות המקומיות האוזרה להם עלאה מיסים, שבלי ספק עשויה להקל עליהם הבעיה. ועובדה — הציבור בדרך כלל לא הרגש, על הרשויות שאישרו את העלאות המיסים. עובדה זו באה לידי ביטוי גם בבחר בבלטי הביים מראש, שכלה על כספר המשלמים, בשנים הקודמות, תופעה זו, מבטים איש שיהגו. כוביהו בצליל כי הציבור מודע לחיוניהם כל שירותי השלטון המקומי.

הללו, המכיעם אמנם את שיפור השירותים, מבקשים להבטיח את איכות החיים, אך יהדים גם יודעים כי „בצד שירותים צריכים גם לשלום".

בין הנבחרים והבוחרים

מר קוברסקי מוסיף כי חל גם שינוי לטובה ביחסים שבין נבחרי הרשויות המונציפליות, לבין בוחריהם. רכתם של העובדים ברשויות עלתה. גם „שולחן הנבחרים" כשבנה הוותו, יוזכר ויותר פנים חדשות ו...צעירות כובשות את שורות נבחרי הציבור. ועובדה זו, כשלעצמה, יש בה, לדבריו של מר קוברסקי כדי לעודד!

עם זאת, אין אנשי השלטון המקומי סבורים כי הגיעו הדברים לידי שלימות מלאה. צריכים עוד לעמול כדי לשפר וליעל את השירותים. וקיומו, השבוע, של הכנס הארצי השישי, בירושלים, הוא השלב החשוב בכיוון זה.

במשך שלושה ימים רצופים התוועדו מאות נבחרים, עובדי רשויות, אנשי משרד הפנים ונציגי מוסדות אקדמאיים, ובמשך שעות ארוכות, בצוותי עבודה השיחה, לובנו בעיות ונידונו נושאים שונים ומגוונים, הקשורים בשלטון המקומי והמרכזי בארץ.

משרד הפנים, יום הכנס הארצי, בשיתוף המרכז לשלטון המקומי, ארגון המועצות האזוריות והמוסדות להשכלה גבוהה בישראל, שקד רבות, ונערך, כראוי, לקראת הכנס. עשרות חוברות הסברה, בתחומים שונים של הפעילות המונציפלית, יצאו לאור לקראת הכנס. קימו תצוגות של סיפרות מקצועית, ולאלה שביקשו את „השעות הקלות", הוקרנו סרטים, ברציפות, באוזני האולמות של „בנייני האומה" שם קיום הכנס. ומתוך הסרטונים אלה יכלו ללמוד לא מעט על דרך מתן שירותים, ברשויות מונציפליות שונות, שבעולם הגדול...

„אנו שותפים בעשיה היום־יומית ופשוט, אין אנו מתפנים לעיון ולימוד, לכן קיומו של הכנס בירושלים, היה שיעור מאלף עבורנו" — אמר לנו אחד מנבחרי רשות מונציפלית קטנה. כן, כאשר מר אילון, „זוהי גם ההזדמנות לנבחרים ברשויות ל„שכוח לרגע את לבטי היום־יום, ולשים ליבם לשטחי לימוד והבשרה".

★

אך לא רק בכך, יכשירו עצמם נבחרי הרשויות והעובדים, כי אם ד־בעיקר — במכלול השטחים המוצעים על ידי משרד הפנים לשיפור דרכי העבודה וליעולה. אין משרד הפנים חוסך מאמצים בכיוון זה. גישתו — אינדיבידואלית. כל רשות מקומית המבקשת את הסיוע בשטח זה — זוכה להיענות היובית. אין גם חוסכים מאמצים, בהרכבת ועדות ואף משקיעים מאמצים מרובים למחקרים לייעול שיטות עבודה.

לקידום הכפרים הערבים

הנה כי כן, הרשויות המקומיות של בני המיעוטים, מהנחות. סבו דביקשו ראשי רשויות אלה את העזרה, ומשרד הפנים לא זנח הבקשה, והחל להדריך את הרשויות הללו לא רק לגבי זכויותיהן, בקבלת תקציבים לפיתוח כי אם ובעיקר, איך לשתף את תושבי הכפרים הללו, בנשיאה בעול, על ידי תשלומי מיסים.

זאת ועוד: מר קוברסקי מסר לנו כי משרד הפנים מוכן, עתה, ל„התלבש" על אחד מהכפרים הערביים, במשולש או בגליל העליון, ולהפכו „כפר לדוגמה". כדי שהכפר שיבחר מבין הכפרים המנהלים בהצלחה את חייהם המונציפליים, יהיה מוקד משיכה לכל נבחרי הרשויות של הכפרים הערביים, ש„יעלו אליו לרגל" לראות ו...להתכים.

כן, מוסיף מר אילון, יו"ר חבר השלטון המקומי לפני 15 שנה, זלזלו בנו, בבבחרי הרשויות, ראו בשליחות זו, „נושא להלצות" ואילו כיום, בעזרת אנשי משרד הפנים, שונתה תדמיתה של הרשות המונציפלית דף חדש נפתח בתולדותיה.

הבעיה הכורדית

מאת סופר מיוחד

הידיעות המגיעות מאיזור הצפוני של עיראק בו נלחמים הכורדים נגד השלטון בבגדד הינן מעורפלות. מדי פעם, מהדלפת ידיעה על קרבות קשים ועל מאחזים שצד זה או אחר השתלט באזור ההררי.

ברם, אין ספק, כי ברזאני לא הניח את נשקו והוא ממשיך להלחם לקבלת עצמאות, אפילו חלקית, לעמו.

על הבעיה הכורדית כותב העתון הלבנוני „אלנהאר":

בבגדאד בטוחה שפתרון הבעיה הכורדית יהיה הפעם מכריע. כל אחראי בבגדאד מדבר כאילו מה שקורה בצפון הוא מרד והו לא, שאינו ראוי לכל התעניינות. ברם, מה שקורה בצפון הוא בהחלט גדול הרבה יותר מהרושם הרשמי בבירת עיראק.

כל נסיעה לאחת מערי הצפון כמו: כרכוב, ארביל, אלסלימאניה ודהוב אינה חופשית אלא יש לבצעה בשיירות צבאיות להגנה. כלומר, כל השיירות לכיוון הצפון נוספות ונה שמירה מזויינת. בערב אסור לנסוע או לצאת מערים אלה. ההסבר הבגדאדי לכך הוא שמירה על האזרחים מפני הקריות בודדות ולא מתוך פחד מהכורדים הכורדים. באיזור שהשלטונות עצמם מודים, כי אין להם עליו ריבונות מוחלטת מאז מרץ 1970.

שליטה על השטח ההררי

מולא מוצטפא, שולט עתה, עפ"י הודאת השלטונות על רוב השטחים ההררים בנחוזות ארביל, אלסלימאניה, ודהוב, ובמספר נפות תירויות במחוז כרכוב ואלמוצל. ברם, כוחותיו של המלא שולטים רק על הפסגות והגבעות והכוחות העיראקיים, עפ"י הודאת גורמים כורדים במפלגה הדמוקרטית הכורדית, החלו לכבוש את עמדותיהם לרגלי ההרים והגבעה כפי שהם מצויים במרחק מספר קים ממטהו של המלא כצטפא עצמו.

הנשק של „הבישמה רכה" (מטהו של ברזאני) שונה עתה ממה שהיה בשנות ה־60. בידיו, עפ"י דברי משקיפים, ארטילריה כבדה, טילים נגד שריון וטילי קרקע־אויר כנגן בא נשק זה?

בבגדאד עונים על כך: אנו משאירים את השאלה לשכנים המתירים מעבר נשק כבד שעלול באזור הזמים להיות מופנה נגדם.

גם הצבא העיראקי שונה היום מאשר בשנות ה־60. הנשק הכבד שלו התפתח, הוא התכונן למלחמות בהרים, קנה מאות מטוסי הליקופטר משוריינים המתאימים ללוחמה בהרים, ולפעולות הנוחות. הצבא אימן עשרות אלפי חיילים לפעולות התקפה פתאומיות הנוגעות ציוד במצנחים. ההשתתפות במלחמת אוקטובר הועילה לכוחות אלה בעיקר בכמדכות שההתוללו מעל פסגות הר החרמון.

המשקיפים אומרים, כי המלא מנהל מערכה התאבדות משום שכל הפתחים סגורים חוץ מהפתח האיראני. איראן לא תוכל להיכנס להרפתקה אלא ברגע האחרון כמש כשתראה שכוות „המלא" יחישו כוחו ויהיו באלצים להכנע. היא אינה יכולה לנהל מערכה גלויה עם עיראק, וברזים כבר הזהירה אותה יותר מפעם, בעת ביקורו של הנצשאל אנדרי גרציקו לאחרונה, כי הסיכסוך על הגבולות יושב ע"י שיחות ושלום וכי היות של המשטר בבגדאד סוציאליסטי אין פירושו סכנה למשטר השמרני בטהראן.

להרווית זמן

באשר לעיראק, הרי המשטר בה רוצה, במידת האפשר, להאריך את הזמן כדי להרויח לשנות במישור הכורדי. כל כמה שעובר הזמן האין נצרכת התנגשות מזויינת, וכל זמן שלאנשים, אשר התקבצו סביב המלא, מתחיל העניין להמאס הם משליכים את נשקם ועוקרים לערים במקומות המרכזיים של השלטון כשהם מפסיקים את פעולותיהם וחיים חיים רגילים, — כך מראה שלטון המרכזי והרנות רבה מהדרוש. אם מתגמלים הכחות הכורדיים על עברה כלשהי, מוותרים כוחות עיראק, ע"י צו מבגדאד, על העמדה מבלי לירות כדור. התנהגות זו נוהגת לכורדי המוצע רושם שבגדאד התלה להראות כוונות של שלום וכי היא לא תנהל מלחמת לאומית ערבית נגד הלאומיות הכורדית, כפי שברזאני ותומכיו אוהבים לתאר זאת. הכורדי הממוצע הזה יעבור עם הזמן לצד בגדאד ויעזוב את המלא עם אלה המגוגים בקנאות ללאומיות הכורדית.

זה באשר להתנהגות המשטר הבעיני בבגדאד. ברם, עפ"י הודאת משקיפים יודעי דבר יש רגשות אחרים בבגדאד. רגשות של מיליטאנטיות.

בבגדאד של הבעת' הכריזו, כי היא השולטת וכי קבוצת הבעת' בצבא הישאר, במשטר המפלגתי, קשורה לצוזים המפלגתיים גם אם יבואו אליה מאורה רציל בעל דרגה מתקדמת במפלגה.

בבגדאד של הבעת', אשר נראית, או רוצה להראות, כשולט במצב עדיין חוסה, לפי דעת משקיפים יודעי דבר, בצילן של ציפיות מליטאנטיות.

הצבא רוצה להתקיף

לצבא העיראקי יש נשקה, אשר נבנע למשטר המדיני, ישנה עמדה אחרת לגבי הבעיה הכורדית. הוא רוצה להתקיף את האיזור הכורדי בצפון ולסרוק אותו, אבן, אבן, כדי לחסל את הבעיה המכרסמת בעצמות עיראק כ־30 שנים בקירוב. הצבא אומר למדינאים: כי הוא מסוגל לנצח וכי כל תביעותיו של המולא מצטפא יעלמו.

מכאן באים הסיבוכים לבגדאד ולמשטר. הבעת' השליט יודע, כי צבא עיראק מסוגל לשים קץ לבעית הכורדית בתואם למה שהוא אומר, ברם, אם תסתיים בעיה זו תישאר שאלה: מה יעשה הצבא?

בבגדאד עוחדת מהצבא עצמו. היא חוששת שהוא „יטרוק" את הבעיה הכורדית בצפון ויקטו לבגדאד עצמה כדי לטרוק אותה. בבגדאד אינה שוכחת, כי אופנת ההפיכה הצבאית, אף אם הפסיקה מזה 6 שנים, תישאר האופנה הבגדאדית שקיימה בעשרות שנים להפיכות בעולם הערבי.

בבגדאד המדינית אשר אינה מודה בחשש מפני הצבא, חיסמה לפני זמן מה בטנקסים הישנים של הצבא וערכה מסע מעצרים בין הקצינים המשוחררים, כ־62 קצינים משוחררים נעצרו בעת האחרונה. זהו גם מוזן שחקרה עצורים אלה ושיחררה איתם לאחר שהוכח, כי אין להם קשר עם כל מה שמתרחש עתה בעיראק בצפון ובדרום.

הקומוניסטים נשרים

ברם, המלא מצטפא אשר מתמרן בצפון, מנסה שיהיו לו תומכים בין הלאומנים הערביים ובין המשוחררים שביניהם. הוא איבד עתה את אמונם של הקומוניסטים ואין עוד קשר קומוניסטי העוזב את פלוגתו או חסיבתו כדי להצטרף ל„משימה רכה", כפי שקרה בעבר בשנות השישים. אך מוסטאפה ברזאני שואף לכך שיהיו בצבא האים ע־יתוער אל לב משטר הבעי' וישתמו שימו פעולה, כדי להגשים מטרה זו.

המשקיפים בבגדאד אומרים, כי ברזאני אינו חי את המציאות של בגדאד הנוכחית, שהרי אם יש חלום למוטט את הבע', הרי חייב לסגיר חלום למוטט את הכורדים הקיצוניים וביניהם את מצטפא עצמו.

הבעתי הערבי הסוציאליסטי השולט בבגדאד מודה בינו לבין עצמו, כי זוהי מערכת הגורל ואין הוא מתעניין בבעיה הכורדית כבעיה אלא מגלה התעניינות לגבי תוצאות הבעיה.

המשקיפים בבגדאד שמו לב לראשונה מאז שנת 1956 כי קיים בבגדאד משטר המנהל את העניינים במיליטארים, יודע לאן פונה כל טנק על אדמת הרפובליקה כולה, יודע מי מפעיל את תותח הטנק והיכן, יודע על כל מכונת יריה בצבא ואם היא טעונה או לא וכו', מפלגת הבעת' מפורת את המיליציה שלה במקומות האיסטרטגיים כדי לשמור על המהפכה כשהיא מצוידת אפילו בנשק נגד שריון.

מפלגת הבעת', אשר חיה בבגדאד שנים ארוכות וחיה את הפיכותיה ונסיונותיה מכשלון עד להצלחה לא זרים לה הצבא והנשק.

יתר עם כל זאת, מודים המשקיפים, וביניהם אלה האוהדים את הבעת', כי המיליטאנטיות תישאר ע"י לב בלתי נודע אפילו לסוסים הגדולים ביותר בעניינית.

לכן המשטר בעיראק נמצא בין שני פתרונות: אם יעבוד את מכשול הכורדים ומה שיש מסביב הרי זה יהיה המשטר של עיראק לימי השנים הבאות, ואם לא, הרי הבעיה הכורדית, דרך המיליטאנטיות תפגע בעיראק כך שעיראק תחזור את ההיסטוריה שלה מחדש.

סוד אריכות ימים של בן מאה

מאת נ. גולן

מהו סוד החיים הארוכים? מהו המפתח לזקנה בריאה? הרבה היו מיכנות חבריות ישנים כדי למצוא את אבן החכמים לשאלות אלה. אבל כאשר הופנתה אצל מרדכי ברוך הנטמן שחגג השבוע את המאה הראשונה לחייו הפנה האיש אצבע ארוכה כלפי מעלה ואמר באידיש בתוספת מעט אנגלית: כשה' אלוקים רוצה, הוא נותן... שום מסבבים אין כאן..."

פניו החלקות להפליא של מרדכי ברוך הנטמן מעוטרות זקן משי לבן. בעיניו, תכלת וגוגה של זקנה מופלגת ורגליו כבדות עליו אבל ע"יחתו קלחות ותשובותיו מעידות על ערנות שכלית ועל חוש הומור יבש. „לכתוב רק עלי מאבר שלם ד' העיר כאשר הגענו לחדרו הקטן בבית האבות של קרית בוכוב בבת ים „כה שקרה לי בחיים לא יכלא מאכרים..."

וכאשר ארכה השיחה וכנראה צייף האיש הוא שאל כשפניו אינן מאבדות את הארשה הרצינית הקפואה שלהן אבל בקולו צל של בידוח: „גו, יש לך עוד נייר לכתוב עליו?"

שאלנוהו כיצד נהג כדי לבכח את בריאותו הוא עונה: „לא סרבתי לשום אוכל שרציתי ולא שמרתי על עצמי בשום שיטה. וגם היום בעזרת ה' כשמזדמנה חתיכת דג מלוח או כוסית יי"ש — קשה לי לוכר לא. עבדתי עבודה קשה כל חיי. עד גיל שבעים ושתיים עמדתי עם מגהץ ביד בבית חרושת לחליפות נשים בניו־יורק. באמריקה עובדים הרבה ועובדים קשה, ועשיר אף פעם לא היה לי, כמו שאמרתי הכל בידי הרבונו של עולם..."

מרדכי ברוך הנטמן נולד בשנת 1874 בכפר קטן ליד מינסק ברוסיה. היהודים, אותה התקופה, לא הורשו להתיישב בערים הגדולות והאביו עבד ביערות, בתעשיית העצים. „לאמא היה הגד כפרית עם כבה בעלי חיים, ושם גדלנו חמישה אחים. בהתחלה למדתי בחדר ואח"כ נסעתי למינסק וישבתי בבית כנסת כדי ללמוד תורה".

היתה זו התקופה של טרם „כוללים" וטרם פנימיות, ונער שרצה ללמוד היה מצפה לחסדי המתפללים בבית הכנסת כדי שיאכילוהו וילבישוהו. „לכל מקצוע ולכל מעמד היה בית כנסת משלו. בית כנסת החייטים, בית כנסת הסנדלרים — נו, יום אחד באו האנשים של הצאר ולקחו אותי לצבא. הייתי בערך בן עשרים ושלוש, וזה היה בשנת 1897. ארבע שנים הייתי חייל רוסי. ושם ראיתי את השגחת ה' עלי. הרבה פעמים עמדו חיי בסכנת מוות".

וכאן מספר ר' הנטמן בפרטי פרטים ובזכרון מפליא, בכושר היאור יהודי טיפוסי מעשה שהיה בליל כפור רוסי:

שלג מסביב, רוח קרה, קרח על המים, ופתאום אני נופל לתוך הנהר, והמים כמו סכינים עד הצואר... אני בטוח שזה הסוף... אבל לא. יצאתי משם. דלקה ריאות לא קיבלתי, נשארתי בחיים. אין הסבר לדברים כאלה חוץ מהשגחה".

אחרי ארבע שנות שרות, חזר הנטמן למינסק, נשא אשה, רצה לבסס את חייו, ופתאום נפלה עליו רוגנה של מלחמה רוסו־יפן. „ראיתי שמגייסים את החיילים לשעבר. זה היה בההלות הבאה הזאת, ולי כבר היה די מהצבא הרוסי...

אני זוכר, ישבתי לסעודת פורים ועשיתי לי חשבון נפש. ואז פתאום קמתי, ברחתי מהבית הגעתי את הגבול בתוך נהר נוסע לאניה... לאמריקה... היו לי שם דודים וידעתי שיסדרו לי עבודה..."

לניו־יורק הגיע הנטמן עם גלי המהגרים היהודיים הגדולים בראשית המאה, והכל סבורים מרוכז בראשית המאה, והיכתה גם לו עבודה אחת: תעשיית הבגדים התחייטות. בבתי המלאכה של הברונקס, שכתבו בפי היהודים „חנויות הזיעה", מצאו לו קרובים עבודה בבית חרושת לכריות כהפיים, בהם ריפדו את הליפות הגברים.

„עבדתי מהבוקר עד הערב בשביל שלושה דולר לשבוע. כשבקשתי הפלאה של חצי דולר ענה לי בעל־הבית: כה, אתה רוצה להרויח לשבוע יותר ממני..?"

כשחלפה סכנת המלחמה בין הרוסים ליפנים — חזר הנטמן לרוסיה אל אשתו. אבל שוב הגיח עליו הצאר את ידו הארוכה. הוא נתפס והעמד לדין כעריק. „שאלו: אשם? ענתי: לא אשם. בעצמי התווכחתי עם השופט, עד שהגיע הלילה. נו, לישון בעיר — לא הרשה החוק ליהודים. היו צריכים להחליט מה לעשות אתי והשופט אמר — שלחו אותו חזרה לכפר..."

כעבור זמן מה נסע שוב הנטמן לאמריקה. עבד שש שנים כדי להכין בסיס כלכלי למשפחתו והביא אליו את אשתו ושלושת בניו.

„אני הייתי אז כבר חבר „יתיון המהגצים" הוא אומר בגאוה „וכל חיי נשארתי נאמן לאיגוד היהודי. עבדתי קשה בגיהנום אבל על דבר אחד נלחמתי כל חיי — שיתנו ליהודי לנוח בשבת.

באותם ימים עבדו ששה ימים בשבוע, לא כמו עכשיו. נו, וכשאני נכנס לבית חרושת ואומר לבוס שאני נהצ במקצועי הוא שואל: מה משכורתך? אני עונה: על כסף נדבר אח"כ. עכשיו הדע שאני לא עובד בשבת... בזאת איבדתי עשרות מקומות עבודה וכאות שכעונה עבדו צלי בבטלה. אבל את השבת לא חיללתי, ברוך ה', ופרנסה מצאתי גם בלי לעבור על המצוות, וגם בשביל צדקה המיד היה לי כיכהר".

היום, מעוטר חדרו בעשרות תעודות ממוסגרות המעידות על תרומותיו לישיבות ולכוללים. מיכתו הצלומים בהם הוא נראה בחברה אדמו"רים ראשי ישיבות ופרנסי קהל בארץ.

„לא למדתי בחיי. אבל תמיד השתדלתי לסייע בידי הלמידי חכמים ללכוד. זוהי דרך היהדות. אני מאמין שאם ניצלתי מכות, אם נשארתי יהודי בחיים מכל משפחתי שהושמדה בידי הגרמנים, אם נתנו לי חיים ארוכים — זה בשביל לתת צדקה ובזכות הצדקה. גם היום יש לי עוד כמה אלפים כדי שכל שנה אזכה לעלות לישיבות בארץ את התרומות. זהו טעם החיים בשבילי ד אולי גם סוד החיים..."

בבית האבות „נאות ים" שבבוכוב, בו הוא נתגורר כבר שנים רבות ונחשב ליהודי טוב ונוח. לישראל הגיע לאחר הפנסיה, בעקבות הפצרותיה של אשתו השניה. בינתיים — נפטרה גם היא, והוא בכלא את יומו במחשבות על גמילות חסד, בשיחות עם שכניו לבית ולאחרונה במפגש מחודש עם בניו. נכדיו ונינו שהגיעו לישראל מאמריקה כדי להוג עם אביהם הישישי.

כאשר איחלנו לו עוד שנים רבות של מתן צדקה הניע את ראשו בהסכמה נלהבת ואמר: „בזכות צדקה ולמען צדקה — מאריכים ימים..."

תכניות חדשות לסיור בחו"ל מופעלות ע"י חב' אינטרנציונל

„אינטרנציונל" — חברת הנסיעות והתיירות, הנושאת את התואר של „חלוצי התיירות הדתית", ואשר במשך 14 שנות פעילתה צברה ידע, נסיון ומוניטין, בארגון נסיעות לחו"ל, באוירה דתית ותוך הבטחת שירותים דתיים, לרבות מקומות כשרים למהדרין, וכד', ממשיכה גם השנה לשכלל לשפר ולחדש תכניות מסלולי הסיור בחו"ל.

שתי התכניות הן חדשות ויותר מכך — מקוריות — אומר לנו מר אליהו בלאו. מנהלה ומיסדה של החברה. והן מיועדות לקהל הרחב, אם כי יהודן — שהן מאפשרות לציבור הדתי ליהנות מטיולי חוץ לארץ תוך הקפדה על שמירת כשרות ושבת.

תכנית אחת מתיחסת לאפשרות של בחירת טיול אחד מתוך ה־4 שנועד ל־14 יום. הטיול יוצא מציריך ומשם לפריס—לונדון—אמסטרדאם— פרנקפורט. לקבוצת המטיילים צמוד אוטובוס מפואר ומשוכלל וצוות מדריכים מוסמכים. מטיילים אלה נהנים משירותי בתי מלון מפוארים, האוכל כשר המובטח בכל מסלול נסיעה זה.

ומה המיוחד שבו? המטייל הישראלי — אומר איש שיחנו — הרוצה לצאת ולהינפש בחו"ל אינו צריך להיות „כבול כל הזמן" לקבוצה. או ליום מסויים של היציאה מן הארץ, וכן אינו צריך להיות צמוד לטיול מאורגן כל זמן השהייה בחו"ל. שכן מעניקים לו את האפשרות לצאת בטיסה קבוצתית לפי בחירתו. בתקופת השהייה באירופה הוא יכול לשלב את הטיול הזה המבוסס. כאמור, על כמה ערים קלאסיות באירופה ובכלל זה — לונדון ופריז.

לבד מכך, ניתנת לו האפשרות להישאר בנופש בשווייץ או באוסטריה, לצאת לטיול לאיטליה, או לנצל שהותו שם למטרות עיסקיות כלשהן.

ובאשר לתכנית הנוספת, זו מכוונת ליוצאים לסיור באמריקה. החידוש המיוחד — שזו הפעם הראשונה שישראלים שומרי שבת ואוכלי כשר, יכולים מעתה שלא להיות כבולים ליום נסיעה ומתאפשרת להם בחירת יום הנסיעה לטיסה הקבוצתית, וכך יוצא, כי הנוסע מתבכן לו את מועד הנסיעה והיציאה ובאפשרותו לשהות גם שלושה שבועות, חודש, חודשיים ואף שלושה חודשים באמריכה. וגם מסגרת זו מבטיחה לו את האווירה הדתית והחברתית הקרובה לליבו ולנפשו.

חברת „אינטרנציונל" עשתה איפה צעד חשוב קדימה בטיפוח שירותים נאותים לציבור הישראלי בכלל וציבור הנוסעים הדתי — בפרט. עומדים לעובדי החברה שנות הנסיון, הידע ויכולת ההיטרון. בכל מצב ובלבד שהנוסע הישראלי הדתי יהנה מהם.

ח. בן־ישראל

מרכז ההסברה
שירות הפרסומים
הופיע
ישראל
שנתון הממשלה תשל"ג/ד בעברית

ספר א': סקירות המשרדים
בתוכן:
הכנסת
הבחירות
נשיא המדינה
משרדי הממשלה
בתי המשפט
מבקר המדינה
נציב תלונות הציבור
בנק ישראל
רשות השידור
כ־300 עמודים
המחיר: ספר א' 6 ל"י

ספר ב': סקירות כלליות
בתוכן:
העליה: מספרים ותנועה
רווחה חברתית בישראל
המדע בישראל
איכות הסביבה בישראל
ההתפתחות הכפרית והישובי בישראל
כלכלת ישראל: צמיחתו של המשק;
הקלאות: העשייה; בניה; התחבורה ותקשורת; תיירות
מיקומים
יחסי החוץ של ישראל
הארץ שבה אנו יושבים
האוכלוסיה בישראל
הבחירות לכנסת
שמות בעברית ובאנגלית של חברי הכנסת, חברי הממשלה, עובדי מדינה בכירים, קציני צה"ל, נציגויות דיפלומטיות.
כ־400 עמודים
המחיר: ספר ב' 8 ל"י

להשיג בכל חנויות הספרים
להזמנות מרוכזות יש לפנות אל שירותי ההפצה של פרסומי הממשלה, רח' ב' מס' 29, הקריה, תל־אביב, טל' 03—255286 (נא לצרף 1 ל"י דמי משלוח לכל ספר).

هكذا من الاصل

שיחה עם ד"ר נחום קוק:

איזמל המנתח ותחושת הצלת חיים

מאת נעמי גוטקינד

ד"ר נחום קוק הוא מנתח ירושלמי מן הדור הישן — במובנו ה־טוב ביותר של המושג. הוא יצר את מערכת היחסים האישית שלו עם אנשי השכונות והתושבים ה־ירושלמים בימים בהם הלכו אצבעות על במירותם של רופאים, בימים בהם הכיר הרופא את חוליו לא רק מכרטיס פנקס הצ'יקים או צינורית הסטטוסקופ. השבוע כאשר נודע כי הוא עומד לזכות בתואר „יקיר ירו־שלים" הוליכו עשרות מבין מכ־רותיו לשבור לצלצל לביתו והמשה ברחביה כדי לומר לו: „נו, ד"ר קוק, אם לא אתה — אז מי ?"

ירושלים של ראשית המאה הנ־ברכה בכמה רופאים בערבים. יש אב נזכיר את ד"ר טיכו המפורסם. ד"ר קוק הצטרף לרשימתם רק ב־שנת 1929 כאשר חזר מרוסיה ה־סובייטית והצליח בעזרת דודו, ה־ראייה קוק זצ"ל, להשיג סרטיפי־קט בריטי.

כיצד הגיע אחיינו של הראייה אל איזמל המנתחים ? — בסוף שיגר וקטן קומה, יושב המנתח הוותיק, העוסק כבר ארבעים וחמש שנה בר־ריפוי בני אדם ומספר לנו בנחת ובבבלנות את קורות אהבתו למק־צועו.

דרך חיים

כאמור, שם משפחתו מעיד על מוצאו. הוא בנו של רב קוק ואחי־ינו של הראייה, שנולד לפני שב־עים ושתים שנה בלטוויה ולמד שם. כמקובל במשפחתו, בישיבה וגבר־מנטה בן יחיד. כשפרצה מלחמת ה־עולם הראשונה ברחו הוריו לאוק־ראינה. ושם, כנער בן חמש־עשרה, עבר על בשרו הפוגרום. הראשון בחייו : „חיילים של הצבא הלבן פרצו פתאום לביתנו. סיפר לנו ה־סבתא „היו בי בחוק, איבדתי את ההכרה. כשהתעוררתי, שמעתי פת־אום כישהו אומר בקול קשה : מנוס לא מקבלים במקום הזה... פקחתי עינים, הסתבר ששפטתי למות — לא הגיפה. ואז ניגשו אלי רופאים התהכמו כי בכבס רומאי שאמר : הנה ילד המוקר למות בחסור־סאניות, משבעתי לעצמי, למורת מצבי הקשה : אני לא אשכח איך באמת מרגיש חולה שרופאים מדב־רים עליו בצורה כזאת... אני אז־כור, אם אהיה רופא, שצריך לעודד חולה ולתת לו להאמין כי הוא יחיה. החוויה הקשה של יחס הרופאים — המשיכה גם למותרת.

אבי, שהיה רב המקום, הצליח ל־ביים מנוחה לניתוחי הזה, מגדולי הרופאים. אני זוכר איך אותו ה־מנתח עמד ליד מיטתי ואמר לא־בא : הוא לא יעבור את הניתוח... כששמעתי, איך זה ? רופא גדול כמוהו לא מבין שגם אני פה צד בעניין ? שאני שומע — הדברים משפיעים עלי ? כאשר הבראתי סוף סוף היה ברור לי בלי שום ספק, שבסוף ה־גימנסיה ארשם תיכף לבי"ס לרפו־אה.

בן רב באוניברסיטה סובייטית

נרשמתי לאוניברסיטת חרקוב. וזה לא היה קל. סוף סוף היה לי „כתם" בעברי : בן של רב ! ובאמת, בסוף שנת הלימודים הראשונה עשו ה־בולשוויקים טיהור בין הסטודנטים וסילקו יותר ממחציתם של היהו־דים. גם לי נתנו איזו פתקה ובה כתוב : אתה מסולק כבן של רב שלא הפסיק את הקשר עם ההו־רים"...

„אם כן — לצבא ! אנחנו, קבוצה של תשעה סטודנטים לרפואה נשי־לחנו להתגייס לצבא האדום. במש־רד של מנהל מחוז חרקוב.

התפלאו מאוד — מה זה שולחים אינטליגנטים לצבא ? השאירו אצל־נו ועשו סדר במשרד. נו, נעשינו פקידים ואז גם ניגשתי לקומיסר ה־מקומי והבטחתי שלא להזניח את העבודה גם אם אתקבל שוב לאוני־ברסיטה. הזמינו אותי לתא הקומסו־מול, בוועדה ישבו שני סטודנטים יהודיים — וחזרתי לרפואה. בסוף שנה שניה של רפואה — הלשינו עלי ועל מנהל המחוז. שוב גויסנו, נשלחתי לבי"ס לקצינים בקייב הת־ייבתי בדרגת קפטיין. וחזרתי לר־פואה, וכשהגיע זמן הסטאז' — שלחו אותי לעבוד בכפר ברפואה מונעת. בגלל „הכתם" המשפחתי, כבן של רב. הייתי צריך להוכיח פרולטריות מיוחדת ולעבוד בין ה־מוז'יקים".

בכפר רוסי

בכפר הרוסי, בו היה גם בית־חו־לים, נעשה ד"ר קוק, במקרה — כירורג. ומעשה שהיה כך היה : מנהל ביה"ח נעדר מן המקום, ול־פתע בערב הביאו אשה צעירה ש־רגלה נמחצה בגלגלי טרקטור. היו במקום רופא פנימי, רופא ילדים, רופא עינים — אבל שום מנתח. הבנתי את ההכרח להציל חיים. הקיפו אותה הרופאים במבוכה, ואמרו זה לזה — מה לע־שות ? אנחנו אבודים ! ד"ר קוק, הסטאז'ר הצעיר, הרופא החדש — עמד כמובן בצד ולא נחשב בין ה־רופאים הוותיקים. אבל כשראשם גבר — ניגש אליהם ואמר : נכון, אני צעיר ואינני מנתח — אבל תנו לי להציל את חייה. מוכרחים לכ־רות את רגלה. הרופאים שמחו כי־נראה. שיש מישהו המוכן לקחת את האחריות על עצמו. המבוגר שבהם רץ להביא ספר רפואה ופתחו בעמוד המתאר ניתוחי כריתה. „אבל" אומר ד"ר קוק וחיוך, „כשעיניו נוצ־צות בהתרגשות חמישים שנה לאחר המעשה „בזמן שהצוות הלביש אותי בחלוק המנתח ובכפפות— שכחתי פתאום מי אני, מה אני — חשבתי רק על הצלת חיי האשה. ניגשתי, ניתחתי, כאילו הייתי רגיל לעבודה כזאת. עוזר רופא זקן ו־ותיק, והמקובל ברוסיה, ניגש אלי אחרי הניתוח ואמר : איך זה הס־פקת לרכוש נסיון כה רב בניתוחים. אתה הרי עוד צעיר ? התביישתי ל־גלות לו שזה הניתוח הראשון ב־חיי ומלמלתי : נו, עשיתי כבר שניים שלושה ניתוחים דומים קודם".

„אחרי ליל פרחים בו ניגש המב־הל ההורים כל שנה לראות את שלום הבנותיהן. („לולא התביישתי הייתי ישן ליד המטה כל הלילה") הת־ברר שהיא, כנראה, תמשיך להיות כתושבה וחדשים לאחר מכן היא גם שבה לאותו בית החולים כדי ללדת את בנה בכורה.

ניתוח ראשון זה — קבע את גור־לו של ד"ר קוק ברפואה — הוא החליט להיות כירורג. אלפי ניתו־חים ועשרות שנים עשה לאחר מכן, שאלנו אותו :

„האם גם היום נשאר בך משהו מאותו רגש של שיכרה עצמית הנ־ובעת של הצלת חיים בעת הניתוח, כפי שהתגעים בהם בפעם הראשו־נה".

„כל ניתוח הוא באדם חי"

בהדגשה חריפה, הוא עונה : „רו־פא שמאבד את זה — הוא רופא גרוע. כל ניתוח וניתוח הוא באדם חי, הריפוי איננו עניין טכני, מי שנבנע לשיגרה — מה ההבדל בינו לבין אינסטלטור ? הנסיון, המיומ־נות עוזרים לך רק לעבור מצבים קשים בראש שקט. אבל אוי ואבוי אם אתה מאבד את משמעות ה־עבודה שאתה עוסק כאן באדם, בבן־אדם".

כאשר סיים הד"ר קוק את תקופת הסטאז' — שוב שמו שלטונות ה־צבא יד עליו. רצו לשלוח לבי"ס צבאי להשתלמות בלנינגראד. ואז הח־ליט שדי לו עם הצבא האדום. הוא נסע לארץ, פנה, דרך אביו, אל ה־ראייה קוק, הראייה הצליח להשיג לו אישור למגורים בארץ.

„נו, דיפלומה לא היתה לי, הרי ברחתי משם. באתי אם כן אל ביה"ח הדסה של הר הצופים וביקשתי לע־בוד. אמרו לי — בסדר, תהיה רופא מתנדב אצלנו".

רופא מתנדב בירושלים

„איך נראה המרכז הרפואי בירו־שלים לעומת בתי החולים באירופה. „עלובים" עונה ד"ר קוק בגילוי לב, „את כל בית החולים של הר־הצופים אפשר היה להכניס לאיזה פרוזדור בבית החולים של היום"...

החל ד"ר קוק את דרכו בירושלים בשנת 1929 כמתנדב — ומיד נקלע שוב, בשני בחייו, לתוך פרעות ב־יהודים. מסתבר שכל דרכו הרפו־אית עוברת בתחנות של פרעות ו־מלחמות. בפרעות תרפ"ט היה זה הוא שהלך לעיר העתיקה והקים בה תחנה לעזרה ראשונה. „היו לנו פצועים מאלות, ומדקירות סכין. מאז, דרך שהותו כרופא בית הדסה והמנהלת — הספיק ד"ר קוק להכיר את כל שכבות האוכלוסיה בירוש־לים — ואלו האוכלוסין מכירים אותו. רבנים, אדמו"רים ראשי ישי־בות, אנשי מאה שערים, התגלאות, אנשי רחביה, ואנשי בקעה : „בפרוז־דורות בית החולים אין שום הבדל בין איש לאיש" הוא אומר. בפש־טות „אבל הרופא צריך לדעת מי האדם — כדי להבין איך לדבר איתו, איך להסביר בשפתו ולהרגיע אותו לפי המושגים שלו. רופא טוב מוכרח להיות אמן ביחסי אנוש. ב־יחוד כשמדובר בחולים יהודים.

בין יהודי לגוי

„תן לך דוגמה, כשמחלה ממארת פוגעת באדם, בגוי באמריקה, ניגש הרופא שם ואומר לו את האמת, אם הוא גוי. ליהודי — אסור בשום אר־פן לגלות את האמת. אדרבא, צריך להרגיע, להסתיר להסוות. מבנה ה־אישיות של היהודים — לא מתאים להכרה של מוות ודאי קרוב. הר־

רופא צריך לזכור זאת — ולדעת איך „לשחק".

כך גם בדברים פחות טרגיים. את־רי ניתוח — אם החולים נמצא ב־מצב רוח פסימי — סיכוייו להח־לים פוחתים. המנתח צריך לדעת איך לעודד, לעורר אמון, ולהעביר את ההרגשה שהחולה יחלים. ה־רופא צריך ממש לקנות את לב ה־חולה — כי זה חלק מתהליך ה־ריפוי לא פחות מהאיזמל המנתח !

לדאבוני — בעשרות השנים האח־רונות — איבד חלק מן הרופאים את היחס האישי לחולים. המוות החיים בעשר חולים יותר. כשם שב־ארץ אבדנו את החלוציות והעמב־דות בחיי ציבור ובכלכלה — כך איבדנו אותם ברפואה. בימים של טרם המדינה מי שמע שרופא בית־חולים יקבל כסף, וכסף טוב, מ־חולה ? וגם בשנות החמישים — עוד התביישו מכל הנושא של ה־תשלום".

אגדות הרופא

אגב, אחד הסיפורים המהלכים על ד"ר קוק בנושא זה קשור ב־מקרה של חולה ישיש באחת ה־שכונות הירושלמיות שביקש לשלם לד"ר קוק שבא לבקרו את מה ש־יכול היה לגבייס — 3 ל"י. כשראה המנתח כי זה כל כספו של האיש, ניסה באין רואה להשמיט את ה־כסף מידו לעבר הריצפה. ראתה אשת החולה כסף על הארץ ואמרה : מה זה כאן על הריצפה ? הכסף של הרופא ? התכופף ד"ר קוק והשמיט עוד לירה אחת. הרים את ארבע הלירות ואמר : אני קיבלתי מכם שלוש ל"י — וכאן יש ארבע. סי־מן שהכסף הזה — לא שלי"...

סיפור אחר ארע באחד מחורפי השלג של ירושלים בשנות ה־60. אב בהול צלצל בשתיים בלילה אל ד"ר קוק וסיפר : „בתי היחידה לא מרגישה טוב. צלצלתי לכל הרופאים שאני מכיר. זה חולה, זה לא עונה, זה נסע — מה לעשות ?" קם הד"ר קוק ממטתו, גסס בשלג אל בית האיש והתברר שאין שום דבר רצי־ני לילדה. האב הסמיק, ביקש סלי־חה על שהטריח את המנתח הגדול ממיטתו בליל שלג. ואז נזף בו ד"ר קוק : „על מה אתה מתנצל ? אינך רופא. לא יכולת לדעת את הדי־אגנוזה של כאבי בתך. אילו הת־ברר שיש לה משהו רציני — ודאי טוב היה שבאתי. עכשיו — שהת־ברר שהיא לא חולה מסוכנת — עלי לכעוס ?"

חולי מלחמה

ומחולי תקופת שלום — לחולי מלחמה. „מאז פרעות 1929 דרך מהומות 1936, מלחמת השחרור, מל־חמת סיני ועד מלחמת 1967 עברו אצלי דורות של חיילים פצועים" הוא אומר בחיוך עצוב „להיות מנ־תח בדורנו בישראל — פרושו לבוא כל הזמן במגע עם פצועי מלחמות. כמובן, אינני מבדיל בין חייל ל־אורח, ואפילו לא בין אוהב לאוי־ב. כשאתה זקוק לריפוי — אתה בשבי־לי אדם. הנה ב־1967 הביאו אלי חייל ערבי פצוע בשם נאצר, אני זוכר עוד כיצד התבטאו כמה רופ־אים צעירים ואחיות והחולים אחרים — ביחוד כשהתברר שזקוקים לב־נוח דם רבות בשביל הפצוע. אבל חלילה לרופא להבדיל בין דם ל־דם. ניתחתי אותו וטיפלתי בו עד חצי שנה, עד שהבריא. כעבור זמן מה, פגשתי את הערבי הזה במקרה והנה אני רואה פנקס של מגן דוד אדום בידיו. שאלתי : מה זה ? הוא ענה : אשתי ואני הלכנו לת־רום מנות דם אצלכם. לא ביקשו ממני. אבל הרגשתי שזו חובתי"...

בין רופא לחולים

כאשר השיחה חוזרת אל מיכלול היחסים שבין רופאים לחולים בישר־ראל, אומר ד"ר קוק : „אם הקהל מסוער על התופעות המעשיות של כמה רופאים — הוא צודק... אבל רק שכאן רופא אחד שלילי מוציא שם רע לעשרה אחרים מסורים — או לכל המקצוע, כואב לי גם ש־אפילו בבי"ס לרפואה לא מחנכים ליחסי אנוש, לגישה הומנית, שמים (סוף בעמוד 11)

נפלו מחיצות

מאת דינה בן דוד

„ובבוא מקרבים אל סופם
ובנגני בהרית הספר
נפלו מחיצות השקה
ואמיות הספר.
אור זוהר
בפרחי הזהב
על הקשרים הספים
הקירנים קשות. ברקים.
והלכו הנהרות
והערים
כמו בחלומות
עת הקרידו הוריק. הכחילו
הנבנים בתוך ים של פרחים
ומול החופים הערמונים
והספר הלבן
נשלחה אלי יד רקומה בפלאים
ושלוני מספרות־הזהב
הוא אשר היה
בעמוד אש
קפצו לכרמים. פרדסים בוסתנים
ושבנו להלך
בארצות־החיים.

„חוק משה": ענייני הלכה ואגדה

מאת הרב ר. ב. סכורש

יצא הספר „חק משה" מאת הרב ר' משה יהודה־לייב הלוי ברמן הי"ד. רב ואב"ד בעיר הורודלה, פולין. מחבר הספר היה נודע בפולין כאחד הרבנים הגדולים מכל הבחינות. הוסמך כרב ומורה הוראה על ידי גאוני הדור, האדמו"ר הגאון ר' גרשון העניך מראדזין, והגאון ר' יהושע'לה מקוטנא. עלה על כס הרבנות לאחר פטירת חותנו הרב ר' יקותיאל גלרנטר ונבחר למלא את מקומו כרב ואב"ד דק"ק הורודלה.

„הרב דהורודלה", כפי שכינוהו בעולם הרבני בפולין, חריף ובקי בכל חדרי התורה, בשני התלמודים ובמפרשיהם ובספרי הפוסקים. ב־חייו חיבר ספרים חשובים, מהם נדפסו ארבעה : „תפארת בנים", פי־רוש על מסכת אבות, „חק משה" פירוש על חמשה חומשי תורה, על פי פרד"ס, „קול יהודה" פירוש על אגדות דר' יוחנן בן זכאי ובין כתבי היד שאבדו היו „לחם משנה" על משניות, „ילקוט" על נביאים וכתובים, מלוקט מזוהר הקדוש, „דרש דרש משה", וחידושים על ה־מודש.

בדרך נס נוצלו כתבי יד הכול־לים גם את הספר הערוך לפנינו, בשם „חק משה", הספר כולו יג־דוש בפלפולי דאורייתא, בדרוש וב־אגדה ובמוסר גם יחד, בבחינת „ברכא דכולא ביה", מכיל רע"ח עמודים ובהם קטעים קטעים מרצם המחזיק את המרובה.

קטעים מדבריו

נציין כאן מחידושיו בהלכה וב־אגדה.

א) בקידושין (דף כ"ט ע' א) האב חייב בבנו למולו וכו'. ושו־אלת הגמרא, איהי מנלן דלא מחייב בא ? ומתרצת, דכתיב : כאשר צוה אותו אלקים „אותו ולא אותה", ופירש"י שם, כאשר צוה אותו, „ולא את שרה" כחייב איתו כש־יגדיל. למה רש"י מוסיף בבאורו את הקטע איתו מחויב לכשיגדיל ? ואומר המחבר, בזה מתכוון ליישב קושיית התוס' שם ד"ה אותו וכו' דלמה צריך למעט אשה מלמול את בנה, שנאמר : „אותו" ולא אותה, האב ולא האם, תיפוק ליה. שזו מצוות עשה שהזמן גרמא „ביום ה־שמיני", ביום ולא בלילה ? לכן מב־רע רש"י, שהמצוה על הילד לכ־שיגדיל, ואז תהא מצוות עשה ש־אין הזמן גרמא, שמילה שלא כ־זמנה היא בין ביום ובין בלילה, והאב שמחויב למול בנו זה בא במקום המצוה של הבן, ויש מקום לדון, לחייב גם אשה למול את בנה, ההואיל שאין זה נחשב כ־מצוות עשה שהזמן גרמא, לכן צריכים המקרא למעט : „אותו ולא אותה". (ע' קי"ב).

ב) ביצה (ט"ז ע"א) : דאמר ר"ש בן לקיש נשמה יתירה נותן הקב"ה באדם ערב שבת ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנה וכו'. וב־רש"י שם : נשמה יתירה, בזו הל־שון : רוחב לב, למנוחה ולשמחה ולהיות פתוח לרווחה, ויאכל וישתה, ואין נפשו קצה עליו עכ"ל ומקשה המחבר, למה ביו"ט אין רוחב לב ?, ובתוס' בפסחים (דף ק"ב ע"ב ד"ה רב) כותבים, שאין נשמה יתירה ביום טוב ? הרי נוהים ויש רוחב לב ? ומתרץ, שהרי ביום טוב מותרות מלאכות אוכל נפש, לכן יש איזו שהיא הטרדה על הלב, לשפר את המאכלים ולהשלימם יותר טוב, וכן בהכנות הדרושות בתוונה שביציאת החג, גם בימי החג בעצמם, ועל ידי זה אין להם מנוחה נכונה, יה־תבת הלב, כמו בשבת שנחים לגמרי, ולפיכך „אין רוחב לב" (עמוד ט"ז).

נוסיף גם בכוון זה, ע"י ההדגשה בתפלת מנחה של שבת, שאנו אומ־רים „מנוחה שלמה שאתה רוצה בה", זאת אומרת, שבשבת אנו זו־כים למנוחה שלמה, כמבי שאסור אפילו במלאכות אוכל נפש, ואילו ביו"ט אין מנוחה שלמה.

ג) בביאור קוה"ע, אומר המחבר בדברי הגמרא (ב"ק דף כ' ע"ב) בעניין „הדר בחצר חבירו שלא מ־דעתו", אם צריך להעלות לו שכר אי לא וכו', שלחוה בי ר' אמי אמר. וכי מה עשה לו ומה חסרו ? ימה הזיקו" ואומר המחבר בכוונת שלש הגדרות הללו, וז"ל : שנאמרו כאן שלשה דברים : מפני דחייבה תורה בשלשה דברים : היזק בגוף, אף דלא חסרו ממון, וכן על חסרון מ־מון של חבירו אף שלא במזיק, ו־כן במזיק אף דלא חסרה. לכן אמר כאן ליכא שום דבר, לא עשה לו, ר"ל היזק בגופו, וזה דקתני „ור־וכן לא חסרו, כי לא קיימא לאגרא וכ"ש דלא הזיקו, שהרי הבית בוה־ור לר' עכ"ל (עמוד קל"ה).

מבאוריו למסכתות קטנות

יש לציין על אילו קוים אופיי־ניים הבאהבים בספרו של המחבר : הוא עולל בדרך הלימוד שלו הגהות בדברי חז"ל אף בדברים, שלכאורה נראים תמוהים ומוחרים, כאילו דרוש ממש להגיה אותם. הרי ב־דברי פירש"י במס' סופרים (פ' ס"ז הלכה י") „רובן של עבדים : „באים" המפרשים כתבו להגיה במקום „ב־אים" — באים, המחבר עולל בהה־לם את ההגהה, ואומר שהמובן של המלה הזאת היא לשון „שינה" ב־עקבות דברי הגמרא (שבת דף קל"ט ע"ב) „ונאים במבואי שהפירוש ש־הוא ישן, וכן בפסחים דף קי"ב ע"ב) מינה קא נאים, שפירושו, הוא ישן, וכן מפורש יותר בקידושין (דף מ"ט ע"ב) „עשרה קבין שינה ירדו לעולם ט' נטלו עבדים ע"ש", ויש־נן עוד דוגמאות כאלה, ולא הבאנו מפאת הקיצור.

קו שני בולט בכך, שהמחבר הקדיש הרבה תומר בפירושו למ־סכתות קטנות, ובעיקר במס' „דרך ארץ רבא", ו„דרך ארץ זוטא", וה־מסמשות באר של מוסר יהודי. ב־באוריו — פירושיו לאבות דר' נתן הוא מקדיש למסכת זו מבוא מקיף (עמוד רל"ו).

לדוגמה : יש לציין בפירושו לדברי הגמרא „האוכל בשוק הרי זה דומה לכלב" (קידושין דף מ' ע"ב, ד"א רבה פרק י') „מפני ש־אילו אכל בבית, היו גם עניים אוכ־לים על שלחנו".

בעקבות דברי הגמרא (בברכות דף נ"ה ע"א) שהמאריך על שלחנו, ז־כה לברכה מיוחדת, ומפרש רש"י שם „שעניים באים לאכול", והכלב מונע את העניים להכנס לבית, כמ־בואר בגמרא (שבת דף ס"ג ע"א, ע"ב) בזה"ל : אמר רב כהנא אמר ר' שמעון בן לקיש וכו'. כל המגדל כלב רע בתוך ביתו מונע חסד מ־תוך ביתו, שנאמר : למס מרעהו חסד (איוב ו', י"ד) שכן בלשון יונית קורין לכלב למס, ופירש"י שם ד"ה מונע חסד : שאינו מניח העניים לבא לפתחו, ולפיכך אפילו בדרך עקיפין על ידי שאוכל בשוק גם זה דומה לכלב בעיכור מדותיו (עמוד רס"ב).

יורשה נא להוסיף בכיוון זה על פי הדרוש, להבנת הגמרא לפי זה בתענית (דף י"א ע"ב) „א"ר ששת, האי מר בר רב, דיתיב בתעניתא ליכול כלבא לשירותיה", ופירש"י שירותיה סעודתו, „כלבא ליכול סעו־דתו" עכ"ל, שהרי אם מתנהג בתע־נית ולא נהנה משולחן ערוך בבי־תה, הרי מונע כלעניים ליהנות מסעודות שולחנו. ולפיכך מגיע לו שאוכל כלב עכור־הכהות את סעו־דתו.

הנה בפירושו לאמרת חכמינו ז"ל : „הרחק מן התרעומות שמא תתרצם על אחרים ותוסף לחטוא" (מס' דרך ארץ זוטא פ"א), שמפ־רש, הכוונה שאפילו בדברים שעל פי ההלכה מותר לו להתרעם על חבירו, כגון אלו שנזכרו בגמרא (ב"מ דף נ"ה ע"ב) המוכר את ה־אומנין והטעו זה את זה אין להם זה על זה אלא תרעומות, אומר ה־תנא שצריכים להתרחק גם מתוך חסידות ובתוך רקע של מדה טובה, מפני שי"ש חשש שאם האדם מקפיד על חבירו, יכשיל לעוד סוגי קפי־דות, שהתרועה מן ההלכה... (עמוד רס"ה).

ממשיך בכוון זה (במ"ס במ־ה"ר ז"ל) בפירושו על „שמא תתרעם על אחרים", שהכוונה שתוסיף לח־טוא שכך דרכו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך וכו'. כדאיתא בשבת (דף ק"ה ע"ב) אי נמי הוא מוסיף, הכי קאמר, התרחק עצמך להתרעם על חברך, בעת שלא ישמע לך, כדאמ־רינן ביבמות (דף ס"ה ע"ב) „כשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע" שנאמר אל תוכח לץ וגו' עכ"ל. והכל על רקע המוסר והמדות הטובות, שהמ־חבר נתגלה באוצר נשמתו ויתרת הדרת רוחו.

אפריון נמטיה לבני משפחתו של המחבר, לבנו ר' גרשון־חנוך נ"י, לחבר „הועד להוצאת ספרי" ובר־ראש ר' יוסף חיים זבודוביק נ"י יליד העיר הורודלה אשר עמלו ש־רה מפיו והרכיב השפעה רוחנית מאישיותו הקדושה.

מוסד הרב קוק
ת. ד. 642 ירושלים

רכשו את הספר
עניינות בספרות הגאונים
מחקרים בספרי הגאונים ותשובותיהם שבדפוס ובכתבי יד
מאת
פרופ' שרגא אברמסון
* זכה בפרס ישראל תשל"ד *
המחיר: 32 ל"י
משרד ההפצה: תל־אביב, רח' אלנבי 87, טל. 615036

מוסד ביאליק * ספרים חדשים

ק. א. ברתיני
מחשבים ודרכים
שני מחזורי־שירה שהראשון בהם, „שירי סיביר", מעוגן במראות הכלואים והעקורים בסיביר הנאבקים על נפשם, והשני, „צלליות עגונות", זורע אור חדש על הדמויות הראשיות של סיפורי עגנון.

*
שמואל הוגו ברגמן
הפילוסופיה הדיאלוגית מקירקגור עד בובר
חיבור מקיף על התפתחותה של אחת התורות הפילוסופיות, המניחה את השיחה ביסוד הממשות.
242 עמ'. —24.— ל"י

*
מהדורות חדשות
י. ל. צונץ
הדרשות בישראל והשתלשלותן ההיסטורית
הספר הקלאסי הגדול בחכמת ישראל, בעריכתו של פרופ' ח. אלבק. הדפסה שלישית.
600 עמ'. —40.— ל"י.

להשיג בכל בתי־המסחר לספרים ובמדור ההפצה של מוסד ביאליק, ת.ד. 92, ירושלים.

14 כרכי
האנציקלופדיה התלמודית
שהופיעו עד כה
מכילים למעלה מ־1000 ערכים־עניינים, עד אות ח'־ית, בכל שטחי ההלכה : ברכות תפילות, זרעים ומועד, נשים ונזיקין, שופטים ומשפטים, ארץ ישראל והמקדש, טומאה וטהרה, איסור והיתר, תקנות ומנהגים (כרכים ט"ו—ט"ז בהכנה לדפוס).

מחיר כל כרך -.38 ל"י

ניתן להחליף כרך א' הישן במהדורא חדשה ומושלמת — עם כל עמודים חדשים, במחיר —18.— ל"י, רק אצל :
האנציקלופדיה התלמודית, בית־הרב, ירושלים
מכירה ראשית לא"י :
חיים גיטלר, רחוב ביל"ו 3, תל־אביב

דרכו של חוקר ירושלמי

מאת ש. קורא

הרב ר' ישראל פורת, ז"ל, בן התשעים שהלך לעולמו בארצות־הברית הובא למנוחות ב־עיר הולדתו, ירושלים. ספרו „מבוא התלמוד", שבעה כרכים, יצא בכמה מהדורות. משתמשים בו בני ישיבות ומורים להלמוד בבתי־חינוך תיכוניים וגבוהים. הספר כולל סיכומים של סוגיות תלמודיות בסדר כרונולוגי, כפי שנשתלשלה ההלכה מדור דור עד סוף ימי האמוראים. בלשון סדורה ומבציתית הוא מרצה את המשא־ומתן, הביאור והמסקנות. עצות למעיינים בספרו, שישתמשו בו כמבוא לפני לימוד הסוגיה במקורה וכסיכום אחר לימוד ה־סוגיה. הוא מקנה למעיין כללי השקלא־וטריא. מן הכללים באים לפרטים. בחינת „לעולם יהא אדם כונס כללים בדברי תורה, שאם כונס פרטים־פרטים מייגעים אותו ואינו יודע מה לעשות".

בספרותו לכל מדך ציין בענוות, שאין בחיבוריו לא חידושים ולא פלפולים, כשם שאין בהם חידושים מקוריים, הכול שאוב מן התלמוד ומוסבר לפי פירושיהם של ראשונים וגדולי האחרונים. אך יש בהם מיבנה סדור ועקיבי של הסוגייה, דבר דבור על אופנו. לאמיתו, גילה בו בקיאות והבנה, היקף ומיבנה, תגיסת העיקר והבעה בהירה. לא רק בני־ישיבה צעירים ובעלי גירסא־דינקותא, אלא גם תלמידי־חכמים מעיינים בו לסידור משנתם על־פי סדר הדורות, ריכוז המשא־ומתן ומסקנותיו.

כשיצאו־לאור הכרכים הראשונים באו אליו ואמרו : הרצאה לפי סדר־זמנים ניתנה בהלכות בעלות רקע תולדתי, כגון תרומות ומעשרות, שמי־טין ויובלות, קדושת הארץ וטומאת ארצות עמים וכיוצא בהן, אבל הלכות שיסודן סברה, כגון בירות, חזקה, אפוטרופסות וכיוצא בהן, כאן מוטב לסדר נושאי הדברים ולא להיות נתון במסגרת סדר הדורות. הוא לא קיבל את דעתם. הרצאה הכוללת השתלשלות הסוגיה, מראשיתה עד אחריתה, מגלה לדעתו את הגיונה בצמיחתה ההדרגתית. הלשון המדרשית שבו הורצו דבריו מביעה בניבושיה את העיקר. באחד המבואות של ספרו המליץ בשבחה של סדרנות : „אנא לא חכימנא אנא, לא חוזאה אנא, ולא יחודאה אנא, אלא־גמרנא וסדרנא אנא", כלשון חכם הגמרא ; הסדרן לעצה ביסס בקיצור : „הסודרן קודם לפלפלן". לפי מובאה מדברי הגר"א מווילנא, כל הלומד תורה לשמה, בהיקף ובעומק, מתבודד לו שכבל שאנו מתייגעים בהם כבר עסקו בהם ראשונים וביארו אותם כדרכם. מגמתנו להבין ביאורי את דבריהם.

באחת השיחות אמר : „עיקר מבוא להתלמוד והתחלותי לסדר לפי הוראותיו של רבנו הראי"ה קוק זצ"ל, כשנפרדתי ממנו בבואי מן הארץ לארצות־הברית. הוא דיבר עמי ארוכות ביעודי תורה שבעל־פה, ובגמר דבריו אמר : דע לך, ספרים מתחברים לפי צורך הדור. ספר טוב ממלא את הצורך. דורנו זקוק למבוא חדש לתלמוד. התחל בעבודה זו, עשה מבוא לפרק ראשון ושני, אחריו יבואו מבואות לפרקים נוספים. כששאלתיו למה הוא מכוון ? השיבני : כוונתי ליתן מבציית של הסוגיה התלמודית, ביאור הגיונה ובדרייה בהסברה טובה, שכל אחד יוכל לחזור בגבכי השיטות שבאותו עניין. עבודה זו אינה לקט של דברי התלמודים הפוסקים בלשונם. גם אינה חריפות ופלפול, אלא הרצאת דברים כסדרם לפי מקורם־יהם הראשונים".

באותה שיחה הוסיף הרב פורת : „כאשר הגעתי לארצות־הברית שקעתי ברבנות המקומית ולא הת־פניתי לעבודה זו הדורשת שקידה, יכולת ואורך־רוח. אך כשנסתלק רבנו לישיבה־של־מעלה, דמות דיוקנו הוהלה מרחפת לפני תמיד ודבריו היו הומים באזני כעין צוואה. התחלתי להתקרב אל העבודה. עשיתי אותה ביגיעה רבה ובמובלגות אינקץ. ככל שהשקעתי עצמי לתוכה נתגלו לפני עולמות בהבנת דברי חז"ל וחידותם. וברוך השם, זכיתי, שהספר של שבעת כרכיו מצא מהלכים בין מורים, חכמים וסופרים. כאלף אנשי תורה וחינוך שלחו לי את הערותיהם לספרים, מהם הערות והארות קולעות. אשלב אותם במהדורה מחודשת, אם אזכה לכך".

*

דור שלישי לבני ירושלים. סבו ר' יושה ואביו ר' לייב היו בעלי־מלאכה, צבעים של קירות בתים וציירי שלטים, מן הידועים בעיר. שמם הלך לפניהם כאומנים־מומחים והיו עסוקים הזמנות למלאכת ציור וכיור בבתים הרבה, יהודים וערבים. אף־על־פי שערביי חברון אסרו על יהודים לירד עם המדרגות של מערת־המכפלה, הרי לגבי שני יהודים אלה נהגו לפנים משורת הדין והרשו להם לירד לעומק המערה לצורך מלאכתם. בשובם מ־חברון היו יהודי ירושלים מצטופפים מסביב לשני הצבעים ושומעים מפיהם מה ראו ומה שמעו ב־מערת־המכפלה.

כאנאגאם, ר' ישראל, רב־למדן מובהק ומחבר ספרים, היה גא באבותיו הפועלים, והראה את מכתבו של השר משה מונטיפיורי לסבו, בו משבח שבחר להתפרנס מיגיע כפו. הוא, ר' ישראל, היה סח במאור פנים : „מעניין, סבי ואבי היו היהודים היחידים שבשעתם שירדו לעומק מערת־המכפלה בחברון, ונינתי, היא נכדתי, ילידת קליוולאנד בארצות־הברית, בביקורה בארץ נישאה לבן־ישיבה שהוא ממתנחלי חברון. הגבת עיר־האבות מוזהרת על האכסניה שלה".

כשם שהיה מצוין בשיחותיו את אבותיו, אנשי יגיע־כפיים בירושלים, כן היה מספר על סבו מצד אמו, ר' הירשל, בעל חנות־מכולת קטנה בשכונת מזכרת משה, שהיה מתבודד יחד עם אשתו במרתף שמתחת לחנות. לילה־לילה בחצות היה קם מיצועו, משתטח על הרצפה ועורך „תיקון חצות" על חורבן הבית וירושלים. לבקשת אשתו הבטיח לה חלק מעולם הבא שלו, אחר־כך חזר בו ואמר בקול־בוכים : אהיה כלי מלא בושה וכלימה כאשר אבוא לבית־הדין של מעלה ויאמרו לי, הירשל, אין לך משלך כלום ואיך אתה מבטיח מחלקך ?

בילדותו למד בתלמוד־תורה „עץ חיים", ששכן בחצר חורבת ר' יהודה החסיד בירושלים שבין־החומות. כאן היה רואה את ר' שמואל סלאנט, מרא־דאתרא, שגר באחד החדרים שבחצר. „הוא היה פיקח מאוד, פיקח ליטאי". סח ר' ישראל בזכרונותיו, „מורה־הוראה שבחן שאלה מכל צדדיה והכריע בשכלו הישר והנוחל. רגיל היה לומר, שאי־אפשר לפטור מרבנות מפני שמעולם לא מי־נוהו רשמית לרב העיר. הוא נעשה רב בכוח הצ־מנה".

בנעוריו למד בישיבת „אהל משה" של הרב מבריסק, הצטיין בכשרונותיו העילויים, בשקידתו ובעירנותו, שהה במחיצתם של גדולי־התורה ב־ירושלים, למד מכל אחד ואחד, וביקש רב ותורה בהלכה ובדעות, שיקנה לו דרך־חיים של תורה. כשנתקבל הרב קוק לרבה של יפו שהה במחי־צתו ימים מרובים ונעשה תלמידו המובהק. בזכ־רונותיו על הרב הוא מספר :

„בשיחותיו אמר לי הרב קוק, שבנעוריו הושפע משלושה זרמים ביהדות : הלמדנות נוסח הגר"א מווילנא, החסידות שבמקורה קבלה עיונית וחיבת־ציון של תלמידי הגר"א שעלו והתיישבו בארץ־ישראל. מיספר פעמים שוחח עמי בהתלהבות על אישיותו הפלאית של ר' נחמן מבראסלב, שכנראה מצא בו דמות קרובה לו קירבה נפשית. קרא ושנה את ספריו, התעמק בהגיגותיו ועקב אחרי הנהגו־תיו. אצל הרב נתמזגו שלושת הזרמים בתחום רוחו היוצרת, ונעשו חטיבה אחת. מן הפגישה הראשונה ואילך הלכה וגברה הערצתי אליו. ככל שהרביתי לשהות במחיצתו, לשמוע מדברותיו ולהסתכל ב־אורחותיו, כן ראיתיו מתעלה במלוא שיעור קומתו. היה מעיין מתגבר. בשיחו ובכתיבתו. במידותיו — מידות של צדיק הדור. „תולעותי היתה טוב ליבו וטוב עינו. בכל אדם ראה את אורו והאמין בזכותו. אילו אנשים שידעו את איכותו באדם השתמשו בו לפעמים לצרכיהם האנוכיים וגרמו לו צער. באחת השיחות אמר כמתנצל : אני יודע את הסרגני אך איני יכול להשיב ריקם פני אדם המבקש טובה ממני. מדבריו וממעשיו, למדתי פרק באהבת ישראל והערכה עמוקה לאלה המוסרים נפשם לבנין הארץ ולהגנת גבולותיה. צעירים אלה זקוקים לפעמים להדרכה וגם לגערת־חכם, אבל מתוך חיבה והוקרה רבה. בשיחתו על נושא זה היה הרב מביא את הפסוק בסוף מלאכי : „הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא... והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם". רש"י מבאר : „יאמר לבנים בדרך אהבה ורצון, לכו ודברו אל אבותיכם לאחוז בדרכי המקום, וכן לב בנים על אבותם". כך יש להשפיע בדרך אהבה ורצון, בכל נועם.

*

בין רעיה המתהגים בקרב בעירי התורה בירושלים היה ר' יעקב־משה חרל"פ, באותו פרק־זמן תלמידו של הרב החסיד ר' צבי־מיכל שפירא, שלמד ממנו דרכי פרישות והתבודדות. לאחר פטי־רת רבו החל להתקרב אל רבה של יפו בימים ההם. סיפר הרב פורת : „ביום אחד הופתעתי לראות את ר' יעקב־משה מבקר בביתי. בענווה ביקשני להמליץ עליו לפני רבנו הראי"ה קוק שיקבלו כאחד משומעי־לקחו. הוא בא אלי מפני שהגיעה שמועה לאוזניו, שאני מרבה לנסוע ליפו ולהשתתף בכל קורתו, גם בקרבני קירבה יתירה. אמרתי לר' יעקב־משה, דרכו של הרב אינה התרחקות מחברת בני־אדם, שיתוף־ישיבם, אלא להיפך, אהבת הבר־יות, גילוי שגלהם התבייתה וקרבתם לתורה, הוא השיב, בזכות זאת נמשכתי אחריו. ואכבם נפשו של ר' יעקב־משה נקשרה בנפשו של הרב והצטבה תוך כדי ההקרבות התבודדות יותר. מבין ניגלה ונסתר כאחד".

שניהם היו מבחירי תלמידיו של הרב בתקופת רבנותו ביפו. „יש לי סיפוק־נפש מרובה בשניהם, בני חמד של ירושלים", היה אומר הרב קוק. ר' יעקב־משה עלה מדרגה לדרגה בלמדות, צדי־קות והגות, כאחד מגדולי הדור. ר' ישראל פורת, איש־האשכולות, הוסמך להוראה על־ידי הרידב"ז, ר' חיים ברלין והרב קוק, לכך לדבר בלשונות־נכר, הורכית, צרפתית האנגלית, הגילה כושר רב בעיסוק צרכי ציבור. הוא נתבקש על־ידי רבני העיר להיות נציג העדה האשכנזית בפני השלטון התורכי. מפעם לפעם היה נוסע לקושטא, בירת הממלכה העותומנית, בשליחות העדה. בפגישותיו עם החכם־באשי ר' חיים־נחום אפנדי כרה למען מוסדות התורה והחסד בירושלים.

בשנות מלחמת־העולם הראשונה היה מראשי המדברים הפועלים בעיר בענייני סעד דחוף למחו־סרי מזון, ריפוי וביגוד. הרעב הפיל חללים, במיוחד בין תינוקות וילדים. יחד עם ריעו ר' יונתן־בנימין איש־הורוויץ, מראשי כולל הוד, הולאנד־דויטש־לאנד, אספו כספים, מזונות ותרופות, הקימו בתי־תבשיל והצילו רבים מרעב וממגפות. אף ייסד תלמוד־תורה לילדי עדות המזרח בעיר. הקים „בית ועד לחכמים", מעין מרכז רוחני לבני־תורה המשתתף ביסודן של שכונות חדשות במערבה של ירושלים. היה מחבורת־המייסדים של שכונת בית־וגן.

כרב ואיש־ציבור רב־פעלים הוצע למישרת חכם־באשי מטעם העדה האשכנזית ביישוב הח־דש. השלטון התורכי הודיע, שאמנם מעריכים כישוריו והכוונותיו המצויינים, אך קיימת מסורת שבתפקיד זה משרתים רק רבנים וחכמים ממוצא העדה הספרדית.

היה ביחוד עם הרב ר' צבי־פסח פראנק, זצ"ל, רבה של ירושלים, ובזכרונותיו מספר : „כד הויתא טליא הייתי רגיל לבקר בבית־המדרש מנחם־ציון בחורבה, שם קבע מקומו הראב"ד הישיש, ר' חיים־יעקב שפירא מקובנה. נזדמנתי, שבא לפניו מוכר־ספרים והציע לו ספרי־לקוטים על יורה־דעה, חייך ואמר : מורי־הוראה שאינם מורים מן המקורות. אלא הולכים לאספים ולילקוטים. אינם ראויים להוראה. דברים אלה שמעתי אחר־כך גם מפי ר' צבי־הירש. בגדולי הפוסקים, שעוד בימי עלותו סמך ר' שמואל סלאנט את ידיו עליו ונתמנה חבר בית דין צדק בירושלים. אחד מפעליו החשובים הוא קיבוץ צעירים מצויינים הלומדים בדרכי־הבריים כציבה ההלכתית בארץ. רבים מצעירים אלה גדלו בתורה והם מחכמיה המובהקים של ירושלים. באחד ממכתביו כתב אלי הרב פראנק : הלכות ארץ־ישראל שבו להתחייה יחד עם התחיית הארץ הגדולה, שכבהלות ר' על עמו הנגוד ראויים בהן ההלכה הבאוליה".

*

בשליחות בארצות־הברית בשליחות מוסד־ות התורה, נתבקש על־ידי בתי־הכנסת בעיר קליוולאנד להיות רבם ונעתר לבקשתם. בסביבה ישיבתי בעיר. כתשעים שנה, ייסד בית־ספר לתו־רה ולימוד העברית. התקין עצמי כשרות והשפיע על רבים להקביה את עסקיהם בשבת. ביוזמתו קמה ישיבת „טלז" בקליוולאנד. היה פעיל באגודת הרבנים, בתנועת־המזרחי, בהסתדרות העברית, ר־באירגונים אחרים. פירסם עשרות מאמרים. מחקרים ופסות בביאור מדרשי אגדה וסוגיות הלכה, במח־שבת הקיולאוס ובבעיות היום.

דמותו של רב־למדן, פרשן מצוין, מחנך ואיש־ציבור, מחבר ספרים ואיש־המידות. בן ירושלים בהתחתו, שהתחנך בצילם של הרב מבריסק ור' שמואל סלאנט, נסמך על־ידי הרב קוק, ראה את העיר במצוקתה וזכה לראות את ירושלים בשלי־מותה.

שינויים מהפכניים בסחר הבין־לאומי

מאת עדין טלבר
סגן מנהל כללי לסחר־חוץ
במשרד המסחר והתעשיה

הגידם הקבע המרכזי כיום ב־ ההתפתחות סחר החוץ של ישראל, הוא ללא ספק, המהפכה העוברת על כל העולם בכל העליה התלולות החדות והקדים, במחירי הנלק וחמרי הגלם. יציבות המחירים (היחסית) אשר אפיינה את הסחר הבין לאומי שנים ארוכות, פינתה את מקומה ב־ שנה שעברה לבתול שדים של עליות מחירים בקצב מסחרר. דהירת מחי־ רים זאת, הביאה להרעת תנאי הסחר של מרבית הארצות המפותחות כאשר מחירי הנלק חמרי הגלם, עולים ב־ שיעור גבוה מאשר מחירי היצוא של המוצרים המוגמרים. מהפכה זאת הפכה את היוצרות. בהעשירה וב־ שפרה את מצבן של המדינות המת־ פתחות בעלות חמרי הגלם.

ישראל, התלויה ביבוא חמרי גלם חלק כהולך ונבגנה בצורה המורה הן מההרעה בתנאי הסחר והן מ־ ירידה עיכוב הראלי של תקבולי מטבע חוץ.

היערכות מהירה

בשנה שחלפה גדל יבוא הסחורות של ישראל ב־50% מ־1,957 מיליון דולר בשנת 1972 ל־2,946 מיליון דולר ב־1973. גידול עצום זה, מבטא גידול ריאלי של 15% כאשר עיקר הגידול הוא תוצאה של עלית מחירים כמוצעת של 31%. יצוא הסחורות לעומת זאת, גדל בשנת 1973 בשיעור של 25% מ־1,100 מיליון דולר ל־ 1,379 מיליון דולר, כאשר הגידול הראלי היה בשיעור של 1% בלבד ואילו כל הגידול היה תוצאה של עליה מחירים מבוצעת בשיעור של 24%. הגרעון המסחרי בשנה שחלפה כמעט הוכפל מ־335 מיליון דולר בשנת 1972 ל־1,567 מיליון דולר ב־ שנת 1973. (גידול בשיעור של 83%). התפתחות חמורה זאת, מחייבת אותנו להערך במהרה לתנאים החדשים ב־ סחר הבין לאומי, תוך קביעת מדיניות פתוח מתאימה ביבוא וביצוא.

דרושה ראיה כללית

עלית המחירים הבין לאומית, גרמו לכך שהיצוא של תחליפי יבוא במספר ענפים נעשה לכדאי ביותר. התחשיבים המוסכמות שנוצרו במשך הזמן בנושא זה, דורשים רוויזיה כללית ויש מקום להתוות כווני פתוח חדשים.

מצד אחר, התהליך האינפלציוני במשק הישראלי, המהיר יותר מזה של משקים אחרים, מחייב גם בדיקה ביחס לשער ההגנה שנקבע. בקצב הנוכחי של האינפלציה אצלנו, שלה הבדאיות היחסית של היבוא בשער האפקטיבי הנוכחי.

בעבר כל ההתייחסות שלנו ליבוא הצטמצמה לשני נושאים, יצור תחד ליפי יבוא מצד אחד וליברליזציה מצד שני. לאור היקפו העצום של יבוא הסחורות, אשר יגיע לפי ה־ תחזית ל־3.5 בליון דולר בשנה 1974 יש מקום לחפש דרכים לייעולו ו־ הוזלתו. אם נזכור שחסכון של 1% ביבוא שווה לגידול של 2% ביצוא, כבחינת המאזן המסחרי. דומה שיותר קל להשיג את החסכון ביבוא מאשר את הגידול ביצוא בו אנו משקיעים את כל המאמצים. במטרה להשיג זאת יש לתת את הדעה לשלושה נושאים — מציאת מקורות היבוא הזולים ב־ יותר, הכנון מלאים ומשלוחים ב היקף האופטימלי והשגת תנאי ה־ הובלה הזולים ביותר.

חקר שווקים

הליברליזציה ביבוא גרמה באופן טבעי לפצול רב ביבוא ובכך נפגע הנצול של כח הקניה הגדול כאמצעי להוזלת מחירי היבוא. פצול זה של היבוא למספר רב של יבואנים קט־ נים, אינו מעודד את השקעת המאמצ־ עים המאמצים הדרושים לחקר וציוני במטרה למצוא את המקורות הזולים והטובים ביותר. בשל כך, יש מקום לחפש דרך לקדום חקר השווקים ה־ דרוש וכן פעולות אחרות להוזלת היבוא, מבלי לפגוע בליברליזציה. יוקר האשראי במשק והאסור על יבוא באשראי ספקים, גורמים לרכישת מלאים ומשלוחים של חמרי גלם מיר־ באים שלא בסדרי הגודל הרצויים ויש מקום לחפש דרכים לשפור נושא זה. החשיבות בתכנון היקף המשלו־ חים, עולה עם עלית משקלן של הוצאות ההובלה, במיוחד כאשר ה־ יבוא מבוצע במכולות, או כאשר ניתן להשיג תנאי הובלה זולים עבור משלוחים בהיקף גדול יותר.

כיווני פעולה חדשים

ההערכות ביצוא מחייבת כיווני פעולה חדשים בשלושה תחומים עיקריים — בענפי פיתוח היצוא, ב־ שווקי היצוא, ובהשגת מחירים גבו־ הים יותר עבור היצוא.

בפיתוח ענפי היצוא — יש לרכז את המאמצים בפיתוח אותם ענפים בהם יש לנו יתרונות טבעיים בזכות קיומם של חמרי הגלם בארץ. האמור חל על ענפי המחצבים. ענפי הפטרוכימיה, כימיקלים, מוצרי פרי הדר ועוד. בשאר ענפי היצוא, יש לרכז את המאמץ בדרך כלל באותם ענפים בהם משקלם של חמרי הגלם המיובאים מצומצם ואשר הערך ה־ מוסף הגבוה בהם נובע מידע, עבודה מקצועית מתיישן ואיכות גבוהה של המוצרים. האמור חל על ענפי היצוא הבטחוני, אלקטרוניקה, מכונות ו־ ציוד ועוד. באותם ענפי יצוא בהם גבוה משקלם של חמרי הגלם המיוב־ אים, וכן הוצאות ההובלה, אנו נע־ מד בעתיד בפני קשיים הולכים ו־ דלים בפתוח יצואם.

בשווקי היצוא — שני גורמים חדשים, מחייבים הערכות חדשה ב־ מאמצי השווק המושקעים בשווקים השונים. עלית מחירי ההובלה בשל יקור הדלק, נותנת עדיפות גדולה לשווקים הקרובים יותר. מצד שני, הקשיים הכלכליים בארצות מפותחות רבות לעומת שגשוג בארצות מתפת־ חות בעלות חמרי גלם, מחייבים רכוז מאמץ יותר בשווקים אלה. ההתפתחות המהירה כבר בשנים האחרונות ב־ יצוא הישראלי לקפריסין ויוון שהם שווקים קרובים ואיראן שהיא גם קרובה וגם בעלת הכנסות מלפט מצביעה על החשיבות של גישה נכו־ נה בקביעת יעדי היצוא. חשיבות זאת תגבר עוד יותר בעתיד לאור שני הגורמים שצוינו לעיל.

בהעלאת מחירי היצוא — חשיבות רבה ביותר נוכח ההרעה בתנאי הסחר של ישראל. אין ספק שיש לשאוף עתה יותר מתמיד ל־ השגת מחירים גבוהים יותר עבור מוצרי היצוא הישראלי כאשר ה־ התחרות בשוקי חוץ צריכה להתבסס בעיקר על איכות ומוניטין ולא על מחירים זולים. מאחר ואיכות ומוני־ טין קשורים קשר הדוק, חשוב להת־ רכז באותם ענפים בהם אנו יכולים להוות משקל גדול יותר בסחר הבין לאומי וע"י כך ליצור לעצמנו את הכח לקבוע מחירים ואת המוניטין הנדרש להשגת מחירים גבוהים יותר. יש לפתח את היצוא באותם ענפים בהם אנו יכולים להיות "גדולים" בשטח מיוחד ומצומצם. רק בענפים כאלה נוכל, הודות ליחוד ולמוניטין להשיג מחירים גבוהים יותר שאנו נקבע אותם ושלא יוכתבו לנו. זאת בניגוד לתיאוריה שהיתה מקובלת ב־ עבר, שיש יתרונות ליצואן הקטן בענפים גדולים בסחר בינלאומי. לפי תיאוריה זאת היצואן הקטן תמיד יוכל למצוא שוק, אולם המחירים יוכתבו לו והוא לא יוכל להעלות מחירים לא צריך להתחרות עם ה־ גדולים במחירים זולים.

דוגמאות לענפים בהם הצלחנו להשיג יחוד ומוניטין וע"י כך לקבוע ולהשיג בהם מחירים גבוהים יותר יכולים לשמש ענפי ההלבשה מעור, מוצרי השקיה, ציוד קשר ועוד.

על מנת להשיג את היחוד והמוני־ טין בענפי יצוא אלה יש גם הכרח לשפר את דרכי ושיטות השיווק, ע"י גישה יותר מקצועית ופתוח הרבבנות. חקר שווקים, והכשרת אנשי מכירות מקצועיים, לכל מפעל. אינם נושאים הוכים עדיין להכרה המתאימה ב־ חשיבותם כאמצעים הכרחיים להשגת יצוא גדול יותר, במחירים הגבוהים ביותר.

הגענו לפרשת דרכים

הגרעון המסחרי והגרעון במאזן ה־ תשלומים השוטף של ישראל, גדלו בשנה האחרונה, וצפויים עוד לגדול בעתיד, למימדים, אשר מימושם יהווה את הבעיה הכלכלית המרכזית ביותר של ישראל. הגורם בעל המשקל המכריע בגדול הגרעון, נעוץ בהוצאות הבטחון הגדולות אשר הוכ־ פלו בשנה האחרונה בעקבות ה־ מלחמה. הגורם השני בחשיבותו ש־ עלה רק בשנה האחרונה, הוא עליית המחירים הבין־לאומית והרעת תנאי הסחר של ישראל.

ב־25 השנים הראשונות של המדינה, הצלחנו הודות למימון חיצוני ממקורות שונים לעמוד בארבעת היעדים החיוניים של המדינה: בטחון, קליטת עליה, פתוח משקי מואץ והעלאת רמת החיים.

אולם, נוכח ההתפתחות המשולבת בשנה האחרונה, של גידול דרמטי בהוצאות הבטחון מצד אחד ועליית מחירי היבוא מצד שני, הגענו לפרשת דרכים מבחינת יכולתנו להמשיך לעמוד בארבעת היעדים הנ"ל ע"י גיוס מימון חיצוני בהיקף הדרוש.

לטווח הארוך אין אנו מוכנים במידה רבה אף כנראה לא יכולים לוותר על אף אחד מארבעת היעדים. אולם אם יושג הסכם שלום עם ערבים, תהיה לו בנוסף למשמעות המדינית בטחונית גם השלכות כלכליות מרחיקות לכת וטמון בו גם פתרון כלכלי עבורנו. השגת הסכם שלום, תביא בעקבותיה לא רק לצמצום הוצאות הבטחון כי אם גם לאפשרויות עצומות של פתוח סחר טבעי עם המדינות השכנות, אשר נמנע מאתנו עד היום וכן מרחב גדול להשקעות וכיווני פיתוח כלכלי חדשים.

לסיכום; נוכח הקשיים במאזן התשלומים שאנו נצטרך לעמוד בהם בעתיד הקרוב, נדרשת חשיבה משק־ להערכות נכונה ומהירה במטרה ליי־ ולהוזיל את היבוא ולהגדיל את היצוא.

שר המסחר והתעשיה

1974

לכבוד
עובד יקר,

תעודת הוקרה זו מוענקת לך כעובד חברה שהצטיינה בפעולותיה בתחום היצוא בשנת 1973.

בשנה הרת גורל זו לישראל, הוברדה ביתר שאת חשיבות היצוא לחסנה הכלכלי של המדינה.

עבודתך ועבודת חבריך תרמו במישרין לגידולו של היצוא הישראלי.

קבל נא תעודה זו כהוקרה על המאמצים שהשקעת במאמץ הכללי של חברתך לקידום הכלכלה הישראלית.

חיים בר־לב

ירושלים, אייר תשל"ד

---

44 סניפים
עומדים לשרותכם
בכל עסקי בנק

יצוא * אשראי דוקומנטרי
* חשבונות עובר ושב * חסכונות * השקעות
בניירות ערך * מימון * פקדונות * מטבע חוץ
* יבוא *

51 שנות שרות
ליצוא הישראלי
לרחבי תבל
של
בנק המזרחי המאוחד בע"מ

ספן
SEFEN
יצוא
ספן
עמק־הירדן
חלוץ יצרני לוחות ספוגית בארץ
בשנת
1973
$2,500.000

תדמור
מפעל ליצור מעילי עור
יצואן מוסמך
המפעל: קבוצת עין צורים ד.נ. לכיש צפון.
המשרד: ת"א, נחלת בנימין 75. טל. 624637.

המשכנו
להגדיל
היצוא

גלניט
טוילנד
שטיחי כרמל
תשלובת מפעלי טקסטיל קיסריה בע"מ
יצואנים מוסמכים

נייצא
ונחיה

משרד המסחר והתעשיה - המחלקה ליחסי צבור

טמפו עולמי!

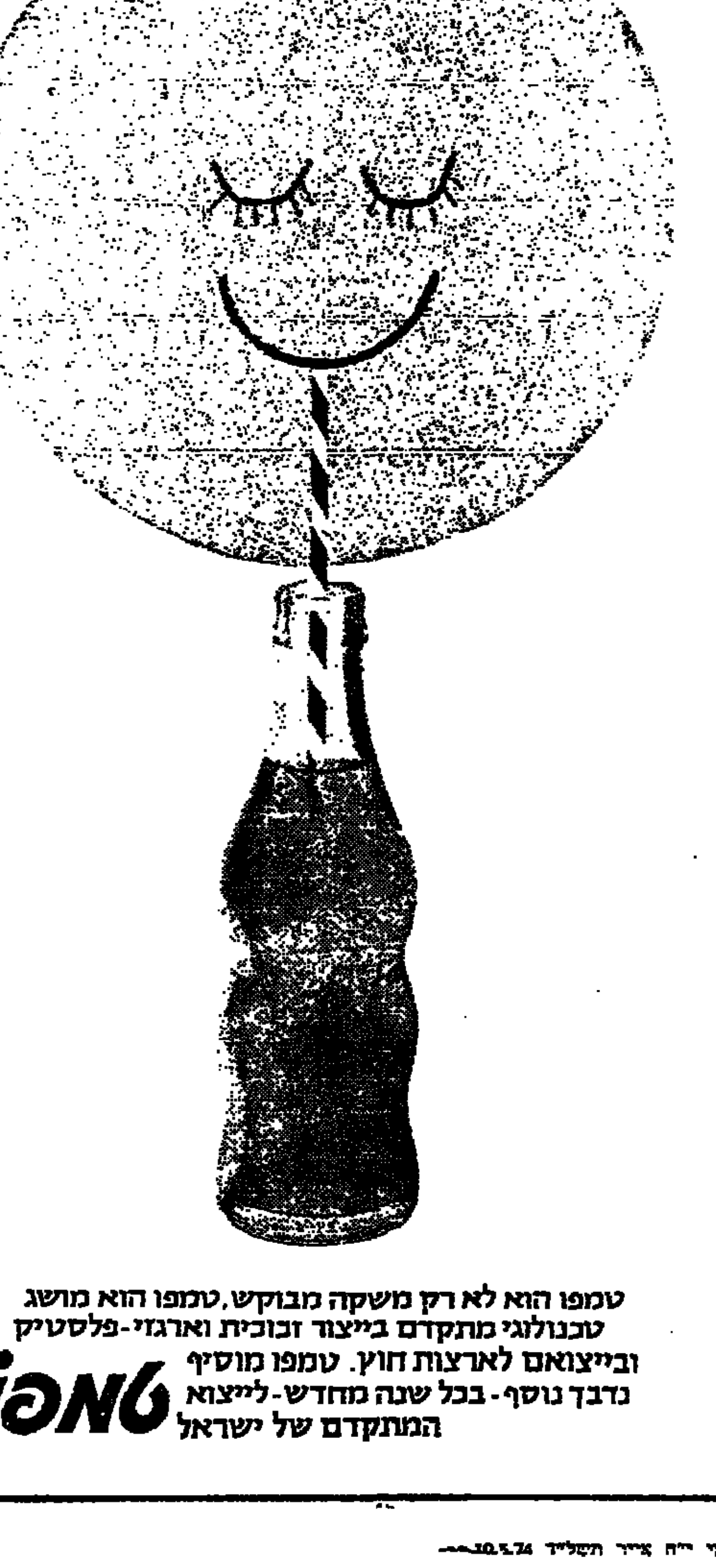

טמפו הוא לא רק משקה מבוקש, טמפו הוא מושג טכנולוגי מתקדם בייצור זכוכית וארגזי-פלסטיק ובייצואם לארצות חוץ. טמפו מוסיף נדבך נוסף - בכל שנה מחדש - לייצוא המתקדם של ישראל
טמפו!

هكذا في الأصل

שבוע היצוא תשל"ד

הורחבו שירותי המרכז לחקר שווקים

המרכז לדוקומנטציה וחקר שווקים פועל במסגרת המכון לסחר חוץ ב־ [illegible] המסחר והתעשיה הרחיב ל־ [illegible] את שירותיו עם הפעלת [illegible] חדש לעבודתו.

שירותי ידיעות כלכליות

בעבר הצטמצמו שירותי המרכז רק [illegible] הכוונה כלליות ביותר למעוני־ [illegible]. אולם עתה התאפשר לחוקרים, [illegible] על פי הזמנות, עבודות חקר [illegible] דרשות שאף הוכיחו את יעילותן. ההסדר החדש מאפשר לתעשיינים [illegible] וגורמים מעוניינים אחרים [illegible] תמורת תשלום, במרכז עבו־ [illegible] מחקר או מידע שוטף בצורות [illegible]. דרך אחת הינה קבלת מידע [illegible] של ריכוז אינפורמציה לגבי [illegible] או קבוצת מוצרים. כל מיקבץ [illegible] כזה כולל עד 250 מאמרים. [illegible] מידע מדוע אחר. כמו כן [illegible] להוסיף במרכז מחקרים או [illegible] על נושא מוגדר, חוקרי ה־ מרכז מכינים על פי הזמנה גם רשי־ מות של יצואנים ויבואנים בארצות חוץ ועוד.

1000 כתבי עת

המרכז לדוקומנטציה וחקר שווקים שואב את המידע ממקורות שונים ומגוונים מכל קצות תבל. החומר מת־ קבל תוך כדי עיון ביותר מ־1000 כתבי עת מסחריים ומקצועיים. חוקרי המרכז נעזרים בחוברות המתפרסמות ע"י ארגונים בינלאומיים ואחרים, ברקטוריה שונות, הכבריות. במרכז ממוינות לפי ארצות ונושאים ובהם המצוי של ספרים ומאמרים שהופיעו ברחבי תבל. חוקרי המרכז נעזרים בחוזרות של הנספחים המסחריים של ישראל בארצות חוץ, ובארכיון קטעי עתונות בינלאומית ועוד.

ניתן למצוא במרכז נתונים על סחר חוץ, כלכלי ומסחרי, נתונים סטטיסטיים מכל העולם, תעריפי מכס ותקנות, קטלוגים מכל העולם, נתו־ נים על יצור, צריכה, יבוא ויצוא לפי ארץ ומוצר. נתונים על צורות שיווק, סקרי שיווק לפי ארץ או ענף רשימות סלקטיביות של יבואנים ו־ סוכנים לפי ארצות: מכרזים בשווקי [illegible] נות חוץ ובעתונות מקצועית, נתוני רקע על מדיניות כלכלית בינלאומית ועוד.

במשך תקופת פעילותו רכש המרכז מוניטין רב בין הגורמים השונים להם הועבר מידע שוטף בהיקף ניכר ו־ מעגל המעוניינים הלך והתרחב כש־ עמהם נמנים מוסדות צבור וארגונים כלכליים, מפעלים פרטיים וצבוריים מהחשובים בארץ.

לרשות המעוניינים עומדת ספריה מעודכנת, ברח' קרליבך 9 ת"א, ה־ פתוחה לקהל המבקרים בכל ימות השבוע בשעות המקובלות במשרדי הממשלה.

פרסום קרסון

ביטוח סיכוני סחר־חוץ

החברה הישראלית לביטוח סיכוני סחר חוץ הוקמה ע"י הממשלה ב־ מגמה לעודד את היצוא מישראל ע"י מתן ערבויות ליצואנים נגד סיכונים הכרוכים ביצוא באשראי ולהבטיח להם את קבלת התמורה מהלקוחות בחו"ל.

בשל אופים של רוב הסיכונים ה־ מבוטחים ע"י החברה הוקמה החברה כחברה ממשלתית בדומה למוסדות המקבילים בחו"ל, מאחר ומרבית סיכוני היצוא אינם ניתנים לביטוח משנה במסגרת מסחרית.

במשך שנה פעילות החברה, הר־ חיבה החברה את שירותיה ואפשרה הרחבת היצוא לארצות מתפתחות ו־ חדירה לשווקים חדשים. פעילות ה־ חברה מתרכזת בעיקר בחיסוי היצוא לארצות המתפתחות אשר בהם הסכון העיקרי הוא הסכון המסחרי.

עקרונות הביטוח

בבחון ערבות ליצואן כנגד הסיכו־ נים הכרוכים ביצוא באשראי, לוקחת על עצמה החברה את הסיכון הקשור בבריאות הקונים בחו"ל ומאפשרת ליצואן ליצא מבלי להיות מוסד בבדיקה הזהירה של הלקוחות.

העקרונות לפיהם פועלת החברה בביטוח לקוחותיה הם:

א. השתתפות עצמית — המבוטח משתתף בחלק מן הסיכון בכדי להב־ טיח כי יברור את הקונים בסבירות, ימנע ניפוח מלאכותי של היקף ה־ סחר שלו וינקוט בכל האמצעים ה־ מקובלים לגבית ההבורה מהלקו־ חות.

ב. עקרון הביטוח המקיף — הינו חובה המבוטח להציע למבטח את כל עיסקות היצוא המבוצעות בתנאי אשראי.

ג. פיקוח על האשראי — נקבעת מכסת אשראי על ידי החברה לגבי כל קונה בחו"ל בהתאם למהימנותם של הקונים.

הסיכונים המחוסים מתחלקים לשתי קבוצות.

א. סיכונים מסחריים.
ב. סיכונים מדיניים.

סיכונים מסחריים כוללים:
אי תשלום בעקבות פשיטת רגל של הקונה או תשלום ממושך עבור הסחורה שנתקבלה ללא השבה מצד הלקוח על אף נקיטת האמצעים מצד המבוטח.

סיכונים מדיניים כוללים:
אי קבלת התמורה אשר מקורה ב־ מניעה או בהשעייה של העברת ה־ תמורה במטבע זר, מלחמה, מלחמת אזרחים, הפיכה או במאורעות מדיניים אחרים בארצו של הקונה, ביטול רשיון היבוא או שינוי הוראות היבוא.

סוגי הביטוח העיקריים

סוגי הביטוח הנתנים בחברה דומים לאלו המוצעים ע"י מרבית המוסדות המקבילים בחו"ל. הסוג העיקרי הוא ביטוח עסקות יצוא סחורות ושירותים באשראי לזמן קצר. שאר הסוגים הם ביטוח יצוא ציוד לזמן בינוני וארוך, ביטוח עבודות קבלניות בחו"ל, ביטוח השקעות בחו"ל וכו'.

במסגרת הפוליסות הקיימות יכול היצואן לבחור בין פוליסה המכסה אותו בזמן משלוח הסחורות ובין ביטוח ההזמנה עצמה היינו כל סיכון אשר יתרחש בזמן הייצור.

שירות נוסף הניתן כתוספת ל־ פוליסה הם ערבויות בלתי מסויגות לבנק המממן את היצוא אשר להיתן יפוצה הבנק ישירות, וללא תנאי ע"י החברה בכל מקרה שהקונה בחו"ל לא עמד בהתחייבויותיו.

הפרמיה המבוצעת הנגבית עבור שירותי החברה דומה לזו המקובלת בחו"ל על מנת לאפשר תחרות הוגנת בין היצואנים הישראלים ליצואנים בחו"ל.

היקף היצוא באשראי קצר מועד המחוסה ע"י החברה במסגרת פולי־ סות מקיפות הסתכם בשנת הכספים 1973/74 ב־670 מיליון ל"י.

בשנה האחרונה העמידה החברה במבחן קשה בגלל ניתוק היחסים הדיפלומטיים בין ישראל ובין ארצות אפריקה וכן בשל הבעיות המיוחדות שמלחמת יום הכיפורים עוררה. נעשה מאמץ מיוחד לסייע ליצואנים המבו־ טחים להמשיך בעיסקותיהם בצורה סדירה עד כמה שאפשר.

החברה לתערוכות ולירידים — בשרות הייצוא

החברה הישראלית לתערוכות ו־ ירידים מילאה בשנת 1973 תפקיד חשוב בקידום היצוא הישראלי וזאת על ידי ארגון השתתפות מקובצת של יצואנים ישראלים, בירידים מס־ חריים ותצוגות מכירה ברחבי העולם. במסגרת של ביתנים ישראליים.

34 ירידים בענפי המתכת, האלקט־ רוניקה, המזון, הטכסטיל, ההלבשה קויימו ב־1973, מהם 3 בעצם ימי המלחמה, ארועים בהם נקשרו קש־ רים, נעשו עסקות ונחתמו הסכמי מכירה.

בשנת 1974 מארגנת החברה כ־40 ירידים בענפים שונים ובשווקים שונים, ותקדיש פעילות נרחבת ל־ חדירה לשווקים חדשים בדרום אמ־ ריקה והמזרח הרחוק.

ההחלטה לקיים תצוגות וירידים לגבי ענפי התעשיה השונים מבוססת בעיקר על התוכניות לפיתוח התעשיה בישראל, ומתקבלת תוך כדי תאום בין כל הגורמים העוסקים בקידום היצוא. הירידים הבינלאומיים בהם ישתתפו יצרנים מישראל בשנת 1974 הם במקורם ירידים מקצועיים. בהם מבקרים קניני הענף מכל רחבי ה־ עולם, בכך ניתנת ליצרנים היש־ ראליים הזדמנות חשובה לקשירת קשרים חדשים להדוק קשרים קיימים ובסופו של דבר לקדם את יצואם.

500 יצרנים ישראליים

יש לציין כי באותן ארצות המהוות שוק פוטנציאלי למוצרים מישראל, מארגנת החברה יריד „סולרי ישראל". השנה תארגן החברה ירידים כאלה בונצואלה ובקפריסין, והם יושם ה־ הדגש בין השאר על מוצרי טכסטיל, אלקטרוניקה ועזרי לימוד.

בחודשים הקרובים ישתתפו כ־500 יצרנים יצואנים ישראליים בתערוכות ברחבי העולם ובהם תערוכת הטכס־ טיל החשובה ה„אינטרסטוף" בגר־ מניה, עזרי לימוד בבריסל, ציוד לבתי חולים וספרים אף הם בגרמניה ובעיקר בתערוכת הסולל הישראלית הגדולה שבונצואלה.

תחום נוסף לפעולות החברה ה־ ישראלית לתערוכות וירידים הוא אר־ גון ארועים מיוחדים לקידום היצוא מדובר בשבועות מכירה מיוחדים ה־ נערכים בבתי כל בו וסופרמרקטים ברחבי העולם.

ההובלה והייצוא

הקיומה של ההובלה הימית וה־ אוירית מהווה תנאי יסודי להתפתחות של היצוא הישראלי. בשנים האחרו־ נות חלו שינויים טכנולוגיים רבים במערכת ההובלה הימית המתבטאים בהפעלת אוניות מתמחות הן בצים הבינלאומיים והן בצי הישראלי.

בשנת 1973 שינעו בנמלי ישראל כ־4,2 מליון טון מטען כללי (לא כולל מטענים בצובר ופרי הדר) לעומת כ־3,9 מליון טון בשנת 1972 — גידול של כ־8%. תנועת המטענים במכולות באותה שנה היתה כמליון טון לעומת כחצי מליון טון בשנת 1972. בעוד ששיעור הגידול של תנועת המטען הכללי היה כ־8% הרי שיעור הגידול של תנועת המטע־ נים במכולות הגיע ל־100% בקירוב. אחוז מטעני היצוא במכולות מתוך כלל המטען הכללי ליצוא הגיע בשנת 1973 לשיעור של כ־40%.

נתונים אלה מצביעים על שינויים ניכרים באמצעי ההובלה הימית, ו־ מחייבים הערכות חדשה של גורמי הספנות, הנמלים, ומפעלי היצוא ה־ ישראליים:

חברות ספנות קלטו בשנת 1973 אוניות מתמחות (מכולות, גלגוע) נוספות, והלה הרחבה ניכרת ב־ הפעלת קווי מכולות על נמלי חיפה ואשדוד.

בנמלי ישראל נמשכו עבודות ה־ פיתוח, להתאמת הנמל לשיטות ה־ חדשות, ולמעבר מטען קונבנציונלי למטענים במכולות וכמטענים אחודים אחרים.

התפתחות שיטת המטען האחוד ובעיקר מכולות הביאה להשקעות נוספות בציוד ובמתקנים, כתוצאה מ־ ביצוע השקעות אלה לגבי המטענים האחודים, התאפשרה הקטנת נזקים הנובעים מהובלה, ושינוע מהיר יותר. מאידך, והתוספה. מערכת תעריפים מיוחדת לסוג מטענים זה, הבניקה בניגוד לציפיות את דמי ההובלה. בנושאים אלה נעזרו חלק מהיצואנים ביעוץ מכבי מאה מכון היצוא „ומרכז מטענים אחודים" שלידו.

28 אלף טון מטענים באוויר

בשנת 1973 הועברו כ־28,000 טון מטעני יצוא בדרך האויר לעומת 26,500 טון בשנת 1972, דהיינו גידול של כ־6% בתקופת החירום הועברו חלק מהמגמת היצוא הדחופות ב־ משלוחים אויריים, בהעדר הפלגות למספר יעדים.

הפיתוח העצום בנמלי הים וה־ תעופה בישראל, התהליך של מודרני־ זציה הנעבר על הצי המסחרי, ה־ שינויים במפעלים הישראלים וה־ אמתם לטכנולוגיות ההובלה של הקר־ פתנו, ופעילותם התקינה של כל הגורמים בעיתות חירום, מעידים על יכולתה של מערכת ההובלה לשרת באופן יעיל את היצוא הישראלי.

מוצרים כימיים בע"מ

נר ציון

קרית־גת, ת.ד. 119
המשרד בתל-אביב, שד' רוטשילד 18,
טלפון: 54042, 59069

✶

יצרני נרות שבת, חנוכה
ונרות דקורטיביים שונים

✶

יצואן מוסמך

ביח"ר מכני לאריגת טליתות מצמר ומשי

טליתניה בע"מ

ד. אבנר
תל-אביב, רח' בר-יוחאי 2 (גבעת הרצל)
טלפון: 821421

✶

אקספורט לכל ארצות תבל
חשם טליתניה — סמל הטיב והאיכות
היצור תחת השגחת הרבנות הראשית תל־אביב

בבית משפט השלום ברחוב ויצמן 1
פינת שאול המלך — תל־אביב

תיק אזרחי מס' 23954/73

הזמנה לדין

1) לאובלנסקי ליאונרד שכתובתו הרצליה, רח' הנדיב 57/13 וכיום בלתי ידועה.

2) לאובלנסקי ולנטינה שכתובתה הרצליה, רח' הנדיב 57/13 וכיום בלתי ידועה.

הואיל והתובע עמידר בע"מ ע"י ב"כ עו"ד יוסף טנקר הגיש לבית משפט השלום בתל־אביב תובענה נגדך, כמפורש בכתב התביעה הנמצא בתיק הנ"ל, הינך מוזמן להגיש כתב הגנה תוך 30 ימים מיום פרסום הזמנה זו, ולהתייצב למשפט אם הגשת כתב הגנה, כאמור ביום 13.6.74, שעה 8.30, ודע לך, שאם הגשת כתב הגנה ולא התייצב למשפט ביום האמור בהזמנה ינתן באותו יום פסק דין שלא בפניך, אך אם לא תגיש כתב־הגנה במועד שנקבע לכך בהזמנה יינתן פסק דין שלא בפניך אף לפני היום שנקבע למשפט וההזמנה להתייצב תבוטל.

י. „שהדי" — מזכיר ראשי

יום 30/4/74

עונת ייצוא רבת הישגים ב„כור כימיה"

24 מיליון דולר יצוא ל־60 ארצות

חטיבת הכימיה של „כור" יכולה לרשום לעצמה שיא חדש ביצוא — 24 מיליון דולר, דהיינו כ־40% מתוך מחזור שנתי של 250 מיליון ל"י בשנת 1973. אולם יש להביא בחשבון כי כמה מ־9 מפעלי החטיבה מייצ־ רים רק עבור השוק המקומי.

בקידום יצוא זה מצליחים המפעלים הישראליים לעמוד בתחרות עם מפעלי הענק הכימיים בעולם. אחת הסיבות להצלחת היצוא לדעת מר צבי צור, מנכ"ל כור־כימיה, הוא השרות המקצועי המלווה את מוצרי היצוא. ב„מכתשים־אגן" פועל צוות יצוא מיוחד המונה 15 איש ומומחים ישראליים מסיירים בארצות חקלאיות שונות בתפקידי הדרכה. ב„טמבור־ אסקר" מפעל צוות מומחים לצביעת אניות. 2 מהם שוהים כעת בנמל אירופאי בפיקוח של צביעת 2 מיכ־ ליות ענק. על הקשרים ההדוקים בין המפעלים הישראליים ללקוחותיהם מעבר לים תעיד העובדה, כי לטקס יום היצואן בבית הנשיא הוזמנו השנה 2 סוכנים מצטיינים של „כור־ כימיה" — מהולנד ומאיטליה. על החשיבות המשקית של יצוא „כור־ כימיה" מצביע השיעור הגבוה הנע בין 65%—70% של הערך המוסף.

„מכתשים—אגן" — יצוא ל־5 יבשות

זו השנה השלישית, שמופעל ב־ הצלחה מערך השיווק המשותף של מוצרי מכתשים (באר־שבע) ואגן (אשדוד) כמעבר לים. המדובר בסגנון רחב של 7 קוטלי עשבים ו־9 קוטלי חרקים, 4 כווסתי צמיחה וכמיקלים להדברת מחלות צמחים. יצוא זה מהווה את חלק הארי של החטיבה והתחזית לשנה זו נאמדת ב־35 מיליון דולר מזה 80% הזמנות שכבר נתקבלו בפועל. המפעלים נתקלים בקשיים בהשגת חמרי גלם בסיסיים על בסיס פטרוכימי. אף על פי כן יש כל הסיכויים שהזמנות היצוא תבוצענה במלואן. התכשירים ה־ ישראליים מוכרים היטב לחקלאים ב־60 ארצות שונות. גידול מיוחד הושג אשתקד בפיתוח השווקים ב־ אמריקה הלטינית וכן עלו יפה ה־ נסיונות להחדר לשווקי המזרח ה־ רחוק.

„טמבור—אסקר" מייצאים צבעים לאניות ב־17 ארצות

צבעים מתוחכמים על בסיס אפוקסי או ויניל המבטיחים לאניה הגנה ל־ זמן ארוך, מיוצאים ע"י מפעלי טמבור־אסקר ל־17 ארצות, ביניהן כמה ארצות ספנות מפותחות במערב אירופה. 6 מיכליות ענק בהפוסה של מעל לרבע מיליון טון כבר נצבעו בצבעי תוצרת ישראל העומדים ב־ מבחן בתחרות עם ספקים עולמיים. צביעת מיכלית כזו מצריכה כמות של בין 250 עד 300 טון צבע של לפחות רבע מיליון דולר.

צביעת אניה הנה נושא טכני מסובך ובטמבור־אסקר פועלת מחלקה מיוחדת שהתמחותה בשטח זה הן ב־ יצור המגוון הדרוש והן במתן הדרכה טכנולוגית על סיפון האניה. כושר התחרות הישראלי נובע גם מהעובדה שיצוא זה לנמלים חפשיים הנו ב־ דרך כלל משוחרר ממכסי מגן.

„רימופלס" — הקנקן — ולא רק מה שיש בו

אחד ממפעלי כור־כימיה — „רוטו־ פלס" בירושלים — מסייע לתעשית היצוא ע"י פיתוח מיכלים מיוחדים ומתאימים למטרה זו. דוגמא לכך משמשים המיכלים החדשים ליצוא רכוז מיץ הדרים — אחד מהענפים החשובים ביצוא תעשית מזון. משלו־ חים נסיוניים שנעשו ב־1972 הביאו לתגובות חיוביות של הלקוחות ב־ חו"ל המעדיפים לקבל את שימורי ההדרים ברוטוקונטיינר המודרני. ה־ מיכל העשוי מפוליאתילן שחור מו־ זיל את האריזה וחוסך כח אדם ב־ מפעלים ובנמלים. המיכלים מותא־ מים למעלה במכולות ועי"י כך מוזל גם מחיר ההובלה.

„פלנטקס"—„איקפרם" — תרופות — תרופה ליצוא

מפעל „פלנטקס" שהנו יצואן ותיק של כמיקלים לצרכי רפואה, בעיקר ממקור צמחי, הגביר בשנים האחרו־ נות את פעילותו בכיוון של ייצור חמרי רפואה סינטטיים. אלה משמ־ שים לייצור תרופות מגבורות הן ב־ ארץ והן בארצות מעבר לים. היצוא הסתכם ב־1973 בכ־1,8 מיליון דולר. השנה מוזג „פלנטקס" עם „איקפרם" — אחד המפעלים הידועים והותיקים בארץ לתרופות. מיזוג זה יביא ל־ תנופה נוספת בייצור תרופות וב־ הגדלת היצוא של הענף הפרמצבטי כולו.

אינטרנציונל — נסיעות ותיירות בע"מ

14 שנות נסיון והצלחה עומדות לרשותך
בביצוע טיולים מאורגנים לקבוצות ובודדים
לשומרי שבת וכשרות ◆ באוירה חברתית מתאימה

טיולים לאירופה וארה"ב

טיול לתלמידים צעירים וסטודנטים

טיולים מיוחדים באירופה שיוצאים מציריך וזמן היציאה מהארץ חפשי

לקבלת פרטים נוספים: נא לפנות למרים ואלי בלאו וצוות העובדים
ת"א - שד' רוטשילד 10 טל. 54541-2-3

גלויות אלה הן חלק ממכתבי תודה של מטיילים שהשתתפו בטיולינו.

טיול עם אינטרנציונל חויה יוצאת מהכלל

בחוג המשפחה

מאת נעמי גוטקינד

כלת ל"ג בעומר תשל"ד

[illegible]

בחזרה אל הרשת

[illegible]

„הספר על עצמי"

כל הורה יודע כאיזו מידה ילדים מתעניינים בעצמם. הם אוהבים להתבונן בפניהם במראה, הם שמחים לקבל צעצועים ששמם כתוב עליהם, הם מתקבצים מתצלומיהם באלבום המשפחתי. מפעל אמריקאי מצליח לנצל תכונות אלה כדי להקנות כושר־קריאה מיוחד לילדים המתקשים בקריאה או שולדים בספרים.

רעיונו, נקרא — הספר על עצמי. זהו ספר בעל כריכה קשה, מודפס בעזרת מחשב, אותו הזינו באינפורמציה על הילד המסויים. את האינפורמציה שולחים כמובן ההורים. ובעזרתה ממציא המחשב סיפור שבו הילד הוא הגיבור הראשי. בסיפור כזה מוזכרים שם הילד, גילו, אחיו, חבריו, כתובתו, צעצועיו ועוד פרטים ביוגרפיים. בכותרת הספר כתוב, לדוגמא: „סיפור זה נכתב במיוחד בשביל פרנסין לוין, באהבה מאבא ואמא".

בדרך כלל מופיע לאחר מכן סיפור ילדים טיפוסי, המשלב את הפרטים האישיים של הילד. ממציא הרעיון ערך לפני כשנתיים ניסוי בספרים האישיים בקרב ילדי גיסאית כרליים, שהתקשו בקריאה. בעקבות התוצאות החיוביות של הנסיון — החלט להפיץ את הספרים בציבור. החוקרים שעקבו אחרי מקבלי הספרים סיפרו שהילדים מפתחים יחס אישי הדוק מאוד „לספר על עצמם". הם הולכים אתו לישון — במקום שבעבר נהגו לחבק דובון בעצבון. הם מתביאים אותו בארוך הבגדים, קוראים בו שוב ושוב, ומצליחים לרכוש, בצורה קלה ומהירה מאוד בצבר, מילים חדשות וכושר קריאה. ההורים, שגילו זאת גם כן, שולחים עתה באלפים, בקשות להדפיס ספרים אישיים לילדיהם בתוספת האינפורמציה הנחוצה. בפתיעה שאפילו נערות בגיל העשרה שולחות פרטים למחשב כדי שיחבר עבורן את הספר האישי. בינתיים — מדובר בנסיון שנערך בארצות הברית בלבד. כדאי בהחלט היה לתרגם לפחות למסגרת נסיונית, את האמצעי החינוכי הזה — למציאות שלנו בארץ. ילדים קשי קריאה יש גם בישראל.

שאלה אחרת היא — מה המסקנות הספרותיות והחברתיות הנובעות מן העובדה שאת הספרים הללו — מחבר מחשב...

היסטוריה במטבח

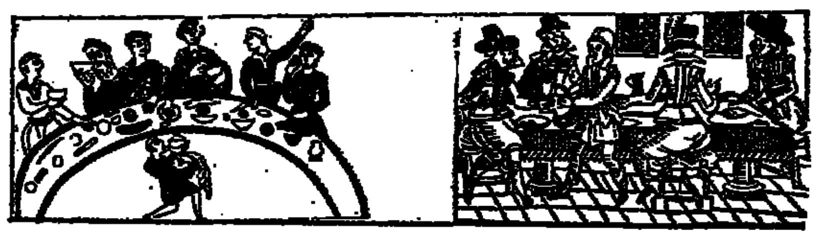

[illegible]

רוטב פטריות

המאה ה־18 הצטיינה בגילוי הרטבים כמשפרי טעם לתבשיל. במאה זו, הנשים הקדישו ידע רב לבישול ואף החלו לכתוב ספרי בישול בעצמן, צעד מהפכני בעיני הגברים של התקופה. אחד מן הרטבים הללו, אותם יוצקים על עוף מבושל, היה מורכב מפטריות קצוצות, מלח, מרגרינה, בלמץ מיץ לימון ופלפל. מבשלים את הפטריות במרגרינה בסיר מכוסה, כשהן מתבשלות במשך 10 דקות. יוצקים מים בצורכים בהיכמן ובבצע קמח, עד שהתערובת מסמיכה. מוסיפים מיץ לימון מהובל בפלפל, ויוצקים על העוף.

עוף בתבנית עם שקדים

דוגמא לתבשיל מן המאה ה־14, בעיבוד מודרני, להמנה. הכיני אורז, חלב שקדים, 4 מנות חזה עוף, מרגרינה, פלפל, מלח, רבע כפית ספרון, ג'לטין, שומן עוף, שקדים קצוצים וחצי כפית פפריקה.

עתה הרתיחי את האורז בחלב שקדים עד שיתרכך. יבשי וקררי. טחני את הבשר בבלנדר. טגני את הקצוץ במרגרינה ופלפל, מלח וספרון עד שהבשר יצהיב כצבע התבלין. העבירי בבלנדר וצנני. הוסיפי מעט ג'לטין שהומס בשומן עוף וערבבי בבשר. הכניסי לקערה משומנת כדי לעצב צורת פטיריה לבשר. הפכי את הקערה על צלחת שטוחה וגדולה (רצוי צלחת ירוקה, כצבע משלים לצבעו הזהוב של הבשר). ערכי מסביב את האורז וקשטי בשקדים קלופים.

✱

עוף בענבים

במאה ה־17, נעשו הבריות אניני טעם במיוחד. אצילים נהגו לגדל ירקות ופירות בגנם. ירקות טריים הוסיפו להרבה תבשילים. בשר העוף נחשב ליקר. ובישלו אותו במיץ ירקות או בפירות כמו בתפוחים המוצים. דוגמא לתבשיל ממאה זו: הכיני ספל שומן עוף, יין לבן, 1 ק"ג עוף, 2—3 חלבונים, 2—1 פרוסות לחם, 3 כפות חומץ תפוחים, קורט סוכר, מרגרינה, וענבים ללא חרצן.

ערבבי את השומן והיין בסיר שיתאים בדיוק לגודלו של העוף. את העוף השלם מרחי בתערובת תבלינים והרתיחי בתוך תערובת היין. הקטיני ובשלי באש קטנטנה כ־45 דקות.

הוציאי את העוף וחתכי למנות. העבירי את המנה לכלי עמוק והניחי בתנור חם עד שהרוטב יהיה מוכן. הקציפי את החלמונים, הוסיפי לרוטב החם, פוררי את הלחם לתוך התבשיל וערבבי היטב. הקפידי על אש קטנה — כדי שהרוטב לא ירתח. הוסיפי את החומץ, הסוכר, המרגרינה והענבים, המשיכי לחמם עד שכל החומרים החדשים בתבשיל יהיו חמים היטב. צקי את הרוטב על הבשר והגישי.

✱

כסא אליזבט

[illegible]

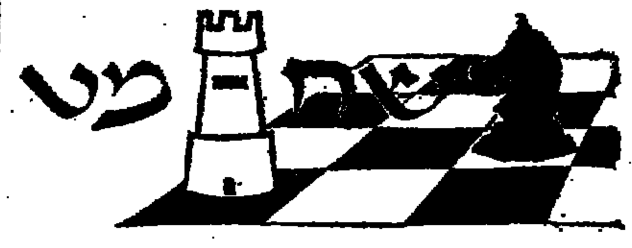

בעריכת שלמה קנדלשיין

קורצ'נוי ניצח את פטרוסיאן

באודסה הסתיים הדו־קרב הראשון של שלב רבע הגמר לאליפות העולם בשחמט. רב האמן היהודי ויקטור קורצ'נוי בן ה־43 ניצח בצורה משכנעת את אלוף העולם לשעבר פטרוסיאן 3:1½ ועלה לשלב חצי הגמר. [illegible]

משחקי הליגה

א. ליגה לאומית

משחק השלמה מסבוב 4 בין „לסקר" ת"א ו„הפועל" ירושלים הסתיים בתיקו 3.3.

[illegible]

רבע גמר אליפות העולם בשחמט

[illegible]

אליפות מועדון „אליצור — רשבסקי" תל אביב 1974

[illegible]

אליפות העולם לנוער 1974

[illegible]

סיציליאנית

קורצ'נוי — פטרוסיאן

(המשחק האחרון)

[illegible]

תשבץ „הצופה" מס' תתי"ז

בעריכת הלשונאי הלל הרשושנים

תשבץ זה לבן למחצה ועל הפותרים עצמם למלא את המספרים החסרים והוא ערוך לפי כתיב הדקדוק — כתבי חסר ✡ את הפתרון יש לכתוב בכתב קריא ולשלחו עד ליום ה' הבא, לפי הכתובת: „הלל", תשבץ מס' תתי"ז, ת"ד 2045, תל אביב ✡ חמישה פרסי ספרים יחולקו בהגרלה בין הפותרים נכונה ✡ הפרסים יישלחו בהקדם! ✡ התאזרו בסבלנות!

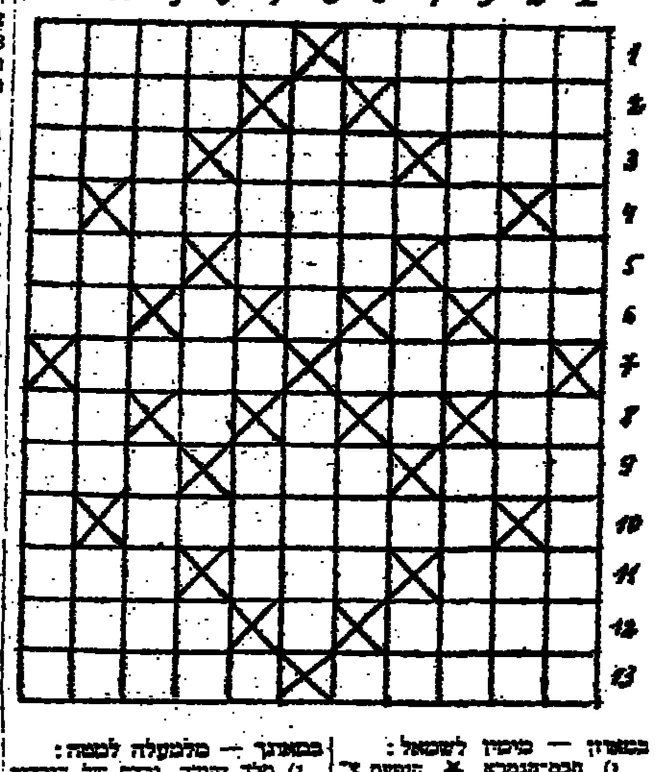

במאוזן — מימין לשמאל:
1) תכם־עגמרא ✱ הופעת צבע אדום בפנים 2) מסכת תלמודית בסדר „נשים" ✱ פגע; דבר הגורם סירדה 3) רווח בין דבר לדבר ✱ כפר בשיקר ✱ עושה הכול ביד שמאל 4) מגדולי הציירים בהולנד (1606—1969); 5) גם ✱ עוף בעל נוצות תפורות ✱ עו־הבר 6) בעל גבנים ✱ חברת התבורה בישראל 7) אמצאן הירצמים ✱ סכוך־כיס 8) אחורי הגוף ✱ מושבה צבאית יהודית במצרים העליונה במאה השישית לפני הספירה 9) חכם המישנה ✱ ארס ✱ כערכה כלי השולחן (כתובת כ"ת, ע"א); 10) עיר־גמל באנגליה 11) ✱ מהלך במשחק השחמט ✱ מצעמה אדירה בעולם התר־שכל 12) אשרה ✱ פחד 13) מקום יעצור לתושים ✱ מלך מואב שהיה „עגלון".

במאונך — מלמעלה למטה:
1) מלך יהודה, נכדם של הורדוס ומרים החשמונאית ✱ ישוב כפר בסביבות פתח־תקוה; נוסד בשנת 1926; 2) צרור־ירויות בבנו־אצה ✱ מדינה ערבית, בה התבצרו המחבלים ב„פתח־לנד" ✱ גדר 3) ספר „תורת כהנים" ✱ שם בנו של ר' שמעון בר־יוחאי 4) שירה ✱ מוכר בתנות ✱ מיסקר 5) תוכנית המשודרת מעמים ביום בטלוויזיה הישראלית ✱ צמח־בר בעל גבעולים מעובים המצאצים 6) מקום ההילולה לכבודו של רבי שמעון בר־יוחאי בל"ג בעומר ✱ המדינה הערבית הקשוחה ביותר כלפי מדינת־ישראל 7) קפץ־קומה ✱ היית־סלעים קטנה 8) רעל — או — רפואה ✱ רמטכ"ל צה"ל ✱ אשף 9) כלי־ניקוי בבית ✱ בשאיה במקום למקום 10) גרגיר, חלק קטן ✱ ליקוד לארבעה זוגות זה

מול זה — ביטוי לזמני ✱ קוליני באמריקה הדרומית לחוף האוקינוס השקט 11) מחלה המתבטאת מים בבסן ✱ אחת הערים הקדושות בארץ, נכבשה ע"י צה"ל בשנת 1968.

פתרון תשבץ „הצופה" מס' תתט"ו

במאוזן — מימין לשמאל: [illegible]

במאונך — מלמעלה למטה: [illegible]

שמות הזוכים בהגרלת 5 פרסי הספרים, תשבץ „הצופה" מס. תתי"ד

1) רות גרוסברג, נוה עוז ב', בית וגן ירושלים.
2) אילן שלזינגר, רח' צביון 7, רעננה.
3) צבי סויולס, רח' יצחק בן־צבי 12, קרית אונו.
4) א. פריבורג, רח' אחד העם 79, פתח תקוה.
5) חיים ברויברגר, רח' טומפלדורף 11, תל אביב.

שמות הזוכים בהגרלת 5 פרסי הספרים — תשבץ „הצופה" מס. תתי"ג

1) מנחם בורשטיין, שכונת ויצמן, חדרה (38368).
2) יוסי כהן, שכונת בית [illegible], כפר־הרא"ה (38955).
3) סמל ישראל זהב, ד.צ. 240096 צה"ל, 1066.
4) סגן יצחק גרובמן, [illegible] צה"ל.
5) שרה ליפ, רח' כפר־מלצר 8, תל־אביב.

שמות הזוכים בהגרלת 5 פרסי הספרים — תשבץ „הצופה" מס. תתי"ב

1) ישראל קרופר, רח' ולפסון 34, פתח־תקוה.
2) מיקי הדרי, רח' הורדוס 8, רמת השרון.
3) ש. דן גלמן, רח' לסין 29, תל אביב (62997).
4) מרים בק, קב' שלוחות, ד"נ בית שאן.
5) יעקב נשמהלמר, רח' [illegible] 8, חיפה.

صورة عن الأصل